

Tysiące zgonów w wyniku katastrofy w
Czarnobylu przewidują dwaj fizycy - str. 9

Niezależny
magazyn
dla każdego

ECHO TYGODNIA

Cena \$ 1.00

Nr 188 Toronto 22 - 28 maja 1986

AMERYKA POMAGA POLAKOM

MLEKO W PROSZKU DLA POLSKI

14 V Europejska Wspólnota Gospodarcza ofiarowała Polsce 370 ton mleka w proszku, z nadzwyczajnego funduszu pomocy, w związku ze skażeniem radioaktywnym świeżego mleka w naszym kraju. O mleko w proszku prosił kościół katolicki w Polsce. Dostarczy je do Polski belgijski Caritas i przekaze do rozprowadzenia kościołowi.

Urban: Amerykańskie mleko skażone jodem

13 V Senat Stanów Zjednoczonych uchwalił rezolucję, wzywającą prezydenta Stanów Zjednoczonych do wysłania do Polski mleka w proszku. Prezydent natomiast zarządził wykonanie rezolucji. Na Okęciu wyładował załadowany darami samolot, wiozący mleko, witaminy i inne preparaty. Sumie rząd amerykański ofiarował 50 tysięcy ton mleka w proszku. Kongres wyraził jednocześnie życzenie, by mleko było rozdzielane w Polsce kanałami niezależnymi od rządu.

We wtorek 13 bm na konferencji prasowej rzecznik rządu PRL Jerzy Urban oświadczył: "Rząd polski o taką pomoc do nikogo się nie zwracał. Niedostatek mleka w proszku jest u nas chwilowy. Sproszkowane mleko podaje się nam na nieczystym talerzu, amerykańskie mleko w proszku skażone zostało gorzej, niż mleko od polskich krow radioaktywnym jodem, bo skażone zostało nieprzyjazną, jadem - chciałoby się powiedzieć - a nie jodem".

Urban na tej samej konferencji prasowej zaferował 5 tys. koców i spiworów dla bezdomnych w Nowym Jorku.

14 V Burmistrz Nowego Jorku Koch oświadczył, że jeśli PRL czuje potrzebę dania komus w Nowym Jorku koców i spiworów, to może ofiarować je harcerzom. Bezdomni w Nowym Jorku mają zapewnione schronienie pod dachem, jedzenie i opiekę lekarską, stwierdził burmistrz.

Najpierw odmówili - potem przyjęli dar od rządu USA

Urban ogłosił jednak, że rząd PRL przyjmie dar Kongresu Stanów Zjednoczonych w postaci 50 tys. ton mleka w proszku. Akceptacja daru amerykańskiego przez rząd PRL stanowi wycofanie się z poprzedniego stanowiska. 8 maja rzecznik ambasady PRL w Waszyngtonie powiedział, że Polska daru nie przyjmie, bo jest obwarowany warunkami politycznymi, a w ogóle Polska tego rodzaju pomocy nie potrzebuje, zaś nawet gdyby potrzebowała, to na pewno nie do Stanów Zjednoczonych zwracałaby się w tej sprawie.

Aroganckie wystąpienia Urbana pokazały nowojorskie stacje telewizyjne. Jak podaje Jacek Kalabinski z N Jorku, w amerykańskich kołach politycznych uważane jest ono za niesmaczne i wyjątkowo niefortunne politycznie w chwili, gdy Stany Zjednoczone sygnalizują Warszawie, jak choćby w wywiadzie zastępcy podsekretarza stanu Marka Palmera przed trzema tygodniami, chęć poprawy stosunków amerykańsko-polskich. Choć nie wyklucza się, że jest to indywidualny wybrzyk Urbana, przeważa opinia, że sprawa była uzgadniania wyżej. Zastrzegający sobie anonimowość emerytowany dyplomata miał powiedzieć: "Jeśli nie otrzymamy przepras, będziemy musieli uważać, że jest to negatywny sygnał z Warszawy".

50 tysięcy ton mleka w proszku to jedna osma wszystkich amerykańskich rządowych zapasów mleka w proszku.

DARY Z FRANCJI

14 V W Paryżu organizacja charytatywna Secours Catholique wystąpiła z apelem o dary na zakup mleka w proszku dla polskich dzieci. Apel wzywa francuskie społeczeństwo do nadsyłania darów pieniężnych na konto pocztowe i podawanie na przekazie hasła "Czarnobyl".

Mleko ma być wysyłane do ośrodków, które wskaże Komisja Charytatywna Episkopatu Polski.

Przedstawiciel Komisji Charytatywnej we Francji ks. Eugeniusz Plater w tych dniach wysłał już do Polski przeszło 10 ton mleka w proszku. Około 7 ton pojechało do Kielc, 3 tony - dar tutejszego polskiego Stowarzyszenia pod wezwaniem...

Do pełnego poparcia akcji wysyłki mleka w proszku do Polski wezwało również Biuro Koordynacyjne Solidarności w Paryżu.

We Francji nadal trwa, poza tym, regularna akcja pomocy Polsce. Pod egidą paryskiej delegatury Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski, co miesiąc jedzie do Polski około 30 ciężarówek z darami, głównie z odzieżą i żywnością oraz lekarstwami.

MASOWY PROTEST W BIAŁYMSTOKU

Białystok, 15 V Blisko 3 tys. mieszkańców Białegostoku i okolic wystosowało petycję do Sejmu i Episkopatu Polski. Rejon Białegostoku został najbardziej dotknięty skutkami radioaktywnego opadu z Czarnobyla.

Petycja stwierdza, że plany budowy polskiej siłowni nuklearnej w Żarnowcu w woj. gdanskim, na tle postępującej degradacji naturalnego środowiska przyrodniczego w Polsce, są powodem do zaniepokojenia. Siłownia ta, która ma rozpocząć produkcję energii w ciągu 4 lat, budowana jest w oparciu o technologię sowiecką i przy współpracy sowieckich naukowców. W świetle katastrofy w Czarnobylu, zapewnienia władz PRL, że siłownia nuklearna nie przedstawia żadnego niebezpieczeństwa dla ludności, przyjmowane są sceptycznie. Niewielu wyznawców ma zwłaszcza technologia sowiecka.

Sygnatariusze petycji domagają się wstrzymania prac przy budowie siłowni w Żarnowcu do czasu zbadania sytuacji na miejscu przez ekspertów Międzynarodowej Agencji Energetyki Atomowej z siedzibą w Wiedniu.

Sygnatariusze petycji chcą mieć pewność, że rzeczywiście przy budowie siłowni stosuje się najnowocześniejsze i najpewniejsze systemy bezpieczeństwa, wyprobowane nie tylko w ZSRR, ale i w innych państwach. Decyzja o lokalizacji siłowni nuklearnej, stwierdza petycja, może być podejmowana tylko w porozumieniu z miejscową ludnością i za jej zgodą.

Rząd PRL przedstawił społeczeństwu niepełne, spóźnione informacje o katastrofie w Czarnobylu. Katastrofa ta wywołała zaniepokojenie, gdy okazało się, że technologia stosowana w budowie elektrowni jądrowej w PRL nie daje gwarancji bezpieczeństwa.

Ciąg dalszy str. 4

Strazacy w RFN odkazają samochód przybyły z Polski

Z OSTATNIEJ CHWILI

KORESPONDENCJA Z WARSZAWY

NIEPOKÓJ

Po przeszło trzech tygodniach sowiecka chmura radioaktywna, która przeszła nad Polską (niektórzy mówią obłok przyjazni) ciągle jeszcze budzi w kraju niepokój. Warszawska fryzjerka powiedziała zachodniemu dziennikarzowi: "Na początku się bałam. A teraz, kiedy wysłuchałam wszystkich wyjaśnień, dalej się boję".

Ciąg dalszy str. 5

O CZARNOBYLU Z NIEMIEC

Dzień 26 kwietnia 1986 roku. W Kijowie, mieście znajdującym się około 130 km od Czarnobyla, panowała piękna, prawie letnia pogoda. Już we wczesnych, przedpołudniowych godzinach ludzie tłumnie wylegli na ulice miasta przystrojonego kolorowymi flagami i transparentami. Nadchodził 1 maja. Nadchodził ochryplymi głosami wydobywającymi się z potężnych megafonów rozstawionych na licznych skwerach i placach, wrzeszczący...

Dokonczenie str. 7

SWIAT

● **Papież Jan Paweł II ma 66 lat**
Ojciec Święty Jan Paweł II ukończył 18 maja 66 lat. Rzecznik Watykanu Giulio Nicolini podał, że nie było w Watykanie żadnych specjalnych uroczystości.

● **Pakistan po raz pierwszy zestrzelił wojskowy samolot afgański**
Po latach naruszania przez wojskowe samoloty afgańskie przestrzeni terytorialnej Pakistanu Pakistan zestrzelił po raz pierwszy jeden wojskowy samolot afgański. Najprawdopodobniej był to samolot produkcji sowieckiej SU 22. Strona pakistańska nie jest całkowicie pewna, gdyż szczątki samolotu zostały rozproszone na kilku zalesionych wzgórzach. Pilot zestrzelonego samolotu nie został odnaleziony, ale Pakistan przyznaje, że nie przeżył. Samolot afgański został zestrzelony rakietą Sidewinder przez samolot produkcji amerykańskiej F 16. Zestrzelony samolot nadleciał z bazy powietrznej Bagram razem z trzema innymi samolotami. Dwa z nich nie przekroczyły terytorium powietrzne Pakistanu, gdyż nadleciały samoloty pakistańskie. Z dwóch pozostałych jeden został zestrzelony a drugi po serii pocisków 20-mm wystrzelonych przez działko F 16 uciekł do Afganistanu.

Wicemarszałek pakistańskich sił powietrznych Hakimullah powiedział, że afgańskie samoloty miały najprawdopodobniej zbombardować obszar dookoła Paraszinar, który jest kluczowym miejscem dla muhadżedzinów wykonujących stąd wiele ataków wewnątrz Afganistanu.

Hakimullah podkreślił, że Pakistan nie ma zamiaru dłużej tolerować gwałcenia swej przestrzeni powietrznej przez samoloty afgańskie i jeśli nadlecia ponownie zostaną zestrzelone.

● **Instalacja Najiba nie toczy się gładko**
Źródła dobrze poinformowane donoszą, że w wielu miejscach Afganistanu doszło do potyczek frakcji

partyjnych i oddziałów wojskowych lojalnych wobec usuniętego przez ZSRR dotychczasowego przewodniczącego afgańskiej partii komunistycznej Babraka Karmala i lojalnych wobec nowego przewodniczącego zastalowanego przez Gorbaczowa Najiba. Do najbardziej poważnej konfrontacji doszło w południowym mieście Kandahar, gdzie ostre boje toczyły się między oddziałami wojskowymi KGB wraz z afgańską służbą bezpieczeństwa i armią sowiecką dokonując masowych aresztowań zwolenników Karmala. Wydano polecenie by usunąć z miejsc publicznych i prywatnych wszystkie portrety Karmala.

● **General Zakonu Jezuitów oświadcza, że zadania Kościoła Rzymskokatolickiego w zakresie obrony biednych i ciemionych są tożsame z politycznym zaangażowaniem**
General Zakonu Jezuitów Ojciec Peter Hans Kolvenbach oświadczył w Toronto, że ochrona przez Kościół Rzymskokatolicki biednych i ciemionych oznacza nieustanne polityczne zaangażowanie się Kościoła i jego wyznawców. Obrona biednych podkreślił Ojciec Kolvenbach: "nie jest możliwa bez głoszenia i popierania sprawiedliwości oraz praw człowieka a to zawsze oznacza polityczne zaangażowanie". Kolvenbach rozróżnił jednak pomiędzy politycznym zaangażowaniem się Kościoła a utożsamieniem się z partią polityczną. Chrzescijanska Ewangelia oznacza polityczne zaangażowanie, ale Jezus nie napisał żadnego politycznego programu partyjnego. "Jako religia i jako księży podkreślił przywódca Zakonu Jezuitów nigdy nie powinniśmy utożsamiać się z jednym politycznym programem partyjnym, nawet gdyby to był najlepszy program".

● **Prześladowania w Jugosławii**
Dwóch obywateli jugosłowiańskich, z pochodzenia Albanczyków skazanych zostało przez sąd na wysokie wyroki więzienia. Zarzucono im "sianie niepokoju i nama-

wianie do rozruchów" w okręgu autonomicznym Kosovo, gdzie zamieszkuje wiele osób pochodzenia albanskiego. 28-letni Haki Gaschi skazany został na 7 lat więzienia, a 25-letni Skender Basche na 4 lata.

● **Irak zbombardował Teheran**
Samoloty iraackie zaatakowały Teheran i zbombardowały znajdującą się w stolicy rafinerię ropy naftowej. Radio teherańskie ogłosiło alarm ostrzegający przed nalotem. Iraacka agencja prasowa IRNA podała, że 4 osoby zginęły, a 17 zostało rannych podczas nalotu iraackich samolotów na przygraniczne miasta iraackie (Marivan i Bahen) w północno-zachodniej części kraju. Naloty te miały miejsce w tym samym czasie.

● **Dalszy ciąg sprawy zamachu na dyskotekę w Berlinie Zachodnim**
Aresztowani 18 kwietnia Jordanczyk, Ahmed Hasi, podejrzany o udział w zamachu bombowym na nocny klub w Berlinie Zachodnim, zeznał, że uczestniczył w innej akcji terrorystycznej, przeprowadzonej także na terenie Berlina Hasi, obok dwóch innych Arabów, przyznał się, że brał udział w akcji zamachowej na biura niemiecko-arabskiego towarzystwa, przeprowadzonej tydzień wcześniej, przed położeniem bomby w klubie nocnym Dwaj jego znajomi Arabowie, Faruk Salameh i Fajez Sahawneh, aresztowani zostali na początku maja. Zachodniobermberska służba bezpieczeństwa prowadzi dochodzenie w sprawie udziału wszystkich trzech zaaresztowanych w zamachu na klub "La Belle". Władze berlińskie przytaczają jako dowód, że obydwa zamachy były do siebie podobne, użyto nawet tego samego materiału wybuchowego. Hasi i Salameh zeznali, że ładunek wybuchowy otrzymali od ambasady syryjskiej w Berlinie Zachodnim. Ambasada syryjska oświadczyła, że nie miała ona nic wspólnego z żadnym zamachem, bowiem Syria potępia terrorizm. Tymczasem sowieckie środki masowego przekazu rozpowszechniają informacje obciążające wywiad amerykański i izraelski o zorganizowanie zamachu na dyskotekę w Berlinie Zachodnim. Początek tej historii dała agencja prasowa promosiewskiego Jemenu Południowego. Radio w Moskwie powtórzyło tę wersję, podobnie jak partyjna gazeta "Prawda" i agencja TASS.

● **Pierwszy krok w kierunku reformy podatków w USA?**
Senacki Komitet Finansów zażądał jednomyślnie plan radykalnej reformy systemu podatkowego. Zamiast obowiązujących obecnie 14 grup podatkowych, na jakie dzieleni są podatnicy, Komitet proponuje wprowadzenie w ramach reformy tylko dwie. W zależności od dochodów obywatele mieliby płacić 27% lub 15% podatku. Korporacje, które płacą obecnie 46% dochodów, w przyszłości płaciłyby 33%. Suma podatków płaconych przez statystycznego mieszkańca obniżyłaby się o około 6,2%. Reforma przewiduje pewne ograniczenia ulg podatkowych dla najzamożniejszych, faworyzując średniozamożnych obywateli.

li. Ponad 6 mln ubogich podatników zostałyby zwolnione z obowiązku dzielenia się dochodami z rządem federalnym. Propozycja Komitetu Finansów zostanie poddana jeszcze w roku bieżącym pod głosowanie Senatu, gdzie jak się przypuszcza wywiąże się walka o zachowanie niektórych z istniejących obecnie ulg. Jeżeli zostanie ona zatwierdzona, kolejnym etapem będzie zawarcie kompromisu z Izłą Reprezentantów, która przedstawiła swoją własną wersję reformy w ubiegłym roku.

● **Zbigniew Brzezinski o ataku na Libię i polityce bliskowschodniej**
Zbigniew Brzezinski, były doradca prezydenta Cartera do spraw bezpieczeństwa państwa, zajmuje się obecnie wykładami i pisaniami na temat polityki międzynarodowej. Wypowiedział się on niedawno w sprawie amerykańskiego ataku na Libię. "Popieram decyzję Prezydenta" - powiedział Brzezinski. "Myszę jednak, że terroryzmu nie można wykorzystać jako akcję militarną. Trzeba stworzyć warunki, w których popieranie terrorystów stałoby się mniej usprawiedliwione i mniej atrakcyjne". Brzezinski uważa, że Stany Zjednoczone ryzykują izolację dyplomatyczną na Bliskim Wschodzie i stwarzają większe możliwości dla Związku Radzieckiego w tym rejonie świata. "Nie można ignorować społecznego i politycznego podłoża działalności terrorystycznej" - powiedział. Główną strategią w walce z terroryzmem powinno być według Brzezinskiego wznowienie staran o pokoj na Bliskim Wschodzie. Przypomniał on, że podczas rozmow pokojowych w latach 1970-tych zamachów terrorystycznych było mniej, a Stany Zjednoczone uważano za mediatora. Zbrojne ataki na Libię określił Brzezinski jako "tragedię", która okazała się nieuniknioną wobec niezbitych dowodów zaangażowania Libii w działalność terrorystyczną skierowaną przeciwko Amerykanom. Sowieckie apele o zaniechanie prob z bronią nuklearną nazwał "teatralnym stylem prowadzenia polityki międzynarodowej", ulubionym przez Gorbaczowa. Testowanie jest tak ściśle związane z problemami weryfikacji i modernizacji broni, że powinno być tematem rozpatrywania w ogólnym kontekście rokowań w Genewie. Zdaniem Brzezinskiego Stany Zjednoczone powinny przestrzegać warunków układu SALT II z roku 1979, który ogranicza rozwój strategicznych broni nuklearnych o dalekim zasięgu. W ostrych słowach skrytykował Z. Brzezinski byłego sekretarza generalnego Narodów Zjednoczonych Ukrywanie przez Waldheima jego roli oficera hitlerowskiego w czasie wojny określił Brzezinski jako "moralnie nie do przyjęcia".

● **Reakcja Libii na antyterrorystyczne kroki podjęte przez 7 państw uprzemysłowionych w Tokio**
Libia oświadczyła, że antyterrorystyczne środki przyjęte w czasie konferencji wielkiej siódemki w Tokio, świadczą "w całej rozciągłości o pogardzie" państw zachodnich dla prawa międzyna-

rodowego. Libia wezwała Ligę Arabską do "mobilizacji wszystkich środków w obliczu agresji". Ponadto, Libia oskarżyła Stany Zjednoczone o organizowanie wojennego spisku przeciw pułkownikowi Kadafiemu i jego rezimowi. Pretekstem tej wojny ma być zdaniem Libii - zwalczanie terroryzmu. Powyższa oficjalna reakcja Trypolisu jest łagodniejsza niż niektóre wewnętrzne apele wzywające wszystkich Arabów do "świętej wojny" przeciwko siódemce.

● **Wznowienie rozmów w Genewie**
Delegacje Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego podjęły, po 9-ciu tygodniowej przerwie rozmowy rozbiorowe. Jest to 5 runda rozmów od chwili ich rozpoczęcia w dniu 12 marca ubiegłego roku. Poprzednia runda została przerwana z powodu ostrej wymiany zdań pomiędzy szefami obu delegacji, na temat popierania przez Libię terroryzmu. Prezydent Reagan powiedział, że poprzednia runda rozmów nie przyniosła rezultatów, ponieważ Moskwa nie dotrzymała przyrzeczeń, które złożył Gorbaczow w czasie spotkania w Genewie. Na początku obecnej rundy szef delegacji USA Max Kampelman i szef delegacji ZSRR, Wiktor Karpow oskarżyli się wzajemnie o hamowanie postępu w negocjacjach. Kampelman powiedział, iż Stany Zjednoczone w dalszym ciągu czekają na to, aby strona sowiecka "potraktowała negocjacje serio" i zajęła stanowisko wobec amerykańskiej propozycji. Natomiast Karpow obciążył odpowiedzialnością za brak postępu w rozmowach Waszyngton, który "nie robi nic w kierunku osiągnięcia porozumienia". Oskarżył także USA o "eskalację napięcia i zagrożenia". Na co z kolei Kampelman odpowiedział, iż w chwili, gdy Stany Zjednoczone bronią się przed libijskim terroryzmem, Związek Radziecki "zachęca i zaopatruje" Kadafiego.

Głównymi pozycjami omawianymi podczas obecnej rundy rozmów będą amerykańska propozycja ograniczenia do 50% arsenałów broni dalekiego zasięgu, wyeliminowanie broni średniego zasięgu, w tym sowieckich pocisków SS-20 z Azji i sprawa SDI, oraz sowiecki plan całkowitego wyeliminowania broni nuklearnej do końca bieżącego stulecia, poczynając od usunięcia z obszaru Europy broni średniego zasięgu. Sowiecka propozycja nie przewiduje wycofania w najbliższym czasie pocisków SS-20 z Azji, czego domaga się Waszyngton.

● **RPA uderza w bazy Afrykańskiego Kongresu Narodowego**
Południowoafrykańskie samoloty helikoptery i grupy komandosów wykonały uderzenia zbrojne na bazy Afrykańskiego Kongresu Narodowego w Zimbabwie, Zambii i Botswanie. Według oficjalnego określenia Pretoria zaatakowane obiekty były kwaterami dowodzenia oraz terrorystycznymi punktami przez rzutowymi Afrykańskiego Kongresu Narodowego. Organizacja ta głosi obalenie przemocą rządu białych w RPA i złożona jest w większości z kierowanych przez Kreml i KGB komunistów. Wszystkie 3 państwa zaprzeczające temu, że udzielają militarnej pomocy AKN potępiły w ostrych słowach atak RPA. Prezydent Zambii K. Kaunda powiedział, że "rozlew krwi będzie

Wydają i redagują

JACEK ADOLF i GRAZYNA FARMUS

Adres do wysyłki korespondencji ogłoszeń płatności rachunków zamówień prenumerat

862 Tandridge Crescent, REXDALE, ONT M9W 2P2

TEL 743 - 5706 w godz 10 - 3 po poł

TEL 766 - 3774

ADVERTISEMENTS

● Display ads \$ 7 column inch ● Full page \$ 700 half page \$ 400

● Classified ads \$ 4 (up to 25 words) 5+ each additional word

● Box \$ 1.50 each issue

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skróto w nadesłanych listach i manuskryptach

Prenumerata półroczna \$ 25 roczna \$ 50

Dotrzeć do prawdy

Czy ludzie rzeczywiście kupowali w Białostockiem deski na trumny? Czy naprawdę całe wieś miały popromienne objawy, nudności, biegunki - jak to przez telefon opowiedział Andrzej Gwiazda? Czy tragedia Czarnobyla, w jej polskim wymiarze, jest aż tak wielka?

Wiemy, że krążyły i zapewne krążą - jak zwykle w takich okolicznościach - najosobliwsze plotki i pogłoski, o tajemniczym, żółtym proszku lecącym na Polskę z nieba, o śmierciocisnej fali na Wiśle, posuwającej się od Krakowa na Warszawę, wszystko bzdury. Co jest więc plotką, co wynika z paniki, co się opiera na faktach?

Obok radioaktywnego skażenia tragedią jest, jak zawsze w PRL to, że nie można mieć zaufania do władzy. Może rzeczywiście niebezpieczeństwo jest małe, wyrażające się statystycznie w ułamkach procenta ludności? Odnosi się zresztą wrażenie, że nikt nie wie tego na pewno, katastrofa jest w dużej mierze bezprecedensowa.

Dlatego wydaje się konieczne przeprowadzenie masowych badań w rejonach najbardziej dotkniętych skażeniem, najlepiej pod kontrolą międzynarodową, powiedzmy - Światowej Organizacji Zdrowia ONZ. Leży to w interesie wszystkich, także i samej władzy.

Jacek Adolf

pomszczony" W ataku RPA na bazy AKN zginęły co najmniej 3 osoby Akcja RPA spotkała się z międzynarodowym potępieniem Wśród państw potępiających znalazły się USA Wielka Brytania i Kanada (która wezwała na konsultacje swego ambasadora) oraz inne państwa zachodnie

● **Czechosłowacy szpiegdy wydali** Szwecja zażądała, by pięciu obywateli Czechosłowacji (czterech dyplomatów oraz jeden pracownik linii lotniczych), opuściło ten kraj ze względu na działalność szpiegowską Zdaniem władz szwedzkich, zajmowali się oni szpiegowaniem ważnych obiektów Jak podano, chodzi o przemysł zbrojeniowy i supernowoczesny Ministerstwo Spraw Zagranicznych podało, że czechosłowacki ambasador Jozef Kruzela otrzymał nakaz odesłania do kraju 4 z 10 dyplomatów zatrudnionych przez ambasadę czechosłowacką Wydalenie Czechosłowaków jest drugim z kolei przypadkiem wydalenia ze Szwecji dyplomatów z kraju komunistycznego Pierwszy raz Szwecja wydalila 3 obywateli sowieckich w roku 1983 Zostali oni również oskarżeni o działalność szpiegowską Aczkolwiek Szwecja jest krajem neutralnym, to przestrzega obowiązującego państwa zachodnie zakazu w sprawie eksportu najnowocześniejszych urządzeń do wschodnioeuropejskich państw komunistycznych Szwedzkie środki masowego przekazu przypuszczają, że Czechosłowacy szpiegowali na polecenie Sowietów Oto podane przez **redakcję prasę nazwiska wydanych pierwszy sekretarz ambasady Jan Kroupa, attache wojskowy płk Jan Sovjak, attache handlowy Ludwik Vanhara, attache prasowy Lubomir Kopaj oraz Pavel Scherzl, szef sztokholmskiego biura czechosłowackich linii lotniczych CSA** Spośród wszystkich wymienionych, Kroupa jest postacią centralną, ponieważ był on szefem cywilnej siatki szpiegowskiej działającej na terytorium Szwecji

● **Prezydent Syrii złożył wizytę w Jordani** Prezydent Syrii Hafez Assad złożył pierwszą od 9 lat wizytę w Jordani Fakt ten został potraktowany jako pierwszy sygnał odwilży w stosunkach między obydwojma tymi państwami Prezydent Assad został przyjęty z pełnymi honorami przez króla Jordani Husseina na lotnisku wojskowym w pobliżu stolicy Jordani W styczniu br król Jordani Hussein złożył wizytę w Damaszku Przybyciu 80-osobowej delegacji syryjskiej towarzyszyło wprowadzenie nadzwyczajnych środków bezpieczeństwa Uzbrojone oddziały wojskowe patrolowały ulice przystrojone flagami jordanскими i syryjskimi Stosunki pomiędzy obydwojma sąsiednimi państwami arabskimi nie były najlepsze w ciągu ostatnich kilku lat z powodu wrogich stanowisk zajętych wobec kryzysu na Bliskim Wschodzie i wojny w Zatoce Perskiej

● **W Genewie miało miejsce nieoficjalne spotkanie delegacji Stanów Zjednoczonych i Związku Sowieckiego, poświęcone sposobom ograniczenia niebezpieczeństwa przypadkowego wywołania wojny nuklearnej**

TRUJEMY SIĘ TYM CO JEMY

✓ Torontonski wydział zdrowia przeprowadził badania nad żywnością, spożywaną przez mieszkańców miasta i doszedł do szokujących rezultatów 86 procent trucizn spożywamy w pokarmach, zaledwie 10-11 procent pochodzi z wody pitnej podejrzewanej o najgorsze właściwości Żywność ontaryjska nie jest ani lepsza ani gorsza od spożywanej w zachodnim świecie Większość trucizn znajdujemy w jarzynach DDT, PCBS, różne formy dioxinu, wśród nich te które podejrzewane są o przyczynianie się do nowotworów wewnętrznych Chemikalia pochodzą z różnego rodzaju nawozów, ale także z opadów atmosferycznych trujących pyłów i gazów pochodzących z wielkich odległości Trucizny te obecnie są także w mleku, jajach i mięsie Ilość dioximu w owocach przekracza obecnie 80 razy normy przyjęte w naszej prowincji Jeżeli jednak chcielibyśmy jeszcze jabłka czy gruszki z importu narazamy się na inne szkodliwe dla zdrowia chemikalia, zakazane w Ontario, a gdzie indziej wciąż stosowane w produkcji Pilotazowe badania wskazują na konieczność prowadzenia stałych kontroli poziomu trucizn w żywności i wprowadzenia środków zapobiegawczych Badania amerykańskie opublikowane na początku maja w USA wskazują na alarmujący wzrost zachorowań na nowotwory i mimo prowadzonego na szeroką skalę leczenia - wzrost zgonów spowodowanych rakiem Autorzy amerykańskiego raportu podkreślają, że zwrócić należy większą uwagę na zapobieganie rakowi W tym roku odbędzie się konferencja, której przedmiotem będą zanieczyszczenia na obszarze Wielkich Jezior Na konferencji obecny będzie premier Ontario David Peterson i minister zdrowia Ontario Jim Bradley

PŁONĄ LASY

✓ Nowafundlandię ogarnęły pożary Płoną lasy w okolicach Lewisporte i Stanhope, skąd ewakuowano ponad 5000 mieszkańców Setki strażaków, samoloty pożarnicze, armatki wodne od paru dni próbowały się uporać z żywiołem, który zaczął się w innej prowincji atlantyckiej w Nowym Brunzwicku, gdzie pożar uznano za najpoważniejszy od 30 lat

BUDŻET UDERZYŁ (LEKKO) W PALACZY

✓ Robert Nixon, minister skarbu Ontario ogłosił w ubiegłym tygodniu budżet, który złośliwcy określili jako wyborczy Jeden z najłagodniejszych projektów finansowych w historii Ontario zakładał, że nie wzrosną podatki w dziedzinach, których rosną zwykle, dochodach osób i firm, sprzedaży, zwłaszcza piwa i alkoholu Nixon wyjaśnił, że przyczyną tak miłego budżetu jest znakomity stan gospodarki Ontario, która pozwala nawet na wprowadzenie pewnych ulg I tak nie ma już podatku na "małe co nie co", poniżej 2 dolarów w barze szybkiej obsługi

Natomiast o 4 centy więcej płacić będziemy od 1 stycznia 87 roku za paczkę papierosów Dalej będą musieli płacić 3-procentowy podatek prowincjonalny osoby zarabiające 50 000 dolarów rocznie

Dystrybucja 2 2 miliarda dodatkowych dolarów w tym roku wygląda następująco

* 100 milionów przeznaczonych zostało na pomoc w rozwoju przemysłu wyższych technologii,

* 60 milionów na rozbudowę tanich budynków czynszowych,

* 850 milionów na rozbudowę szpitali i walkę z rakiem,

* 45 milionów na usprawnienie opieki nad kalekami i niepełnosprawnymi,

* 5 milionów na sieć przedszkoli,

* 25 milionów na pomoc małym miastom zagrożonym bezrobociem wywołanym przez zamknięcie wiodących zakładów przemysłowych,

* 5 milionów na badania i uzdatnienie wody pitnej,

Nixon wprowadza też szereg nowych posunięć, w tym

* Stworzenie funduszu opieki dentystycznej dla 60 tysięcy dzieci w prowincji,

* Zmniejszenie lub zniesienie podatku prowincjonalnego dla najuboższych rodzin w Ontario,

* Bezpłatne ubezpieczenia zdrowotne dla osób o dochodach mniejszych niż 4000 rocznie

WSTRZĄSY WSROD KONSERWATYSTÓW

✓ Poseł z Quebecu Robert Toupin porzucił partię konserwatyistów i występuje w parlamencie jako niezależny W liście rezygnacyjnym do premiera Mulroneya stwierdził, że dłużej nie może popierać polityki gospodarczej Torysów Toupin był przeciwnikiem zamknięcia rafinerii ropy w Montrealu, w okręgu który reprezentował jako poseł Ostatni tydzień przyniósł Torysom przykre straty Rezygnacja Sinclaira Stevensa, śledztwo RCMP w sprawie Michela Gravela, posła z Hull podejrzanego o nadużywanie przywilejów poselskich do zarabiania pieniędzy

ZROBIONO POCZĄTEK W SPRAWIE WOLNEGO HANDLU

✓ W środę rozpoczęły się rozmowy negocjacyjne pomiędzy amerykańską i kanadyjską stroną w sprawie wolnego rynku Szefem podczas tych rozmów z ramienia Kanady jest Simon Reisman Przymierza się do rozpoczęcia zasadniczych rozmów wykładem na temat historii gospodarczej Kanady, jej kulturalnej i etnicznej specyfiki oraz preferencji Podczas inicjatywnych rozmów poruszone będą wstępnie płaszczyzna na jakiej będzie dyskutowany wolny handel, liczba uczestników dyskusji, program rozmów i zakres ich tajności

Obie strony powstrzymują się przed publicznym ujawnieniem swych życzeń i preferencji, ich sprecyzowanie w świetle obecnych przygotowań negocjacyjnych potrwa kilka miesięcy Sam Reisman przewiduje, że 10 lat może minąć zanim dojdzie do zniesienia protekcjonistycznych barier między krajami

W sobotę 17 maja o godz 2 po południu, przed parlamentem w Ottawie rozpoczęła się demonstracja, której uczestnicy domagali się pełnej informacji o katastrofie w Czarnobylu Organizatorami demonstracji byli Ukraińcy, którzy przybyli do Ottawy z różnych miast Kanady i z samej stolicy w liczbie około 3 tysięcy Demonstrację tę poparli także Polacy z Toronto i Ottawy Widac było sztandary różnych organizacji uczestniczących w Kongresie Polonii Bardzo widoczna była grupa w białe czerwonych koszulkach Polish Canadian Action Group (Solidarność i Niepodległość), którzy przybyli z Toronto ze swoimi plakatami oskarżającymi Sowietów Na wiecu przemawiał prezes Okręgu Toronto KPK Jerzy Burski

Wiec przed parlamentem był znakomicie obsadzony przez kanadyjskich polityków Obecny był między innymi minister zdrowia i opieki społecznej J Epp, jak również sympatyzujący ze Wschodnimi Europejczykami minister finansów Michael Wilson Odczytał on list od premiera Mulroneya, w którym podkreśla się nieludzki stosunek Sowietów wobec rozdzielonych emigracją rodzin z Ukrainy, niemożliwość komunikacji - zwłaszcza od momentu katastrofy Uczestnicy wiecu wołali "Information no radiation"

Ostre w tonie przemówienie wygłosił Jurij Shymko, poseł do parlamentu prowincjonalnego Ontario, w którym

domagał się respektowania praw człowieka w krajach Europy Wschodniej i potępił ruchy pacyfistyczne, które przemilczają zgodnie z interesem sowieckim rozmiary czarnobylskiej tragedii

Po wiecu uczestnicy demonstracji udali się długim pochodem ulicami miasta pod ambasadę sowiecką Ulica przy której mieści się ambasada pełna była policjantów z miasta i RCMP Obstawiona zapora

tylko oddalona od nich druga połowa ulicy może być zajęta przez tłumy Policja przepuściła jednak pod bramę ambasady ubraną w czarne szaty kobietę z małym dzieckiem, kobieta symbolizowała żałobę Ukrainy Niosła wieniec białych kwiatów, który złożyła na bramie ambasady Ukraińcy śpiewali hymny i pieśni religijne Przez zasieki przerzucono także sowieckie flagi

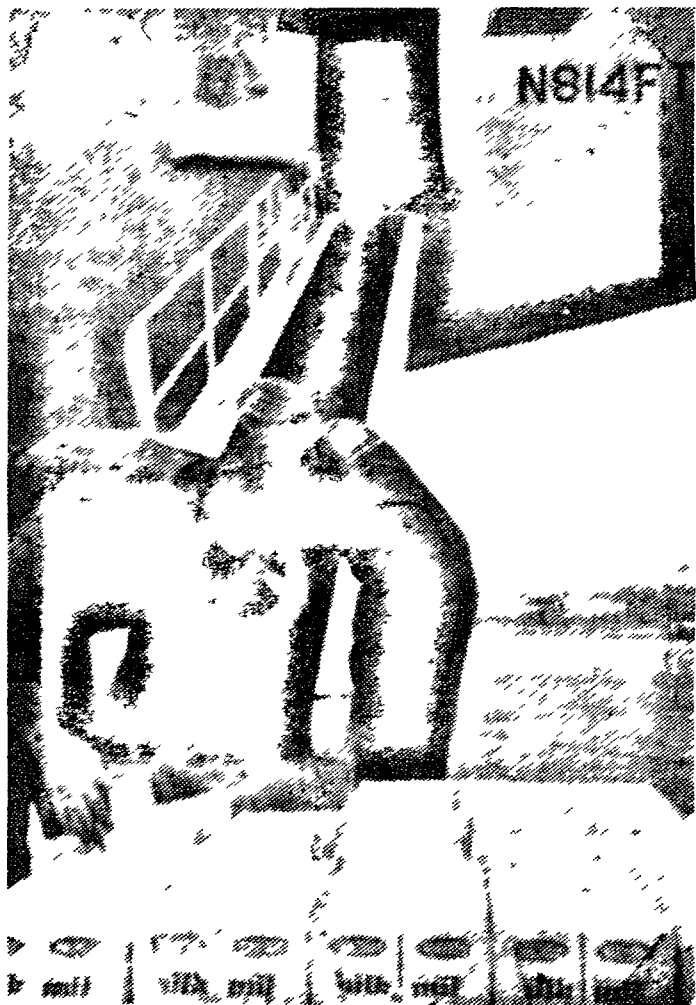
Demonstracja miała wielki emocjonalny wymiar

Po demonstracji jeden z polskich plakatów znalazł się w właściwym miejscu W pobliskiej ambasadzie PRL Przechodnie mogli przeczytać wbitę przed parkanem ambasady napis w języku angielskim

Demonstracja w Ottawie była pierwszą centralną w związku z katastrofą w Czarnobylu Będzie takich akcji więcej Nie powinno w nich zabraknąć Polaków Ludzi, którzy w wolnym kraju mogą reprezentować interesy narodu, który po Ukraińcach doznał największych szkód

POMOC Z ZACHODU

Amerykańskie mleko w proszku dla polskich dzieci - na lotnisku w Warszawie

Ciąg dalszy ze str. 1

Zasadniczo, budowa siłowni jądrowych nie powinna mieć w Polsce miejsca bez zgody zainteresowanych, zwłaszcza okolicznej ludności. Powinna się na ten temat odbyć publiczna dyskusja.

Ponieważ plany rozwoju energetyki atomowej w Polsce opierają się o technologię z ZSRR, istnieje uzasadniona obawa, że polityka ta może okazać się zbyt szkodliwa dla przyszłości nie tylko państwa polskiego. Tylko wola i zdecydowanie całego społeczeństwa mogą skłonić władzę do ponownego przemyślenia istniejących planów.

Szeroka akcja obywatelska

Petycja białostocka nie jest jedynym przypadkiem obywatelskiej akcji Polaków, którzy chcą się zabezpieczyć przed trudnymi do przewidzenia konsekwencjami katastrofy nuklearnej w Czarnobylu. Wśród postulatów wysuwanych przez inicjatywy obywatelskie, ruch pokojowy, solidarnościowe podziemie i działające tajnie ugrupowania polityczne, powtarza się żądanie, by wyjaśnić wszystkim okoliczności katastrofy, zorganizować reprezentatywną dyskusję nad warunkami bezpieczeństwa w siłowniach nuklearnych, rozważyć alternatywy w stosunku do energetyki nuklearnej w Polsce.

List uczonych do ministra

W oświadczeniu białostockiego oddziału Solidarności, które popiera inicjatywę obywatelską, jak i w liście pięciu polskich naukowców do ministra górnictwa i energetyki gen. Piotrowskiego, pojawia się ten sam motyw - obawa przed zastosowaniem w Polsce sowieckich rozwiązań technicznych. Białostocka Solidarność określa sowiecką technologię jako niepewną. W liście otwartym do gen. Piotrowskiego, uczeni, których nazwiska agencje prasowe nie podały, twierdzą, że system bezpieczeństwa, który ma być zastosowany w Żarnowcu, oparty na wzorach sowieckich, nigdy nie został sprawdzony w praktyce. Uczeni wzywają władzę PRL do wyciągnięcia wniosków z katastrofy w Czarnobylu i do zastosowania w Żarnowcu wypróbowanych i sprawdzonych na Zachodzie systemów bezpieczeństwa.

List do ministra Piotrowskiego datowany jest 6 maja.

Przeciw radioaktywnemu smietnikowi

Inny problem, który niepokoi wielu mieszkańców kraju, wiąże się ze znalezieniem miejsca na wysypisko radioaktywnych odpadów. Odpowiedniego miejsca szuka Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Górnictwa Surowców Chemicznych Chemkop w Krakowie. Proponuje się wykorzystanie ponemieckiego fortu w Międzyrzeczu, na granicy województw gorzowskiego i zielonogórskiego. Przeciwko lokalizacji radioaktywnego smietnika w Międzyrzeczu zaprotestowało 40 ogniw PRONu, wyrażających opinię 250 tys. obywateli.

W Międzyrzeczu nie ma ani jednej organizacji społecznej, która aprobowałaby plan przekształcenia miejscowych fortyfikacji w niebezpieczne wysypisko materiałów radioaktywnych. Konsekwencje takiej decyzji mogą być katastrofalne dla 8 tys. hektarów ziemi, które mogą się zamienić w bezproduktywny ugor, a także dla pojezierza Lubuskiego.

O tych i innych skutkach tzw. centralnej składowni odpadów radioaktywnych eksperci z krakowskiego Chemkopu nie chcą wiedzieć. Dotychczas nie przeprowadzili żadnych badań na terenie projektowanego wysypiska.

Oburzenie

Białostocka Solidarność oświadczyła, że ludzie w Polsce są oburzeni i dodała, że władze, nawet w obliczu natychmiastowego zagrożenia zdrowia ludzi na dużą skalę, okazały się niezdolne do zmiany swych nawyków. Rzeczywistą przyczyną katastrofy jest system gospodarczy w państwach obozu moskiewskiego, który forsuje plany i cele rozwoju gospodarczego niezgodne z interesem społecznym.

Inne podziemne oświadczenie, wydane w Polsce przez Liberalno-Demokratyczną Partię Niepodległość, powołując się na rosyjskiego dysydenta Miedwiediewa, stwierdza, że to nie energia nuklearna zagraża ludzkości, ale niekompetentne, skorumpowane i totalitarne reżimy polityczne, które uniemożliwiają wolną wymianę poglądów i wykorzystują energię atomową w sposób nieodpowiedzialny.

Ustawą z dnia 10 kwietnia br. powołano Państwową Agencję Atomistyki. Podlega ona bezpośrednio prezesowi rady ministrów, a w zakresie jej kompetencji wchodzi wszystkie sprawy związane z wykorzystaniem energii jądrowej.

KONGRES POLONII KANADYJSKIEJ DLA KRAJU

KOMUNIKAT w sprawie pomocy Polsce

W ślad za apelem Zarządu Głównego Kongresu Polonii Kanadyjskiej z dnia 30 kwietnia br. w sprawie pomocy Narodowi Polskiemu, koniecznej ze względu na groźbę skutków wypadku atomowego w Rosji Sowieckiej - szczególnie w odniesieniu do młodego pokolenia - pragniemy poinformować o akcjach podjętych przez Komitet Pomocy Polsce KPK.

W dniu 2 maja na zażycie co do istniejących potrzeb Zarząd Główny został poinformowany przez Biuro Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski o potrzebie dostaw mleka w proszku, jednocześnie zostaliśmy powiadomieni, że z chwilą ustalenia listy potrzebnych środków medycznych listę tę Biuro Komisji przesyła drogą telegraficzną.

Komitet nawiązał kontakt z Canadian Dairy Commission w sprawie ewentualnego zakupu mleka w proszku. W dniu 9 maja prezes Zarządu Głównego spotkał się z przedstawicielami Canadian International Development Agency w Ottawie w sprawie uzyskania funduszy z tego źródła (w ubiegłych latach uzyskaliśmy sumę \$ 200,000). W środę 14 maja na interwencję Kongresu Fundacja Canadian Food for Children w osobie przew. dr Simone wysłała do Komisji Charytatywnej 20 ton żywności przeznaczonej dla dzieci.

W dniu 25 maja br. statek M/S Starzynski zabiera na pokład kontener zawierający 15 metrycznych ton mleka w proszku (33 tys. funtów) zakupionych przez Komitet Pomocy Polsce Kongresu Polonii Kanadyjskiej. Koszt zakupu mleka \$ 16,200, przesyłka \$ 650 00.

Wiemy, że potrzeby społeczeństwa polskiego są duże, poważne zagrożenie godzące szczególnie w młode pokolenie w dalszym ciągu istnieje, ponawiamy zatem nasz serdeczny apel o nadsyłanie funduszy na akcję pomocy. Niech nie zabraknie nikogo na liście donatorów na Fundusz Pomocy Polsce.

JAN KASZUBA
Prezes ZG KPK

Czeki i Money Order proszę przysyłać na adres:
The Charitable Foundation of the Canadian Polish Congress, 288 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont M6R 2M4

Proszę jednocześnie załączyć zaadresowaną kopertę w celu otrzymania pokwitowania zwalniającego od podatku sumę ofiarowaną.

"SYTUACJA JEST KATASTROFALNA"

Apel do wszystkich Polaków w Kanadzie

Pomoc z zagranicy, która w dużym stopniu ratowała sytuację ekonomiczną w Polsce na początku lat osiemdziesiątych, skurczyła się niemal do zera, gdy sprawa polska przestała być sensacją i zeszła z ekranów telewizyjnych i pierwszych stron gazet.

Jesteśmy jedynym Komitetem w Kanadzie, który od przeszło 5 lat nieustraszenie się pomoc rodakom, którzy nie dostają prywatnej pomocy z zagranicy. W tym roku wysłaliśmy już 3 kontenery z zakupionymi lekami i strzykawkami oraz darowaną odzieżą i obuwiem. Obecnie rozpoczynamy już 6-tą z kolei, doroczną kampanię zbiorczą apelując do społeczeństwa Kanady. Począwszy od 18 maja, przez 3 niedziele pod rząd, będziemy z puszkami pod kościołami katolickimi, głównie polskimi i francuskimi (Na kwestowanie pod wieloma kościołami chętnych nie dostajemy). Musimy kontynuować tę pomoc, bo jest ona coraz bardziej potrzebna. Świadczą o tym listy, jakie otrzymujemy z kraju, oraz artykuły zarówno w prasie polonijnej, jak i krajowej. A oto, co napisał na ten temat Jean-Louis Roy, naczelny redaktor "Le Devoir", najpoważniejszej gazety francuskiej w Kanadzie, w numerze wigilijnym (Był w Polsce w grudniu ub. r.).

"W ścisłym znaczeniu tego słowa Polacy przeżywają na codzień rzeczywistość zacofanych krajów Trzeciego Świata: niedostateczna aprowizacja, racjonowanie, tragiczny wręcz brak leków, inflacja, której się już nie mierzy, cenzura obejmuje życie intelektualne i polityczne. Ekonomia w ruinie. Bieda, która rozgosiła się na dobre, obejmuje cały naród, ale daje się we znaki szczególnie ludziom starszym, uprzywilejowanym i posiadającym dewizy, mogą się zaopatrywać w specjalnych sklepach lub w Peweksach, ale przed sklepami, gdzie płaci się złotymi, trzeba czekać godzinami, by kupić kawałek chleba, główkę kapusty czy parę ziemniaków. W sercu Starej Warszawy Prymasowski Komitet Pomocy rozdziela na całą Polskę żywność, leki, odzież i artykuły pierwszej potrzeby. Sytuacja społeczna i ekonomiczna jest wręcz katastrofalna." *Dokonczenie str. 7*

OKŁAMUJĄ SPOŁECZEŃSTWO

Aparat propagandowy stara się bagatelizować zagrożenie Polski, wynikające ze zniszczenia reaktora i jego częściowego stopienia się. Władze twierdzą, że rozdanie dzieciom płynu Lugola było krokiem profilaktycznym, bo w żadnym momencie nie istniało rzeczywiste zagrożenie zdrowia Polaków.

Co prawda, władze ZSRR nie ujawniły w dalszym ciągu wszystkich szczegółów katastrofy, ale nawet niepełne, fragmentaryczne informacje naukowców sowieckich i członków aparatu komentujących przebieg akcji ratunkowej wskazują, że zagrożenie dla Polski istniało przez wiele dni. Było to wielkie, realne i bezpośrednie zagrożenie nie tylko dla obywateli ZSRR, ale i Polski. Groziło zapadnięcie się rozgrzanego do białości rdzenia reaktora do zbiornika wody, bezpośrednio pod nim. Gdyby do tego doszło, nastąpiłaby nowa, wielka eksplozja i wysokie skażenie. Zakładając najbardziej niekorzystny dla Polski kierunek i siłę wiatru, można obliczyć, jak wielkie istniałoby w tym wypadku zagrożenie zdrowia dla mieszkańców Polski.

Jeśli więc władze PRL zdecydowały się 29 kwietnia podać dzieciom płyn Lugola, to nie dlatego, że Warszawa była przesadnie ostrożna, ale dlatego, że skala istniejącego zagrożenia była już znana polskim specjalistom, którzy znają konstrukcję reaktora.

"Przygotowywano ewakuację zagrożonych rejonów"

Zachodniemiecki tygodnik *Der Spiegel* pisał 12 maja, że władze PRL nie tylko postanowiły rozdać dzieciom preparaty jodowe, ale także zaczęły przygotowania do ewakuacji najbardziej zagrożonych rejonów. Przygotowywano w tym celu autobusy i pociągi. W zachodnich województwach tworzono ośrodki dla ewakuowanych. Informacje *Spiegla* nie zostały dotychczas potwierdzone z innych źródeł.

Reaktor pracował dla celów zbrojowych

Pisze się, że katastrofa reaktora na Ukrainie była największą katastrofą w historii pokojowego wykorzystania energii atomowej. Nie jest to ściśle. Pracujące w ZSRR reaktory grafitowe z chłodzeniem wodą stwo-

WISIELCZY HUMOR

Pytanie: Jaka jest różnica między Polakiem a Ukraińcem?
Odpowiedź: Żadna. Jod w jod to samo.

zono dla celów zbrojeniowych. Wytwarza się przy ich pomocy pluton do bomb nuklearnych. Aby obniżyć koszty produkcji, wykorzystuje się te reaktory jednocześnie do wytwarzania energii elektryczności.

Nie widziano rodzin prominentów

Po katastrofie, w kolejkach przed ośrodkami zdrowia stały rodziny milicjantów, oficerów LWP i rodziny więzionych za przekonania. Ale nie było informacji, że ktokolwiek zaobserwował w tych kolejkach rodziny prominentów.

W rocznicę śmierci Grzegorza Przemyska

Grupy młodzieżowe w Polsce wydały następujące oświadczenie:

14 maja mija kolejna rocznica śmierci zamordowanego Grzegorza Przemyska. Jego śmierć pozostanie na zawsze dla nas zbrodnictwem władzy wobec młodego pokolenia. Zwracamy się do wszystkich () niezależnych organizacji o poparcie, aby dzień 14 maja stał się dniem młodzieży. Tego rodzaju święto jest nam bardzo potrzebne, tak jak 1 maja potrzebny jest robotnikom. Geneza powstania dnia młodzieży byłaby podobna do idei powstania święta ludzi pracy. Obydwa zrodziła krew niewinnych ofiar. Chcemy aby ten dzień stał się dniem solidarności i pamięci o wszystkich tych, którzy oddali swe młode życie w imię wolności i sprawiedliwości.

Oświadczenie podpisały Polska Niezależna Organizacja Młodzieży i Międzyszkolny Komitet Oporu.

Z WARSZAWY

Dokonczenie ze str. 1

PLOTKI

Po kraju szeroko krążyły plotki. W Warszawie w drugim tygodniu maja najbardziej rozpowszechniona była plotka o tym, że deszcz w Krakowie i okolicy spluwał do Wisły radioaktywne opady i że smiercionosna fala skażonej wody zbliża się do stolicy. W warszawskich wodociągach spadło cisnienie, kiedy ludzie zaczęli napełniać.

Inne plotki mówiły na przykład o skażonych jajach i o tajemniczym złotym proszku spadającym z nieba.

Radio wielokrotnie powtarzało, że woda jest czysta. W telewizji wystąpił premier Messner zapewniając, że woda jest czysta.

"BĄDZ PROMIENNY"

Obok fali plotek popłynęła przez kraj fala makabrycznych dowcipów.

Już w dwa dni po sowieckim komunikacie, że tylko dwie osoby zginęły w Czarnobylu, zaczęto opowiadać, jak święty Piotr, na widok tłumu przepychającego się przez bramy niebieskie, zawołał: "A coż to takiego?" Przecież komunikat mówi, że było tylko dwóch!"

- Proponuje się nowe oficjalne hasło: "Bądź promienny!"

KOŚCIÓŁ ZACHOWAŁ MILCZENIE

Jak podaje warszawski korespondent *New York Times* a Michael T Kaufman, niektórzy warszawscy uczeni twierdzą, że władze PRL zorientowały się, że wzrosło promieniowanie radioaktywne, jeszcze zanim Szwedzi podnieśli alarm. Władze utrzymywały to w tajemnicy, ale przygotowały akcje ochrony zdrowia i akcje informacyjną.

Wobec braku zaufania do władz, jedynym źródłem w Polsce - jak zauważa Kaufman - które mogło przekonać Polaków, że mówi się im całą prawdę, był Kościół katolicki. Lecz Kościół zachował milczenie.

Władze wykorzystywały nawet Głos Ameryki, retransmitując program tej rozgłośni mówiący o tym, że pomiary w ambasadzie amerykańskiej w Warszawie nie wykazały niebezpiecznego poziomu promieniowania. Spiker rezumującego radia dodał, że tym razem Głos Ameryki mówi prawdę.

Tygodnik *Mazowsze* najpoczytniejsze pismo podziemne przekazał kondolencje ofiarom katastrofy, wyraził najwyższe oburzenie w związku ze stanowiskiem Moskwy i stwierdził, że ZSRR ukrywając fakty w przestępczy sposób naraził zdrowie milionów ludzi.

Zakaz importu żywności wprowadzony przez państwa zachodnie, do końca maja przyniesie w PRL straty od 35 do 40 miliardów dolarów, jak twierdzą władze. Jednocześnie zakaz ten podkopuje zaufanie do twierdzeń rządu, że nie było żadnego niebezpieczeństwa. Niektórzy dyplomaci w Warszawie są zdania, że władze PRL chcą odwrócić uwagę społeczeństwa od problemów zdrowia i skierować ją na sprawy gospodarcze.

TYLKO DLA PRAWOMYŚLNYCH

Zarządzenie, wymagające specjalnego zezwolenia na posiadanie anteny parabolicznej do odbioru telewi-

zyjnych programów satelitarnych, zezwolenia opartego na milicyjnej opinii o prawomyslności petenta, wzbudziło nie tylko ironiczne refleksje Krzysztofa Toeplitza na łamach *Polityki*, ale całkiem poważne komentarze na Zachodzie.

KTT z pozoru słusznie stwierdza, że tego rodzaju ministerialne rozporządzenia są dowodem na bezradność bezwładnych urzędników, nie mających pojęcia, jak stawiać czoła nowemu. Z pozoru słusznie wysmiewa je, jako dziewiętnastowieczny relikw, który nie będzie w stanie powstrzymać naturalnego dla naszej epoki postępu technicznego. Dowcipnie przekonuje, że lepiej by Polacy oglądali sobie zachodnie programy telewizyjne, niż słuchali Wolnej Europy.

Nie wspomina jednak, że policyjna rejestracja urządzeń do odbioru informacji jest tylko jednym z elementów całego systemu kontroli i ograniczeń, którym władze chcą podporządkować społeczeństwo. W Toeplitza najwyraźniej wstąpił duch Gorbaczowa. Wskazac ludziom, że wszystkiemu winni są durni czynownicy, a wszyscy oprócz ukaranych czynowników będą zadowoleni.

Tymczasem decydująca większość społeczeństwa doskonale zna mechanizmy funkcjonowania systemu w którym żyje i orientuje się, że żadne zmiany personalne na średnim szczeblu administracyjnym niczego nie przyniosą. A zarządzenia w rodzaju tego o antenach telewizyjnych, które typuje obywateli godnych oglądania zachodniego programu telewizyjnego, podejmowane są znacznie wyżej.

Zarządzenie uzasadniono tak: "Nie kontrolowane umieszczanie anten na dachach domów zakłóci estetykę miejskiego pejzażu. Należy utrzymać porządek przestrzenny w krajobrazie". Dlatego jedynie wybrani mają prawo do posiadania tej anteny, jak gdyby tylko oni, odpowiedzialni ideowo obywatele PRL mieszkali według jakiegoś estetycznego klucza.

Nie jest także prawdą co pisze KTT, jakoby kontakt z zachodnimi źródłami informacji nie miał żadnego zagrożenia interesom socjalizmu w sowieckim wydaniu. Każdy sygnał postępu technicznego z krajów kapitalistycznych oznacza jednocześnie krok naprzód w rozwoju niezależnej świadomości polskiego społeczeństwa, od chwyającego zagraniczne fale radia, przez magnetofony, magnetofony kasetowe, powielacze i wideokasety, aż do telewizji satelitarnej.

Człowiek którego jedynym źródłem informacji jest *Trybuna Ludu* i dyspozycje sekretarza podstawowej organizacji partyjnej, jest plasteliną w ręku systemu. Człowiek z dostępem do niezależnych źródeł informacji może sam dokonać wyboru swego punktu widzenia, sam kształtować swój światopogląd.

Rozporządzenie o zezwoleniach na anteny paraboliczne jest takim samym aktem kontroli policji nad życiem społecznym, jak rejestrowanie maszyn do pisania i powielaczy czy rekwirowanie tychże podczas nalotów i rewizji. Jest dowodem na systemowe dążenie do utrzymania monopolu na wszelkie źródła informacji, bo tylko wtedy Urban może kłamać bezkarnie.

Okrzyczana reforma okazuje się płaszczykiem dla działań zmierzających do tego, by Polska nie stała się aby normalnym, europejskim państwem. Pomost w XXI wiek będzie miał tylko jeden kierunek - do tyłu.

Jacek Kaczmarski, RWE

WYRÓŻNIENIE LESZKA KOŁAKOWSKIEGO

Waszyngton, 11 maja. Amerykańska Narodowa Fundacja Humanistyczna obdarzyła w tym roku, swym największym zaszczytem za osiągnięcia intelektualne i walory duchowe, Polaka - myśliciela i pisarza, dzielącego swój czas między Uniwersytet Oksfordzki a Uniwersytet Chicgo, prof. Leszka Kołakowskiego.

Prof. Kołakowski wygłosił tu doroczny odczyt im Jeffersona, trzeciego prezydenta amerykańskiego, autora Deklaracji Niepodległości. Odczytowi towarzyszyło stypendium badawcze wynoszące 10 tys. dolarów.

Odczyt nosił tytuł *Bałwochwalstwo polityki*. W przedwiesi Leszek Kołakowski wystąpił na konferencji prasowej, obszernie zrelacjonowanej w kilku dziennikach m.in. w *Christian Science Monitor*, *Washington Post* i *Washington Times*. Wszystkie one przedstawiły polskiego filozofa i jego dorobek naukowy i literacki jako opór przeciwko rządowej kimpimii intelektualnej i intymicznej w Polsce w marcu 1968. usunięciu go wówczas z Uniwersytetu Waszyngtonskiego, następnie sukcesy w uniwersytecie i zachodnich.

Cytowano z konferencji prasowej Leszka Kołakowskiego jego bezkompromisowy osąd terrorizmu i kompromisowego myślenia o terrorizmie. Terrorizm nie może być tłumaczony w kategoriach frustracji czy ucisku, bo nie zdarza się w innych miejscach gdzie fru-

stracja i ucisk też istnieją - jak na przykład w Polsce. Polska jest wolna od terrorizmu politycznego. Jest tam oczywiście terrorizm państwa przeciwko społeczeństwu, ale nie ma terrorizmu ze strony Solidarności czy li demokratycznej opozycji."

W obronę zachodniej cywilizacji

Prof. Kołakowski oświadczył, że dzisiejszy świat jest rozdarty konfliktem, który nie może być widziany obecnie jako rywalizacja między supermocarstwami, lecz za **konflikt cywilizacji**. Jakkolwiek rażąca może być nasza zachodnia cywilizacja w niektórych swych wulgarnych przejawach, jakkolwiek może być osłabiona inderferentyzmem, żądzą zysku czy schyłkiem zalet obywatelskich, to jednak racją dla **bezwarunkowej obrony tej cywilizacji jest jej alternatywa** - alternatywa w postaci totalitarnej cywilizacji sowiezizmu. Stawką jest przy tym nie tylko los danej formacji kulturowej, lecz całej ludzkości, jaką znamy. Nie dlatego, że cywilizacja sowiezizmu jest militarystyczna, imperialistyczna i agresywna, lecz z uwagi na jej cele wychowawcze, z uwagi na to, że chce ona przekształcić osobę ludzką w wymieniającą część bezosobowej maszyny państwowej, w robotę bez woli, bez zdolności do buntu i bez jakiegokolwiek własnej myśli krytycznej.

U W A G A

Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO
CREDIT UNION LTD
2150 BLOOR ST W

(Wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762-9523

Credit Union

Credit Union

CODZIENNIE od 12 do 2:30 po poł i od 7:30 do 9 wiecz.
WTORKI tylko od 12 do 2:30 po poł oraz SOBOTY od
10 do 12:30

KONKURS

Dla nowych i wprowadzających członków.
Zapisz się, zapisz kogoś, weź udział.

NAGRODA

PRZELOT I 3 DNI W HOTELE
DLA DWOCH OSÓB

ORLANDO — FLORYDA

LUB

LAS VEGAS

BLIŻSZE SZCZEGÓŁY W BIURZE CREDIT UNION

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

HIGH PARK Realtor
Real Estate Ltd

217 RONCESVALLES AVE
TORONTO ONT M6R 2L6

1000 sprzedanych domow
Istniejąca od 1972 r firma 40 agentow
poleca Państwu wszelkiego rodzaju domy
i interesy, 3-dniowe, komputerowe
wyprzedzenie w informacji gwarantuje
najlepsze okazje
Proszę dzwonić całą dobę
532 - 4441

DARRELL KENT REAL ESTATE LIMITED

FTOBIKOKE MISSISSAUGA TORONTO SCARBOROUGH

Kupno sprzedaż nieruchomości
Bogaty wybór z komputera

Solidna i fachowa obsługa
Pomoc w finansowaniu i załatwianiu
formalności prawnych

DO SPRZEDANIA

- 10 Newington Cr (Rathburn Danforth) prawie nowy 3-sypialniowy dom z prywatnym ogrodem i garażem ładny ogródek centralna aklimatyzacja (b blisko do sklepów komunkacji i Centennial Park) \$ 139 000 OPEN HOUSE sobota 17 maja od 2 do 4 po poł
- Annette (High Park Duplex 8 pokoi 2 łażenki 2 kuchnie wolnostojący tylko \$ 139 900
- Syrena Apartments (La Rose) Okazja! 1 sypialniowy \$ 55 000 2 sypialniowy \$ 67 000

ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ

Biuro 766-4088

Dom 769-9494

Telefonem z Polski

Tragiczne konsekwencje wybuchu na Ukrainie - mówi Andrzej Gwiazda

Przed wszystkim przez parę dni zapoznawałem się z danymi naukowymi na temat wykorzystania energii jądrowej, skutkami wybuchów i rodzajami zagrożenia dla ludzi i środowiska

W Polsce paniki teraz nie ma. Z Gdanska po pierwszych opadach dużo ludzi pojechało do Krakowa i tam wtedy właśnie powiał wiatr z Ukrainy i dostali dodatkową dawkę napromieniowania

Zostali ukarani wszyscy tchórze, którzy jak trusie poszli na manifestacje oficjalne i przez kilka godzin byli na powietrzu, więc się odpowiednio napromieniowali

Nie ma dlatego paniki, że Polacy rozumieją, że niewiele mogą zrobić. Nie mamy żadnej możliwości skutecznej obrony, bo każda taka obrona przed opadem promieniotwórczym, który obejmuje cały kraj jest po prostu bardzo kosztowna

W tej chwili Niemcy Zachodnie zakazały siewów i nakazano zoranie zasianych pól i wszelkich upraw, a państwo wypłaci rolnikom odszkodowania. My jesteśmy niewątpliwie po drodze do RFN i sytuacja jest wiele gorsza

Oczywiście RFN ma pieniądze aby zakupić sobie żywność dla całego kraju na rok, PRL natomiast tych pieniędzy nie ma. Wydaje mi się, że w dużej części spokój jaki panuje w Polsce jest wywołany tym, że społeczeństwo jest świadome, że my generalnie nie możemy nic poradzić. Pozostaje więc nam tylko dość subtelna taktyka, która wymaga doskonałej znajomości rzeczy. Można przewidzieć skład promieniowania, można pomierzyć skład pyłów opadających na nasz teren, bo to jest główne niebezpieczeństwo, i na tej podstawie opracować taktykę dla społeczeństwa wykorzystując informacje na temat czasu połowicznego zaniku, obserwując i badając jakie rośliny co absorbują

Które pierwiastki, i które izotopy, kiedy będzie maksimum niebezpieczeństwa i lawirować tak aby omijać punkty najbardziej zagrożone

Niewątpliwie już dawki dostaliśmy bardzo poważne. Dzisiaj już po twoim rannym telefonie okazało się, że oboje z żoną mamy stan podgorączkowy. Ona 37,4 a ja 37,1 stopni. W czasie dnia widzieliśmy wiele osób i wszystkim dawaliśmy termometry 65% tych osób lub osób z którymi rozmawialiśmy przez telefon miały takie same stany podgorączkowe. Oczywiście bez jakichkolwiek objawów przeziębieniowych

Występują już bardzo liczne przypadki wśród znajomych, mówię tylko o takich rzeczach, które są sprawdzone, opryszczki, jakies zajady, zapalenie śluzówki, kilka przypadków wysypki, powiększenie gruczołów chłonnych. Chwilę temu rozmawiałem telefonicznie z Płockiem, gdzie do przychodni przyszła kobieta z synkiem i miał powiększoną tarczycę do wielkości pięści

Niestety żadna z istniejących organizacji lub nawet grupki o zasięgu krajowym, w tym też Kościół włącznie, nie zajęła się w ogóle sprawą. Nie ostrzegła w ogóle ludzi jak mają postępować, a doniesienia rządowe stają pod znakiem zapytania, bo profesor, członek Komisji Rządowej pod przewodnictwem Szałajdy zapytany prywatnie odpowiedział, że na ten temat nie może nic powiedzieć, bo wszystkie informacje są objęte tajemnicą państwową

Może jestem zbyt podejrzliwy, ale mnie się zawsze wydaje, że jeśli ktoś ze sprawy, która interesuje ogół robi tajemnicę to robi to w celach nieuczciwych. Nie widzę innego powodu by to robić

Mamy jeszcze jedną sprawę, którą można było przewidzieć i ja tego się bałem, to że w takim reaktorze jaki był w Czarnobylu znajdowało się co najmniej dwie tony plutonu i sto dwadzieścia dwie tony uranu. Jeśli to był uran naturalny to było tam od siedmiuset do tysiąca uranu rozszczepialnego C35, czyli równoważność dwóch tysięcy bomb, które zniszczyły Nagasaki, a tyśiąc pięćset bomb, które zniszczyły Hiroszimę. Takie wybuch nuklearny zdmuchnąłby życie w całej Europie

Dla Was może być ciekawe, że zachodni przedstawiciele Międzynarodowej Agencji Atomowej na konferencji prasowej w Moskwie, która odbyła się w czwartek lub piątek 8 lub 9 maja zapewniali, że już wszystko jest w porządku, że zostało opanowane, że byli i widzieli, że żadne dodatkowe prace nie są podejmowane. W poniedziałek po tym, dwunastego maja, rząd Związku Radzieckiego ogłosił, a we wtorek potwierdził, że w niedzielę definitywnie zostało zazegnane niebezpieczeństwo wybuchu nuklearnego

Przed tą niedzielą, czyli dziesiątego maja, wystąpił wzrost promieniowania i był tak silny jak w pierwszy wtorek po katastrofie i utrzymywał się dłuższy czas aż do srody, czyli do czternastego

Pozadnych pomiarów w skali kraju nie ma, to wiem na pewno, a wynika to z tego, że nic nie było przygotowane. W Krakowie cały sprzęt do badania promieniotwórczości rozkazano przekazać do Sztabu Wojskowego. Bardzo trudno jest uzgodnić informacje, bo do tego trzeba by mieć aparat kilkunastu ludzi, którzy by jeździli po całym kraju i sprawdzali na miejscu, a ja takimi funduszami nie dysponuję, by coś takiego uruchomić

By móc rozpoznać jaki jest w Polsce stan skażenia potrzeba by było nam aparatury do mierzenia promieniowania Beta i Gama oraz taki do pomiaru promieniowania Alfa

Jak donosił Głos Ameryki satelita amerykański zmierzył temperaturę stosu na 4 300 stopni. Pluton wrze w temperaturze 3 226 stopni, a pluton jest najgroźniejszą trucizną jaka występuje. Kulka plutonu o średnicy ludzkiego włosa stanowi dawkę śmiertelną dla trzydziestu osób. A pluton musiał się znaleźć w tych oparach przy tej temperaturze tylko wciąż nie wiemy ile go jest w powietrzu w Polsce i nikt z ludzi do których dotarłem nie ma aparatury albo z innych przyczyn nie może sprawdzić promieniowania alfa

Ślady plutonu w nieznanym mi stężeniu zanotowano w Szwecji i RFN, więc powinny być też w Polsce bo jako pierwiastek cięższy od złota powinien opadać w ilościach proporcjonalnych do odległości od miejsca tragedii. Więc w Polsce powinno być go wiele razy więcej niż w RFN czy Szwecji

Miałem wiadomość, niestety nie sprawdzoną, że w Białostockiem padają krowy. Niestety nie miałem jak tej wiadomości sprawdzić. Trzeba by było wysłać tam kogoś by pojeździł po wsiach i sprawdził jak jest naprawdę. Na pewno wiem, że tu i tam nagle krowy mają grube szyje, czyli wpływ jodu promieniotwórczego

Pamiętaj nie było uzgodnionych jednostek, wszystkie pomiary energii, wszystkie dopuszczalne normy, na które się agencje powołują nie podają metody pomiaru, a tu rozbieżności mogą być kilkudziesięciu razy. Jeżeli nie określi się jaką metodą było to mierzone to wynik jest bezużyteczny, bo go nie można z niczym porównać

Dopoki zaś nie ma dokonanych pomiarów zrobionych rzetelnie przez niezależne ośrodki to nie można powiedzieć jak bardzo jest w Polsce niebezpiecznie dla zdrowia i dopoki tego nie będzie Polonia powinna wstrzymać się przed przyjazdem na wakacje do Polski

Trzeba oczywiście wysłać z Kanady i USA do Polski mleko, bo to dla dzieci jest konieczne. Potem jeszcze oczywiście witaminy, preparaty wapnia

W suwalskim i koło Kwidzyna, gdzie było znaczne napromieniowanie władza miejscowa na sygnał wzrostu promieniowania w nocy budziła ludzi i dawała im środki antypromieniotwórcze, zresztą śmieszna jest rzecz, że ludzie zwiąż je "środkami antyradzieckimi". Władze lokalne zachowały się tam bardzo ładnie podając jod. Widac i po przeciwniej stronie są też ludzie i robili to oni nie oglądając się na władze centralne

Trzymaj się więc i jeszcze w poniedziałek porozmawiamy jak zadzwonisz

Tekst rozmowy nieautoryzowanej, którą z Andrzejem Gwiazdą przeprowadził Aleksander Pruszyński w niedzielę 18 maja, o godzinie 24 00 czasu polskiego

Druga rozmowa wydawcy Expressu, Aleksandra Pruszyńskiego, z Andrzejem Gwiazdą, godz. 24.00, poniedziałek, czasu polskiego.

Mam teraz potwierdzone wiadomości z białostockiego i olsztyńskiego. Tam sytuacja wygląda według tego tragicznie, bezpośrednio po napromieniowaniu występowały krwawe biegunki, wymioty, szczególnie wśród dzieci. Całe wsie miały biegunki w ciągu pierwszej doby

Kobieta wiejska, która jechała pociągiem stamtąd mówiła, że oni po prostu kupują drewno, bo potem jak nie będą mieli swoich desek to ich bez trumien pochowają. Zupełnie spokojnie bez paniki, wiedzą co ich czeka i nawet nie mają pretensji do lekarzy, bo skąd lekarze mają się znać na atomach, oni wiedzą tylko, że muszą umrzeć

Ciekawe jest, że tamtejsi chłopcy zachowali się od razu jak powinni się zachować naukowcy. Nie wypędzili bydła na pole, dawali im to do żarcia co mieli. Oczywiście skończą się zapasy słomy i siana wtedy będą musieli wygonić, ale na razie bydła na pasze nie wypuscili, nie wychodzą z domu, ale dawki jakie otrzymali są wielkie. Całe wsie po prostu mają wymioty itd. Lekarze nie reagują, mówią, że to uczulenie, że coś zjedli. W ogóle nie podejmuje się żadnych prób leczenia, słyszałem, ale nie jest to wiadomość sprawdzona, że lekarze mają zakaz informowania chorych, że źródłem ich choroby jest napromieniowanie

W Olsztynie też wystąpiły u znajomej dziecka objawy czarnej biegunki krwawej, a ona dostała takiego bólu głowy, że nie była się w stanie zająć dzieckiem, musiała ojca dziecka ściągnąć z pracy. Cały wschód Polski ma wysypkę, swędzenie, bąble, wypryski. Natomiast u nas stan podgorączkowy. Jest to zgodne z tym co mówią książki medyczne, że właśnie po takim czasie od napromieniowania powinny wystąpić takie objawy. Mają ludzie też powiększenia węzłów chłonnych oraz w jednym przypadku uszkodzenie siatkówki dlatego bo w polu widzenia ma plamki

W Polsce można się spodziewać, że milion osób umrze. Jedyna nadzieja jest w tym, że wchłanianie pyłu daje w pierwszym okresie objawy ostrzejsze niż napromieniowanie wiązką promieni. To jest jeszcze jedyna nadzieja, bo z tych opisów, które studiowałem wychodziło, że ci wszyscy ludzie w naszych warunkach nie są już do uratowania

Niestety czy tak ostre reakcje są wynikiem wchłonięcia pyłów, a nie napromieniowania żadna medycyna jeszcze nie wie, bo tak ostrych przypadków nie było ani myślano o tym lub tego nie przewidywano

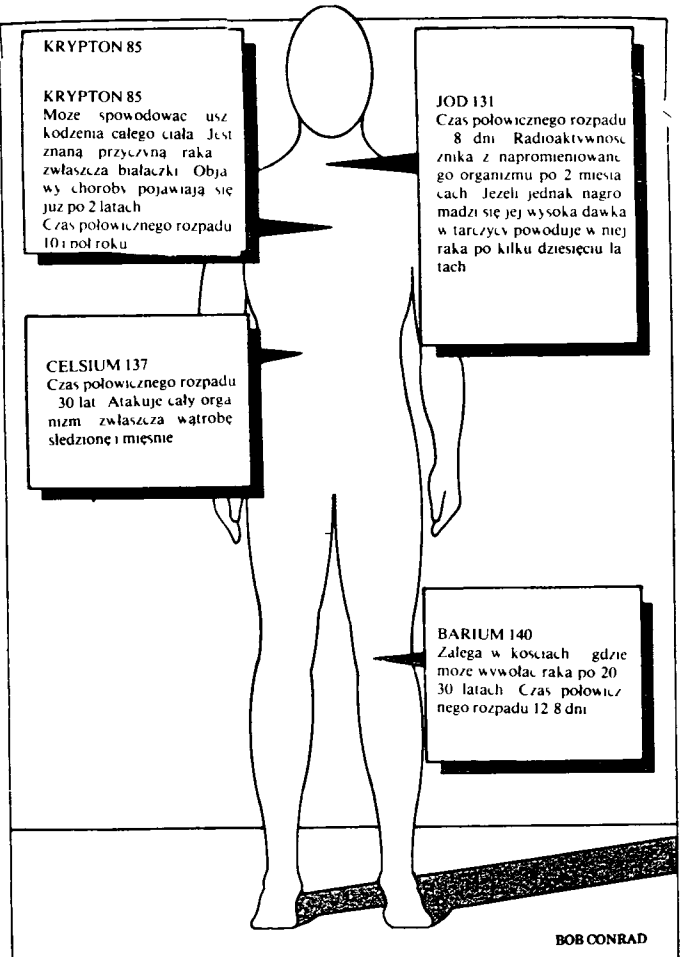
Przez pierwsze dwa tygodnie ludzie odpowiadali, że pluton jest za ciężki by do nas dotrzeć. Jednak okazało się, że dotarł do Szwecji, RFN i NRD więc też musiał dotrzeć i to w znacznie większej ilości do Polski. Teraz pewnie przyznają, że jest, ale to wszystko za późno. Nie wiadomo jaka część tych dwóch ton plutonu z reaktora poszła w powietrze podczas parowania, ale znaczna

Zabija nas zaskiankowosc, bo każdy inteligent, mówi bo jakżeś ja bym uległ panice, zachował się tak jak taki normalny człowiek z tłumem, więc nie ulegali i tym prostym ludziom nawet nie dali szansy ratunku

Nie wiem czy wiesz, że Kościół wezwał ludzi by słuchali się rządu, a rząd następnego dnia ogłosił by wszystko jeść, nie przerywać ciąży, że wszystko wraca do normy

OD REDKACJI Wypowiedź Gwiazdy zamieszczamy jako przykład skali informacji i sposobu myślenia jakim operują obecni Polacy na rozdrożu pomiędzy brakiem wiedzy a pogłoskami. Przewidywane liczby ofiar promieniowania zakładane przez Gwiazdę znacznie przewyższają te, które obliczają zachodni eksperci. Opinie i pogłoski są znacznie bardziej dramatyczne niż raportowane przez dziennikarzy zachodnich

Magazyn Newsweek zamieścił poniższą ilustrację przedstawiającą wykryte dotychczas pierwiastki radioaktywne zawarte w czarnobylskiej chmurze oraz czas ich działania i szkody jakie wyrządzają w organizmie ludzkim

Dokonczenie ze str 1

czach o czynach produkcyjnych i wykonanych zobowiązaniach z okazji święta klasy robotniczej w Kraju Rad w Czarnobylsku, położonym nieopodal 50-tysięcznego osiedla Prypec, nic tego dnia nie zwiastowało zbliżającego się momentu straszliwej katastrofy. Aby dokładnie wyswietlić niektóre fakty związane z samym wypadkiem, cofnijmy się nieco w przeszłość. Atomową siłownię w Czarnobylsku budowano stosując rzekomo najbardziej nowoczesne metody. Jednak i tu przeważały względy natury propagandowej - świat musiał się dowiedzieć o wyższości radzieckiej techniki. W związku z tym, okres budowy reaktora został skrócony do lat 3, czyli blisko o 2 lata. Mimo zwykłych trudności w terminowym dostarczaniu potrzebnych elementów, mimo braku odpowiednich norm jakościowych, reaktor w Czarnobylsku został wybudowany i uroczysto oddany do użytku w obecności członków najwyższych władz państwowych, delegacji robotniczych i partyjnych z całego imperium. Dostojnik z Moskwy z powagą przeczytał wstępę, która białymi, wijącymi się zwojami, opadając opłotła nogi stojących. Zagrała orkiestra. Budowniczy i partyjni promineneci składali sobie gorące gratulacje, padając w ramiona i siliąc pocałunkami gładko tego dnia wygolone policzki. Reaktor był gotowy. Nazajutrz prasa i telewizja zachłystywały się okrzykami radości, sławiąc zdobycze partii i narodu.

W szwedzkim ośrodku atomowym, znajdującym się na północ od Sztokholmu, pracownicy ostatniej zmiany szykowali się już do przekazania obowiązków kolejnym, którzy właśnie rozpoczynali swój zwykły, robotniczy dzień.

Krotko, przed godziną 7 00, jeden z pracowników kończąc rutynowy, codzienny obchód ośrodka, spostrzegł w pewnym momencie, że licznik Geigera zaczął nagle energicznie reagować. Zalarmowano natychmiast grupę pomiaru radioaktywnego. Już przed jej przybyciem włączyły się alarmowe lampki kontrolne w pomieszczeniach otaczających reaktor. W chwili później, technik pomiarowy Bengt Wallman powiada - "Cos tu dzieje się nie tak?"

Trzaski Geigera wzmagaly się w momencie oddalania od ośrodka, malały zaś w jego wnętrzu. W przypadku awarii reaktora powinien cały proces zachodzić w odwrotnej kolejności. Pomiar radioaktywności wykonywano systematycznie etapami aż do odległości 4 km od reaktora. I tu również okazało się, że na zewnątrz natężenie promieni było większe niż wewnątrz hali bezpośrednio dochodzącej do reaktora atomowego. Skontaktowano się zatem z oddziałem alarmowym nr 2 i polecono powiadomić przez radio społeczeństwo o zaistniałym fakcie. Była to decyzja jednej chwili, lecz kierownik zmiany Karl Erik nie wahał się ani minuty dłużej. Narastało zdenerwowanie. O godzinie 11 00 800 pracowników ośrodka opuściło pomieszczenia i zebrało się na pobliskim placu sportowym. Dokonano kolejnych pomiarów. Przetestowano wszystkich stojących na placu. Kilka osób musiało zdjąć buty i nałożyć plastikowe torebki na stopy. Tak minęło 1,5 godziny i wciąż jeszcze nie wykluczano możliwości awarii w reaktorze chociaż logiczne rozumowanie przeczyło temu. Niewiele później prawie ze wszystkich stacji pomiarowych na terenie Szwecji nadeszły meldunki o zwiększonej radioaktywności, potwierdzające pomiary pracowników wspomnianego ośrodka. Podobne dane przesłały stacje z obszaru Finlandii, gdzie stwierdzono 10-krotnie silniejsze napromieniowanie niż naturalne, ziemskie. Radio i telewizja przekazały następnie oświadczenie szwedzkich ekspertów - promieniowanie zostało przyniesione przez prąd powietrza z południowo-wschodniego kierunku. Wykrytym zjawiskiem zajęli się teraz fizycy. Badano skrupulatnie spektrum cząstek, analizując poszczególne jego elementy.

Wreszcie, we współpracy z meteorologami, dokonano lokalizacji źródła emitującego smiercionosne radioaktywne ładunki. Była to siłownia atomowa z okolic Kijowa. Nikt nie przypuszczał, że owo źródło "pracuje" już od 2 dni.

Nie wiedzieli o tym i mieszkańcy Kijowa, nie mówiąc już o krajach sąsiadujących z tą strefą ZSRR. Wniosek był jeden. W Czarnobylu miała miejsce awaria reaktora atomowego. Wkrótce wiadomość o tragedii obiegła cały świat. Sowieci, stosujący od lat taktykę przemilczenia, otaczania tajemnicą podobnych innych wypadków, musieli tym razem przyznać się. Mimo to, komunikaty były jednak ograniczone i zawężone w treści, także społeczność radziecka nie miała możliwości dowiedzenia się czegoś bliżej o szczegółach wydarzenia.

Według doniesień późniejszych agencji TASS ewakuowano wszystkich mieszkańców Prypeci, osiedla zamieszkanego przez ludzi o średniej wieku 26 lat. Tymczasem ludzie w Kijowie, nieswiadomi zagrożenia im niebezpieczeństwa spokojnie dokonywali zakupów warzyw i owoców, mleka co w danym momencie powinno było być natychmiast zabronione. Tradycyjnie więc władze

sowieckie przeszły nad wszystkim do porządku dnia zachowując absolutne milczenie. Środki masowego przekazu nadawały komunikaty z okazji święta 1 Maja. W pierwszym, oficjalnym meldunku użyto słów - "Nieszczęście", potem "Katastrofa". W środę telewizja odważyła się pokazać ujęcia fotograficzne, na których widać było dymiące ruiny reaktora, zawalone stropy, skruszone resztki murów. Na Zachodzie krążyły sprzeczne doniesienia dotyczące liczby ofiar. Najczęściej jednak mowiono, że ilość zabitych musiała osiągnąć minimum 2000. Dane te uporczywie dementowali Sowieci, twierdząc, iż zginęły jedynie 2 osoby, rannych - 197, z tego 18 jest w stanie ciężkim. W tym miejscu chciałbym powiedzieć kilka słów na znany już wszystkim temat, lecz który należy właśnie dziś znów przypomnieć.

Jak wygląda zagrożenie radioaktywnym promieniowaniem? Jakie są jego skutki jeśli chodzi o ludzki organizm i czy człowiek jest w stanie im zapobiec biorąc pod uwagę zdobycze dzisiejszej medycyny?

Moc reaktora atomowego w Czarnobylu, przeliczając na jednostki siły wybuchu, można ogólnie porównać do mocy 1500 bomb zrzuconych na Hiroszimę. Rzecz jasna, że przy awarii reaktora nie wystąpi tej mocy wybuch, ale pelzające niebezpieczeństwo w postaci promieniowania jest niemniej straszne w skutkach, które trwają i objawiają się nawet po kilkudziesięciu latach. Atomowa lawa, która wydostała się na świat z Czarnobyla, niesie więc ze sobą tajemnice, nad którymi latami będą się trudzić badacze i lekarze. Poniziej przedstawiona jest tabela obrazująca siłę oddziaływania i skutki napromieniowania przy pomocy określonych jednostek natężenia.

25 rem	- dawka niebezpieczna
100 " "	- dawka krytyczna
400	- średniosmiertelna (50% przypadków śmiertelnych)
700	- nie przeżyje nikt - 100%
1000 remów	- po kilku minutach pojawiają się nudności, potem biegunka, wysoka gorączka i śmierć

Po otrzymaniu od 400 do 700 remów okres życia trwa do 2 tygodni. Powstają przy tym liczne zapalenia skóry i śluzówek. Ofiara może w tym momencie jeszcze pic i jeść. Gorączka sięga do 40°C. Przez pewien czas mogą nie występować żadne symptomy chorobowe i chory ma jeszcze szansę na uratowanie życia. Jest to jednak możliwe jedynie po zastosowaniu intensywnego leczenia w specjalistycznej klinice przez podawanie środków pobudzających ośrodek oddychania, podawanie kropełek dożylnych, środków przeciwbólowych. Nieodzowna jest tu przede wszystkim transplantacja szpiku kostnego. Przy dawce 400 remów człowiek po 10 dniach wchodzi w stan krytyczny, zaś przy 200 remach - czasokres ten wydłuża się do 20 dni. Należy zatem przewidywać, że dopiero najbliższe tygodnie pokażą ile rzeczywiście ofiar zbierze atomowe zniwo na Ukrainie. Największe niebezpieczeństwo panuje w obszarze bezpośredniej styczności ze źródłem emitującym. Człowiek nie widzi, nie słyszy smiercionosnych cząstek. Izotopy promieniotwórcze J 131 i Cez 137, których obecność stwierdzono w atmosferze po wybuchu w Czarnobylu, posiadają właściwość przenikania do ciału ludzkiego i naruszania infrastruktury genowej, co może wywołać schorzenia i niekorzystne zmiany u przyszłych pokoleń wywodzących się od napromieniowanego osobnika. Przy tym wszystkim, nie należy zapominać, że liczy się obok wysokości dawki, również i czas przebywania w strefie radioaktywnej, zwyczajny na kumulacyjne właściwości owych promieni w organizmie ludzkim.

Wiadomość o awarii reaktora atomowego na Ukrainie obiegła cały świat. Kraje europejskie, położone w niedalekim sąsiedztwie, przedsięwzięły natychmiast odpowiednie środki bezpieczeństwa i profilaktyki. Należy tu podkreślić, że akcje te inaczej przebiegały w bloku wschodnim niż na zachodzie Europy. Również i w PRL prasa, telewizja nie kwapiły się do szerszego informowania społeczeństwa o rozmiarach i ewentualnych skutkach rozprzestrzeniającego się z reaktora w Czarnobylsku atomowego promieniowania. W dziennikach typu Ekspres czy Rzeczpospolita przeważały opisy 1-majowych uroczystości i jedynie w dolnej części bocznej szpalty krótko podano do wiadomości, iż w związku z awarią reaktora rząd PRL powołał komisję o odpowiednich kompetencjach i zadaniach. Podobnie wypowiadał się na ten temat rzecznik prasowy Jerzy Urban, który początkowo robił wrażenie człowieka zdziwionego iż się go o takie rzeczy pyta, a następnie błyskawicznie powrócił do swego, właściwego jemu opryskliwego, niewybrednego w słowach tonu. A tymczasem Washington Post tak relacjonuje wydarzenia z Mikołajek, miasta znanego turystom zagranicznym i krajowym, położonym na Mazurach - "Poziom napromieniowania osiągnął tu pułap 500 razy większy od naturalnego stanu. Wielu mieszkańców miasta i okolic uskarżało się na nudności, silne bóle głowy i biegunki. Część dzieci musiała opuścić zajęcia szkolne i pozostać

w domu. Lekarzom zakazano surowo rozprzestrzeniania wiadomości o masowych zachorowaniach w mieście. Pracownicy pobliskiej stacji meteorologicznej natychmiast wysłali swe rodziny i dzieci w inne części kraju. Nie wyjaśniając sytuacji władze miejskie nakazały aplikowanie dzieciom preparatów jodowych. W międzyczasie jednak ludzie, którzy wysłuchali komunikatów Radia Wolna Europa, przekazali to natychmiast innym. Potem dopiero, dużo później można było przeczytać o zaistniałym zagrożeniu w gazecie. Na konferencji prasowej dla zagranicznych dziennikarzy komisja rządowa przyznała, że w Polsce może wystąpić wzrost zachorowalności na raka. Cenzura jednak czuwająca i tu, nie dopuściła aby ta wiadomość wydostała się na światło dzienne. Wypowiedz została skreślona w całości.

Rządy zachodnie w momencie otrzymania meldunku o tragedii w Czarnobylsku wprowadziły specjalne programy w radio i telewizji, wydano odpowiednie zarządzenia traktując z całą powagą fakt ewentualnego zagrożenia społeczeństwa. Ewakuowano personel ambasad w Warszawie. Jak wyglądała sytuacja w RFN, w kraju znajdującego się w bliższym sąsiedztwie zagrożonej strefy?

Badenia-Wirtembergia - przeprowadzono kontrole dozymetryczne hal i targowisk warzywno-owocowych, Rheinland-Pfalz - zabroniono sprzedaży szpinaku i sałaty,

Wiesbaden - zamknięto place zabaw i boiska sportowe, Munchen - zamknięto kąpielska miejskie i prywatne, Dusseldorf - zalecono nie pic wody deszczowej, myć pod bieżącą, ciepłą wodą warzywa i owoce, ograniczyć spacerowanie dzieci szczególnie w parkach i na terenach granicznych z polami i łąkami. Nakazano pozbywanie się odzieży używanej podczas opadów deszczu i ostrzeżono przed nadużywaniem preparatów jodowych. Zabroniono podawania niemowlętom mleka. W związku z zaleconymi restrykcjami rolnictwo niemieckie poniesie duże straty. Odczują to szczególnie producenci mleka, warzyw i owoców (sprzedaż mleka spadła o 70%).

Rozważa się możliwość uzyskania odszkodowania od Związku Radzieckiego za straty gospodarcze w dziedzinie rolniczej. Propozycja taka, ogłoszona na łamach prasy może wzbudzić jedynie uśmiech politowania nad naiwnością bonskich polityków i dziennikarzy. Również i w takich krajach jak Belgia, Luksemburg, Francja zanotowano wzrost radioaktywności gruntu. Radioaktywny deszcz spadł w Japonii, pomiary jednak nie wykazały niepokojących natężeń. Członek politbiura KPZR Borys Jelcyń oświadczył niedawno w Hamburgu, gdzie przybył na zjazd niemieckich komunistów, że poziom radioaktywności w okolicach Czarnobylska jest nadal wysoki. Skazaniu uległy wszystkie zbiorniki wodne. Jednocześnie, Jelcyń stwierdził, że awaria nie była spowodowana błędami technicznymi w budowie siłowni, lecz zwykłym ludzkim niedopatrzaniem. Agencja TASS ograniczyła się do lakonicznych ogólnych w treści sformułowań, zarzucając jednocześnie prasie zachodniej sztuczne podsycanie nastrojów społecznych i szukanie sensacji.

Moskwa, po otrząśnięciu się z pierwszych wrażeń i zaskoczenia, jak zwykle uszytywniła swe stanowisko w sprawie informowania opinii światowej starając się usilnie pomniejszyć rozmiary i skutki katastrofy w Czarnobylsku.

Reasumując przedstawione tu fakty i wydarzenia z ostatnich dni należy powiedzieć otwarcie - niebezpieczeństwo grożące Europie ze strony wschodniego imperium jest podwójnie silne i może zaistnieć w najmniej spodziewanej chwili nawet bez użycia broni atomowej. Wystarczy kilka kolejnych podobnych awarii siłowni jądrowych w europejskiej części ZSRR aby zmniejszyć w znacznym procencie życie w kilku krajach zachodnich jeśli nie od razu to przynajmniej w ciągu kilkudziesięciu lat. Prymitywne środki obsługi i budowy reaktorów atomowych w krajach Układu Warszawskiego, brak odpowiedniego zabezpieczenia pod względem fachowym i technicznym w razie nieoczekiwanej awarii stawia nas w sytuacji identycznie niebezpiecznej jaka stwarza możliwość użycia pocisków atomowych instalowanych na wschodzie.

Takie, a nie inne wnioski powinna dziś wyciągnąć zachodnia Europa po tragicznym wybuchu w czarnobylskim reaktorze, obok którego zamarło życie, skazone zostały na długie lata pola, wody i lasy. Zginęły setki ludzi, a ilu ich umiera jeszcze dziś, ilu umrze po latach. Atomowa energia w rękach szalonego systemu i jej stosowanie może być ostatnim etapem życia na kuli ziemskiej, może stać się początkiem końca ludzkiej cywilizacji.

Lech Jan JAMKA

PROCES KS. POPIELUSZKI

Służba bezpieczeństwa i Kościół katolicki w Polsce

Ciąg dalszy
z poprzedniego numeru

Dokonane morderstwo bez żadnej rozwagi ze strony władz, mogło doprowadzić do katastrofalnych następstw w stosunkach z Kościołem. Jeszcze zanim ujawniono morderców, Jerzy Urban na konferencji prasowej utrzymywał, że celem morderców była prowokacja polityczna skierowana przeciwko normalizacji stosunków z krajami zachodnimi oraz miała na celu przeszkodzenie w układach Państwo-Kościół.

Teza o politycznej prowokacji była przez władzę wielokrotnie mocno podkreślana. W pierwszych dniach po dokonaniu tego czynu koła zbliżone do rządu rozpowszechniały, że jej inicjatorami mogło być podziemie polityczne, a nie należy także wykluczyć, że i Kościół był w tę prowokację zamieszany. Według zeznań gen Płatka w MSW została powołana specjalna komisja, która miała wyjaśnić, że przestępstwo to zostało popełnione przez podziemie polityczne na zlecenie tajnych służb zachodnich. Należy tutaj wyjaśnić, że kierownictwo polityczne, tak jak w licznych "zagadkowych wypadkach" ostatnich lat podcinało tę sprawę pod polityczną prowokację. Zresztą w czasie prowadzenia dochodzenia wyszło na jaw, że także w tym przypadku wysocy funkcjonariusze SB podejmowali próby utrudnienia wykrycia sprawców. Podżeganie i pomoc płk Pietruszki w dokonaniu czynu, ujawnione w czasie śledztwa zachowanie się gen Płatka utrudniające wykrycie sprawców świadczy o udziale w sprawie kierowniczych kół SB. Zeznania trzech pułkowników SB, powołanych jako świadków obciążały gen Płatka w sposób jednoznaczny, do tego stopnia, że dla wszystkich obserwatorów tego procesu było zagadką dlaczego przeciwko niemu nie zostało wdrożone śledztwo i nie został zatrzymany w areszcie. Nie jest wykluczone, że dostarczone informacje z prowadzonego śledztwa gen Płatek zatrzymał do swojej wiadomości. W tym przypadku nasuwa się pytanie dlaczego wobec tego zeznając jako świadek w sądzie tak kategorycznie zaprzeczał wszystkiemu. Według zeznań ówczesnej sekretarki Piotrowskiej pytał on w dniu morderstwa o niego, czego do tej pory nigdy nie czynił. Także sprzeczne z faktycznym stanem rzeczy zeznania gen Płatka mogą służyć jako poszlaki w podejrzeniu, że usiłował on utrudnić śledztwo, jak również o tym, że wiedział o planowanej akcji przeciwko ks. Popieluszkowi.

W czasie procesu wielokrotnie wychodziły na jaw sprawy, które odsłaniały kulisy jak często usiłowano w SB utrudnić poszukiwanie sprawców, słusznie zresztą stwierdził mec. Olszewski, że z rozdzielaniem laurów za szybkie wykrycie sprawców należy się wstrzymać.

Według opinii polskiego społeczeństwa dwaj oficerowie, którzy zginęli w wypadku samochodowym, byli także zamieszani w sprawę ks. Popieluszki. Na konferencji prasowej Urban stwierdził kategorycznie, że był to "prawdziwy" wypadek drogowy, a sprawcy zostaną po-

W czasie prowadzenia śledztwa zostały także wyciągnięte pierwsze polityczne konsekwencje mające związek z morderstwem. Na XVII plenum PZPR udzielono specjalnego wyjaśnienia odnosnie dokonanego czynu, stwierdzono, że był on skierowany przeciwko partii i władzy, "czyn ten był także skierowany przeciwko procesowi stabilizacji, przeciwko stosunkom Kościół-Państwo, oraz przeciwko międzynarodowemu prestiżowi Polski". Odpowiedzialny za pracę SB sekretarz KC Milewski oraz wiceminister MSW Ciastoń zostali "urlopowani". Ciastoń wkrótce powrócił na swoje stanowisko, natomiast Milewski poprosił o zwolnienie.

Proces

Trzy tygodnie po dokonaniu czynu 11 listopada 1984 r. zostało zakończone śledztwo. Proces rozpoczął się 27 grudnia w Sądzie Wojewódzkim w Toruniu i trwał do 7 lutego 1985 r., posiedzenia trwały 26 dni. Pospiech, który był niezbędny dla uspokojenia społeczeństwa miał jednocześnie negatywny wpływ na wyjaśnienie wszystkich pytań i nie pozwolił ujawnić kto stał za bezpośrednimi sprawcami, którzy zapewne zajmowali kluczowe stanowiska w aparacie władzy, a może sięgały one nawet za granicę.

Niezwykle, chociaż zrozumiałe, zostały przedsięwzięte środki bezpieczeństwa w czasie procesu, podobne jakie stosuje się na Zachodzie podczas procesów terrorystów i przed wejściem na salę rozpraw czterokrotnie sprawdzano dokumenty i dokonywano dwóch rewizji osobistych. Szczególne środki ostrożności były także stosowane wobec strażników, także tych którzy wykonywali swoją służbę w więzieniu.

Sprawozdania w środkach masowego przekazu

Mimo wyjątkowo niekorzystnych dla rządu materiałów ujawnianych podczas procesu, społeczeństwo było częściowo informowane. Reguły obowiązujące w polskich procesach otwartych nie zostały wprawdzie zachowane, karty wstępu zostały rozdzielone dla wybranych osób (prawdopodobnie pracowników SB) tak, że publiczność została faktycznie wykluczona. Mimo to niektóre przyjęte w tej sprawie decyzje przysparzały przewodniczącemu Sądowi sporo trudności. Aktywista Solidarności Jaworski powołany jako świadek musiał na polecenie sędziego opuścić salę po złożeniu zeznań mimo iż w pierwszym zamachu 13 października godzono także na jego życie, również dopuszczona początkowo na salę rozpraw protokolantka oskarżycieli posilkowych na polecenie sędziego musiała opuścić salę, sędzia orzekł, że nie ma potrzeby sporządzania dwóch protokołów oficjalnego i nieoficjalnego (oskarżyciele posilkowi byli innego zdania).

Wnioski o dopuszczenie na salę rozpraw obserwatorów były dla Polaków rozpatrywane bezpośrednio przez sąd, na-

press". Pierwszeństwo wśród cudzoziemców mieli dziennikarze znający język polski.

Na ławach publiczności, w czasie całego procesu, znajdowało się około 100 osób posiadające wystawione przez Sąd przepustki imienne. Obecnych było także 20 dziennikarzy, w tym 5 zagranicznych, pewna liczba księży, członkowie rodziny ofiary i oskarżonych, trzech polskich znawców prawa karnego, przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości oraz parę innych osób. Zainteresowanie wzbudzała obecność na sali przedstawiciela Międzynarodowego Komitetu Obrony Praw Człowieka. Jak trudne polskim władzom było wyrażenie zgody na to, może świadczyć fakt, że ambasada RFN w Warszawie musiała dwukrotnie interweniować w MSZ zanim otrzymał on wizę oraz zezwolenie na udział jako obserwator w tym procesie.

Srodki masowego przekazu w Polsce podawały obszernie fragmenty z procesu, często jednak ingerowała cenzura, szczególnie w przypadkach uchybienia proceduralnych sędziego bądź protestów oskarżycieli posilkowych. Miało to głównie miejsce kiedy oskarżenia kierowano przeciwko ofierze lub innej części kleru. W czasie zarządzanych przerw zarówno obserwatorzy jak i dziennikarze oraz znawcy prawa karnego wymieniali szerokie uwagi na ten temat.

Jako dowód na to, że polskie srodki masowego przekazu nie zawsze obiektywnie podawały prawdę może świadczyć fakt, że PAP, "Życie Warszawy" i "Rzeczpospolita" wydrukowały prawie w całości końcowe przemówienie prokuratora zawierające ciężkie ataki na część kleru, natomiast bardzo krótkie fragmenty

przemówień końcowych oskarżycieli posilkowych. Autor niniejszego sprawozdania mógł pracować bez ograniczeń.

Sąd

Na przewodniczącego składu sędziowskiego wybrano Kujawę, co wywarło na obserwatorach mieszane uczucia. Wyznaczenie przewodniczącego składu nie naruszało polskich norm prawnych, wybór taki przez władze sądowe jest dozwolony. W tym przypadku jednakże jest do godne zastanowienia to, że sędzia Kujawa przez ostatnie kilka lat prowadził wyłącznie sprawy polityczne, mogło mu zatem brakować rutyny w procesie karnym. Polskie przepisy prawne przewidują tak zwanych sędziów dyspozycyjnych, a którzy spełniają odpowiednie warunki polityczne i można liczyć na ich bezwzględne oddanie. W latach 1980-81 koła prawnicze bardzo to krytkowały, w kwietniu 1981 r. podjęto nawet uchwałę na ten temat w Ministerstwie Sprawiedliwości. Decyzja o wyznaczeniu Kujawy na przewodniczącego, świadczy o tym, że żądania nie odniosły skutku. Czy Kujawa wyznaczył sam siebie, czy został wyznaczony przez władze pozostanie pytaniem bez odpowiedzi.

Według opinii obserwatorów przewodniczący prowadził do zbędnego "upolitycznienia" procesu, natomiast pozostali sędziowie jak i ławnicy wykonywali swoje obowiązki bardzo poprawnie. Szczególną rzeczą jest i znajomość rzeczy wykazał sędzia Maciejewski przy zadawaniu pytań zarówno oskarżonym jak i świadkom.

Der Spiegel

Tłum S. CECH

**KOLONIA DLA DZIECI
w SAINTE-AGATHE DES MONTS**
Luksusowe warunki, las, jezioro, doświadczona kadra pedagogiczna
TERMIN 29.06 - 9.08.1986
MONTREAL - KRYSZTYN PIETKA
TEL (514) 733-3520

UWAGA!

OSOBY ZAPRASZAJĄCE KREWNYCH
Z POLSKI NA WIZYTĘ W KANADZIE

ZALATWIAJĄC UBEZPIECZENIE CHOROBY DLA WIZYTATORA
W POLSKIM BIURZE PODROZI SAVE-O-WAY
KOSZT SAMEGO ZAPROSZENIA—POTRZEBNEGO DO UZYSKANIA PASZPORTU WYNIESIE WAS

TYLKO
\$10.00

Po bliższe
informacje
proszę dzwonić
532-3042

SAVE-O-WAY
OVERSEAS SERVICES

331 Roncesvalles Ave Toronto Ont. M6R 2M8
Szybko i sprawnie wysyłamy do Polski i na cały świat lekarstwa,
paczki morskie i lotnicze oraz pieniądze i artykuły domowe —
tanie przeloty do Polski czarterami LOT

CINEMATIC FILMY VIDEO NA WSZELKIE OKAZJE

JANUSZ PIETRUS tanio wykonuje
wysokiej jakości video filmy.
Najlepszy sposób na zachowanie
niepowtarzalnych chwil.
DZWOŃ 743-8142

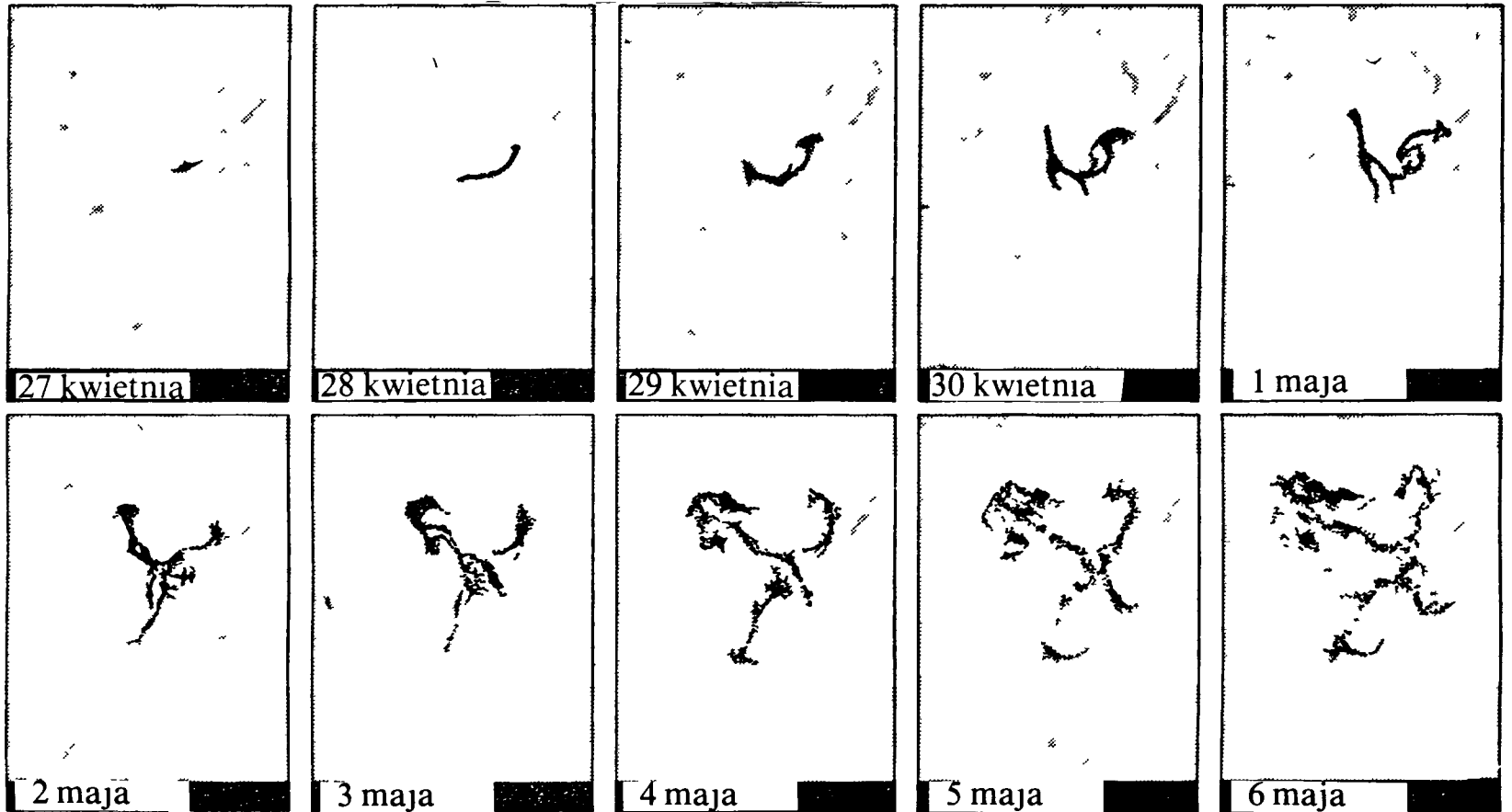
Zasięg sowieckiej chmury radioaktywnej

CENA

CZARNOBYLA

obliczony na podstawie danych o pogodzie, dostarczonych przez amerykańskie lotnictwo wojskowe oraz na symulacji komputerowej, wykonanej w laboratorium Lawrence Livermore w Kalifornii, gdzie projektuje się bron nuklearną

Promieniowanie spowodowane katastrofą atomową w Czarnobylu może spowodować dziesiątki tysięcy zachorowań na raka i tysiące zgonów w ZSRR i Europie Wschodniej w ciągu najbliższych parudziesięciu lat, jak przewidują amerykańscy fizycy, dr Thomas B. Cochran z Natural Resources Defense Council i dr Frank von Hippel z Uniwersytetu Princeton. Ostrzegają jednak, że jest to oszacowanie tylko prowizoryczne i wysoce niedokładne.

Inni uczeni fizycy, którzy zapoznali się z ich raportem są zdania, że są to przewidywania zbyt niskie. Inni - że są one sensowne przy założeniu, że władze sowieckie nie podejmą dalszych środków zapobiegających skażeniu, jeszcze inni, że są zbyt pesymistyczne. Niemniej jednak obliczenia są oparte na najlepszych danych, zebranych dotychczas na temat długofalowych skutków, jakie może mieć dla zdrowia katastrofa na Ukrainie. Obliczenia dwu fizyków opierają się na danych zebranych w Kalifornii w Livermore National Laboratory.

"Jest jasne, że w ZSRR na dłuższą metę wystąpią poważne problemy", stwierdził dr Joseph B. Knox, kierownik zespołu badawczego w Livermore.

Sowiety utrudniły przewidywania

Dane na których oparto przewidywania są niedokładne. Poza tym, władze sowieckie utrudniły prognozy, ograniczając informacje o promieniowaniu wydostającym się z reaktora, który stanął w płomieniach i eksplodował w dniu 26 kwietnia.

Laboratorium Livermore jest placówką rządu amerykańskiego, zajmuje się projektowaniem broni nuklearnych.

Uczeni tam pracujący oszacowali dawki promieniowania, które mogły być wchłonięte przez ludzi w różnych regionach. Inni uczeni posłużyli się tymi danymi dla określenia potencjalnych szkód na zdrowiu wśród ludności w tych regionach.

**Przewidują 40 tys. zachorowań na raka
4500 zgonów**

Według dokonanych obliczeń, cz. 137 z czarnobylskiej katastrofy spowoduje 40000 zachorowań na raka, których nie byłoby gdyby nie promieniowanie z Czarnobyla. Spowoduje też 2000 zgonów na raka wśród 100 milionów mieszkańców zachodnich części ZSRR, Wschodniej Europy i części Skandynawii.

Jod 131 który dostał się do dróg oddechowych spowoduje dodatkowo 24 tys. przypadków "nie normalności" tarczycy. W tej grupie osób dotkniętych promieniowaniem około 8 tys. zachoruje w końcu na raka, z czego 500 przypadków skończy się śmiercią.

Dalej, jod 131 który dostał się do mleka może spowodować 12 tys. przypadków zaburzeń tarczycy, 40 tys. przypadków raka i 2 tys. zgonów. W sumie prognoza obejmuje 40 tys. zachorowań na raka i 4500 zgonów.

Nie wykluczają 104 tys. zachorowań i 12 500 zgonów na raka

Uczeni podkreślają, że prognozy te są oparte na obserwacjach promieniowania w ciągu sześciu dni, a bardziej realistyczny szacunek będzie musiał objąć prawie trzytygodniowy okres narażenia ludności na promieniowanie. Może się wtedy okazać, że przewidywana liczba przypadków raka spowodowanego cz. 137, wzrosnie czterokrotnie - do 16 tys., liczba zgonów z tego powodu - do 8 tys.

Liczba przypadków raka spowodowanego picciem skażonego mleka może się okazać dwukrotnie większa i osiągnąć 80 tys. przypadków, z czego 4 tys. przypadków śmiertelnych. W sumie, oznaczałoby to 104 tys. zachorowań i 12 500 zgonów na raka.

Dane amerykańskiego lotnictwa wojskowego

Uczeni w laboratorium Livermore przyjęli, że połowa radioaktywnego materiału z czarnobylskiego reaktora przedostała się na zewnątrz. Jest to założenie bardzo ostrożne, w rzeczywistości mogło się go wydostać o wiele więcej.

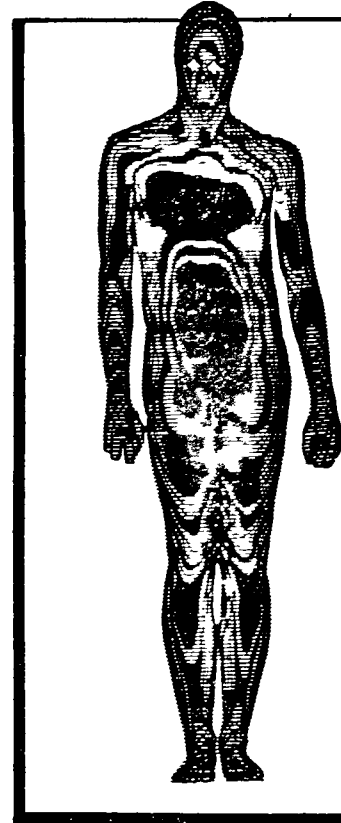
Następnie uczeni zestawili te dane o promieniowaniu z danymi o pogodzie, dostarczonymi przez amerykańskie lotnictwo wojskowe. Na tej podstawie dokonano obliczeń, posługując się potężnymi komputerami i programami komputerowymi, udoskonalonymi w ciągu lat i służącymi do oceny wypadków nuklearnych i przecieków promieniowania radioaktywnego.

W wyniku obliczeń w Livermore powstała seria map, na których naniesiono rozprzestrzeniające się z Czarnobyla promieniowanie o różnym nasileniu. Na podstawie tych map można określić na przykład, że człowiek który się znajdował w określonym miejscu - w jednym z punktów oznaczonych na mapie - w dniach od 26 do 30 kwietnia na świeżym powietrzu, oddychając normalnie, wchłonął do tarczycy 199 remów promie-

niowania. W Stanach Zjednoczonych przyjmuje się, że 25 remów wchłoniętych przez tarczycę to ostra dawka.

Nawet tam, gdzie nasilenie promieniowania z Czarnobyla było bardzo słabe, obliczenia wykazują tysiące i dziesiątki tysięcy zgonów i zachorowań na raka, bo w grę wchodzi bardzo duże liczby ludzi wystawionych na to promieniowanie.

Ryzyko

Bardziej niebezpieczne składniki radioaktywnego opadu z Czarnobyla osadzają się w następujących częściach ciała:

W MÓZGU I SYSTEMIE NERWOWYM - promienie gamma i promienie X, neutrony
W TARCZYCY - jod 131
W KOSCIACH - Stront 90, bar 140, lantan 140
W PŁUCACH - nierozpuszczalny pył radioaktywny, wydzielający promienie alfa, beta i gamma
W SZPIKU KOSTNYM, WĘTROBIE I SLEDZIONIE - bardzo małe, nierozpuszczalne cząsteczki radioaktywne
W GRUCZOŁACH LIMFATYCZNYCH I WE KRWI - cz. 137
W TKANCE MIĘSISZCZOWEJ - krypton 85
W NERKACH - wszystkie rozpuszczalne produkty rozpadu (w tym niektóre z tu wymienionych)

Kody telefoniczne głównych miast Polski

Aby się połączyć telefonicznie z Polską wykręcamy 011-48 + numer miasta + numer abonenta

Białystok 85	Gorzów 95	Olsztyn 89	Szczecin 91
Bydgoszcz 52	Katowice 32	Opole 77	Tarnob 141
Białom 32	Kielce 46	Płock 24	Warszawa 22
Braniewo 4 5011	Kraków 12	Poznań 61	Wrocław 71
Częstochowa 331	Lublin 81	Radom 48	Zielona G 68
Gdańsk 58	Łódź 40	Rzeszów 17	Zakopane 165

Elbląg - 50

WYTNIJ I DOŁĄCZ CZEK AKCJA ECHA TYGODNIA

Załączam czek na sumę na pomoc ofiarom skażenia radioaktywnego w Polsce
Imię i nazwisko
Adres zamieszkania

Kod pocztowy

POMOC ŻYWNOSC LĘKI i wysłać na adres
KPK Z G 288 Roncesvalles Ave Toronto Ont M6R 2M4

lub
Czek wystawiać na
RADIOACTIVE FOLLOUT DISASTER FOUND i wysłać na adres
P O Box 55 Station V Toronto Ont M6R 3A4

SOWIETY - kraj przerażony przyszłością

Wywiad z Robertem A D Fordem - byłym ambasadorem Kanady w Sowietach przeprowadzony przez Lawrence'a Elliotta dla Reader's Digest

Robert A D Ford - dyplomata, poeta i lingwista reprezentował interesy Kanady w Moskwie przez bezprecedensowy okres czasu, bo aż 20 lat Ford przybył do Moskwy w 1946 r jako drugi sekretarz ambasady, a w trzy lata później, kiedy stosunki sowiecko-kanadyjskie mocno się zepsuły w efekcie głośnej afery szpiegowskiej, Ford awansował w hierarchii dyplomatycznej Za trumną Stalina szedł już jako kanadyjski charge d'affaires i od tego czasu uczestniczył w sowieckiej historii znając każdego sowieckiego lidera W chwili obecnej Ford ma 71 lat i mieszka we wspólnym domu w centralnej Francji Do niedawna sprawował obowiązki doradcy specjalnego do spraw stosunków wschodnio-zachodnich przy rządzie kanadyjskim w Ottawie Jest także znanym poetą, jego piąty tom wierszy ukazał się w 1985 r Obecnie pracuje nad tomem wspomnień z okresu swojego pobytu w ZSRR Jako poeta otrzymał Ford nagrodę Gubernatora Generalnego w 1956 r W swoich rozważaniach, niedwuznacznych wierszach wyraża rozczarowanie rozbić polityków międzynarodowych 20-ego wieku i zaufanie jakie pokłada w podstawowe wartości człowieczeństwa Koncząc swoją odę do Borysa Pasternaka - lekceważonego przez Kreml powiesiciopisarza rosyjskiego Ford tak pisze "Leży on w samotności Ale głosy zostaną usłyszane wkrótce - i otworzą się okna" O swoim czasie pobytu w Sowietach tak kiedyś napisał "Moja miłość do poezji sprawia, że czuję wstręt do tego (sowieckiego) systemu"

L.E. Jak scharakteryzowałby Pan postacie sowieckich przywódców, których Pan znał?

R.F. Nikita Chruszczow był postacią niezwykłą i jak na warunki sowieckie bardzo oryginalną Ale przeszkadzał ludziom go otaczającym - to był zresztą jeden z powodów, dla jakich obalono go w 64 r W szesc miesięcy po jego odejściu ktos w Moskwie powiedział, że Kreml jest ospały, posępny i to pokrywało się z tym, czego pragnęła i pragnie partia komunistyczna Leonid Breżniew różnił się ogromnie od Chruszczowa Przede wszystkim był próżny, co nigdy nie charakteryzowało Chruszczowa - ten nigdy nie dbał o to, jak wygląda Breżniewa zawsze widziano odpowiednio ubranego, zawsze w jedwabnych koszulach i pasujących do nich krawatach Przez pierwsze dziesięć lat jego panowania zdawał się być przywódcą o silnej osobowości Jego próby zbliżenia się do Zachodu podczas trzech posiedzeń z prezydentem Nixonem były pewnego rodzaju krokiem naprzód w polityce sowieckiej Z drugiej jednak strony jego absolutna nieumiejętność rozwiązywania problemów ekonomicznych swojego kraju nie wróżyła mu dobrych perspektyw Konstanty Czernienko był zerem Nie liczył się zupełnie Yuri Andropow mógłby stać się silną osobowością Kremla, dalece bardziej bowiem niż Breżniew zdawał sobie sprawę z niedoskonałości sowieckiej ekonomii, ale dane mu było tylko 5 miesięcy przy władzy

L.E. Czy istniała jakaś nic przewodna, wspólna dla wszystkich sowieckich przywódców?

R.F. O, naturalnie Utrzymywac i konsolidowac władzę partii komunistycznej, rozwijac wpływy klasy rządzącej, a przede wszystkim ciągle zwiększac standard jej życia Jeszcze naturalnie dbac o to, aby stale powiększac słownik komunistycznej nomenklatury, zbierac dla siebie dobra wszelkie i nie robic nic takiego, co mogłoby te dobra narazic na szwank

L.E. Czy sądzi Pan, że Michaił Gorbaczow poprowadzi Sowiety w kierunku, który sobie zamierzył?

R.F. Nie - dopóki nie skonsoliduje swojej osobistej siły Chruszczowowi zajęło trzy lata, aby poczuć się na tyle silnym by rozpętać kampanię anty Stalinowską i wprowadzić Rosję w nową erę Breżniewowi zajęło aż 5 lat, zanim mógł poważnie pomyśleć o wprowadzeniu w czyn swojej polityki detente Rzeczywiście Gorbaczow w niesłychanie szybkim czasie zastąpił jednych ludzi innymi, ale dużo jeszcze czasu potrzeba i dużo jest do zrobienia zanim będzie mógł wprowadzac jakies rzeczywiste innowacje

L.E. Czyż nie jest to błędne koło? Aby stymulowac ludzi do poświęceń, trzeba im obiecuyac w zamian nagrody Sowietcy przywódcy nie mają nagród do zaoferowania, dlatego osiągają tak mizerne rezultaty

R.F. No, cóż - odpowiedz Gorbaczowa i jego propozycja jest taka sam jak propozycja Andropowa więcej dyscypliny, lepsza jakość, wszystkie tego rodzaju slogany Oczywiście, możliwym jest wprowadzenie zelaznej dyscypliny - zmniejszenie alkoholizmu i absencji pracowników - ale niemożliwym jest osiągnięcie wysokiej produktywności i "lepszej jakości" - dopóki nie ma chęty, zachęty zas można zaproponowac tylko wtedy kiedy ma się po temu srodki ekonomiczne, a tych u Sowietow nie ma

Mam wrażenie, że Gorbaczow wie, co jest złego i co trzeba zrobic w sowieckiej ekonomii Zdaje sobie także sprawę z ogromnej przepasci między Zachodem a Sowietami, wie także, że ta przepasc będzie się tylko zwiększac Ale pewien jestem, że minie bardzo duzo czasu, zanim będzie on w stanie przeprowadzic jakąkolwiek reformę, której Sowiety potrzebuja

L.E. Mówi się, że Andriej Gromyko nigdy nie postawił swojej stopy na moskiewskiej ulicy przez cały okres swojej działalności jako minister do spraw zagranicznych Czy nie można stąd wyciągnac wniosku, że wszyscy sowieccy przywódcy zdecydowanie odcinają się od rodzimej opinii publicznej?

R.F. Większość z nich nie wie nawet, jak żyją zwyczajni smiertelnicy - obywatele ich kraju Nieco inaczej jest być może z Gorbaczowem, który w koncu częściej się pokazuje publicznie i odwiedza nawet fabryki Ale z kolei coż on takiego może tam uslyszec? Przecież nikt nie powie mu prawdy Tak naprawdę to ciężko jest zrozumiec, jak dalece sowieccy przywódcy izolowani są od normalnego życia

Moja żona w rozmowach z panią Gromyko często opowiadała jej o tym jak my tu żyjemy W odpowiedzi zawsze niemal słyszała - "Och, Thereza, bajki opowia-

dasz" Pani Gromyko nie mogła w to w żaden sposób uwierzyć, większość z nich nie zdaje sobie sprawy z niesłychanego zacofania ich własnej społeczności

L.E. Czy tak jak dwór Ludwika XVI we Francji przed Rewolucją?

R.F. No, może troszeczkę Pamiętam zabawna historia, kiedy w Warszawie odebraliśmy nowy samochód i jechaliśmy nim do Moskwy Musieliśmy spędzić noc w Minsku, gdzie w południe udało nam się znaleźć tylko jedną, jedyną restaurację Ta jedna, jedyna restauracja była zamknięta - jak głosił wielki napis - z powodu przerwy obiadowej Cały personel restauracji siedział w srodku, bardzo zajęty spożywaniem własnego obiadu Nie mieliśmy czasu, żeby czekać aż skończą, w związku z tym sami obiadu nie zjedliśmy Kiedy moja żona opowiadała o tym pani Gromyko - ta wyglądała na zupełnie osłupiałą i powiedziała tylko "To jest niemożliwe, wymyśliłaś sobie", na co moja żona wyciągnęła zrobioną w Minsku fotografię

L.E. Jak w takim razie przywódcy sowieccy usprawiedliwiają swoje przywileje w tak zwanym "bezklasowym" społeczeństwie?

R.F. Pozwoli Pan, że wrócę pamięcią do początków mojego pobytu w Moskwie Przybyłem tam - jak panu wiadomo - w 46-tym z Londynu, gdzie każdy dostawał taką samą rację żywnościową na kartki W Moskwie - bron Boże - tak to nie wyglądało! Nawet w ambasadzie ambasador dostawał "większą" kartkę, jego żona trochę mniejszą, doradca dostawał już dużo mniejszą rację żywnościową, a jego żona - jeszcze mniejszą niż on Jako drugi sekretarz dostałem jedną z mniejszych racji, a jak nie trudno się domysleć - moja żona otrzymała ją jeszcze mniejszą niż ja Spytałem jednego Rosjanina jak należy to tłumaczyć, a on odpowiedział "Oczywistym jest, że twój ambasador jest ważniejszy niż ty, w związku z czym musi dostac więcej!" No więc tak to wygląda Jeżeli nie ma tyle, aby obdzielic wszystkich - dzieli się na użytek tych, co "na górze" Ten, kto ma większe zasługi dla komunizmu ma prawo do lepszej opieki lekarskiej i lepszego jedzenia Przecież musi odpoczywac, relaksowac się, nie powinien stac w kolejkach, nawet Sowietci wiedzą, że to stresuje Rosjanie są przyzwyczajeni do takich układów, wcale nie wydają im się one niezwykle, dopóki nie staną się rzeczywistie widoczne Co zas ważniejsze, klasa rządząca jest w Sowietach klasą posiadającą wszystkie i wyłączne prawa i przywileje Jeżeli należysz do tej klasy i masz na przykład syna, który z trudem przechodzi z klasy do klasy i w ogóle ma trudności z nauką, ciągle jeszcze nie tracisz szans, aby twój syn zaszczytnie dostał się na uniwersytet Zas dużo bardziej rozgarnięty syn zwykłego robotnika będzie miał z dostaniem się na te same studia ogromne kłopoty, chyba że jest rzeczywistie wybijającym się we wszystkich dziedzinach uczniem

L.E. Czy Pan i Pana żona mieliście osobiste kontakty z rodziną Gromyków albo z kims innym z sowieckiej klasy rządzącej?

R.F. Wnoskując z pytania wydawałoby się, że mowimy o normalnym kraju, a tymczasem Sowiety takim krajem nie są Niemożliwym jest po prostu aby utrzymywac prywatne kontakty z sowieckimi oficjalami, takie na przykład jak mieliśmy z dyplomatami francuskimi czy brytyjskimi Kontaktom bowiem z Rosjanami zawsze towarzyszy pewnego rodzaju napięcie Kontakty takie są zawsze kontrolowane i w każdej chwili mogą być bez powodu zerwane Zdarzało się naturalnie często, że mieliśmy spotkania - nawet tete a tete z ministrami czy deputowanymi, ale wszyscy zdawaliśmy sobie sprawę z tego, że jest to tylko business, nawet jeżeli zdarzało się, że akurat się lubiliśmy Ja prywatnie miałem całkiem dobre układy towarzyskie z jednym deputowanym w ministerstwie spraw zagranicznych Rozmawialiśmy o literaturze i muzyce, tak samo jak o polityce i możliwe, że gdyby nie był to akurat ten system - moglibyśmy zostac nawet przyjaciółmi Prąd był jednak jeden jeżeli tego typu kontakty nie były im przydatne, mogły zostac zerwane w każdej chwili

L.E. Jaka jest najbardziej błędna koncepcja, jaką sowieccy przywódcy mają na temat Zachodu?

R.F. W czasie afery Watergate - było nawet zabawnie patrzec na agonię sowieckich ekspertów rządowych,

Robert A D
FORD przed swoją
rezydencją w Kanadzie
Był ambasadorem w
Moskwie przez 20 lat

rzy starali się wykonywać, o co w tym wszystkim chodzi. Jestem pewien, że na pewno znaleźliby odpowiedź i to nawet właściwą odpowiedź - ale po upływie do 6 miesięcy, tyle im czasu potrzeba. Naturalnie po 6 miesiącach cała sytuacja wyglądała zupełnie inaczej i musieli zaczynać od nowa. Watergate była sprawą poważną, ponieważ były to czasy niezłych układów między onem i Breżniewem. Rosjanie uważali Nixona za analfabeta, który bardzo wiele osiągnął i bardziej nie mogli zrozumieć, dlaczego Stany nagle się rozkładają - tak to było widziane w Moskwie - z powodu - jak to nazywali - frywolnego incydentu. Inne koncepcje? Przede wszystkim w Moskwie złe się było na amerykańskie sprawy wewnętrzne. Przywiązuje przesadną wagę do - jak to oni nazywają - przewoju-militarnego kompleksu i jego roli dla amerykańskiego sposobu rządzenia i dla amerykańskiej ekonomii. Ponadto, Sowietci nie mają przecież błędnego pojęcia o tym na jakich zasadach opiera się demokracja

Czy Sowietci rzeczywiście widzą Kanadę jako sąsiada amerykańskiego?

Absolutnie nie. Żeby być całkiem szczerzy - w rzeczywistości nawet przesadnie oceniają naszą ważność i rolę - gdybyśmy przedsięwzięli jakieś kroki, które nam się nie podobają - przypisałiby to "amerykańskiemu wpływowi". Powiedziano by mi wtedy: "Tak, tak, tak, tak - to rozumiemy, nie możesz przeciwstawić się namom Waszyngtonu".

Czy Sowietci kiedykolwiek starali się przyjąć indywidualną politykę?

Nie mieli nawet potrzeby. Jeszcze przecież Trudni ze swoją polityką ekonomiczną i nacjonalistyczną próbował zaakcentować niezależność Kanady. Sowietci nie próbowali nawet analizować tej polityki, ale im ona odpowiadała. Wszystko co może chociaż trochę oddzielić Kanadę od Stanów jest wodą nadziemną.

Czy sądzi Pan, że Sowietci i kraje zachodnie powstaną antagonistami już na zawsze?

Rywalizacja między Sowietami a Stanami Zjednoczonymi jest zrozumiała, są to w końcu dwie największe siły na świecie. Sowiecka zas ideologia niemal rąbuje, że stosunki obu tych krajów zawsze będą konfliktowe - to jest wybór Rosjan, nie Zachodu. Ideologia - jak sami twierdzą - musi trwać.

Jezeli uda się Gorbaczewowi posunąć do przodu politykę ekonomiczną - co jak się wydaje - zmniejszają napięcie w kontaktach z Zachodem - byłaby jakaś szansa ekspansji praw człowieka w Sowietach?

Nie! Redukcja napięcia w kontaktach z Zachodem byłaby, że już i tak niesłychanie ścisła sowiecka dyktando została jeszcze zwiększona. Byłoby to złe dla Sowietów konieczne, ponieważ wtedy przery Rosjanin mogłoby czerpać różne "dziwne" korzyści ze zwiększających się kontaktów z Zachodem. Wtedy natychmiast po wizycie Nixona w Moskwie w 72 roku zaczęło się przykrećcie skóry rosyjskim dysyden-

Jezeli zaś z jakiegoś powodu przywódcy sowietcy przedstawią ekonomiczną reformę - będą musieli zabezpieczyć się tak, aby nie roznieśli się ona na obszary zewnętrznej polityki. W Rosji nigdy nie istniały tradycje wolnościowe, nigdy nie istniała wolność słowa, czy też w ogóle rozumiana wolność osobista. A jednocześnie wydaje się niezwykłym faktem, że takie potężne narzędzie oparte na ogromnej sile - policji, armii, systemie - jest tak przerażone wizją przyszłości, a tak właśnie

Czy Panska znajomość i zamiłowanie do rosyjskiego języka i rosyjskiej literatury pomogło Panu w sposobie w pńskiej karierze dyplomatycznej?

Myszę, że tak. Znajomość rosyjskiego zawsze tam była. Zajęci ludzie nie lubią kłopotów związanych z naczyniem. Rosjanie są raczej defensywni, jeżeli chodzi o ich kulturę i język i bardzo dumni ze swojej literatury - czemu trudno się dziwić - mają w końcu spory dorobek literacki. Stąd też naturalnym jest fakt, że jest to ten dorobek, który i szanuje się bardzo chętnie cytowany.

Ludzie w Sowietach ciągle jeszcze czekają na białawienie komunizmu. Ale czy zdają sobie sprawę o jaki sposób Zachód korzysta z dobrej kapitalizmu?

Do roku 1978 sowietci przywódcy byli jeszcze w dużej mierze w niewielkim stopniu powiększać standard życia. Zaczęło brakować najbardziej podstawowych produktów, nawet w Moskwie. Od tego czasu nic się nie zmieniło. Już w 79 roku spekulowałem, że - jeżeli so-

wiecie wydatki militarne utrzymują się na tym samym poziomie - niemożliwym będzie, aby standard życia poprawił się chociaż na jotę. Im więcej wydaje się w Sowietach na zbrojenie - tym mniejsza jest szansa, aby sowietci przywódcy byli w stanie powstrzymać pogłębiający się ciągle kryzys ekonomiczny. To jest teraz jeden z głównych sowietkich problemów. Przywódcy muszą się jakos wytłumaczyć z tego, że zagarnęli sobie wszystkie obszary władzy, muszą to czymś poprzeć. Zdają sobie doskonale sprawę z tego, że nie mogą pozwolić aby przeciętny obywatel rosyjski miał możliwość porównywania standardu swojego życia ze standardami zachodnimi. Muszą poza tym stale udawać przed innymi członkami partii, że rzeczywiście są w prawach przywódców proletariatu, że wiedzą jak to robić. A tymczasem jest coraz ciężej i ciężej, nawet oni to czują. Poza tym w partii sowietkiej jest przecież 18 milionów ludzi, a tylko około 100 tys. wiecie w miarę normalne życie, naturalnie nie wliczam w to 25 tys. tych na "górze", którzy - jak wspominałem - posiadają wszystkie przywileje.

L E Czy sądzi Pan, że ostatnio prowadzone rozmowy rozbrojeniowe przyniosą jakis rezultat?

R F Sowietci liderzy wiedzą doskonale, że chcąc polepszyć standardy ekonomiczne i jednocześnie utrzymywać to wszystko pod kontrolą - muszą dojść do jakiegos porozumienia ze Stanami Zjednoczonymi w sprawie ograniczenia zbrojeń, także tych w przestrzeni kosmicznej. Ale są jednocześnie geniuszami propagandy, szczególnie tej, która trafić ma do małych ludzi. Dla człowieka z ulicy hasło o ograniczeniu zbrojeń brzmi bardzo

-sympatycznie, zas sowietci przywódcy zamierzają utrzymać go w przekonaniu, że przyjdzie wkrótce taki czas, kiedy Związek Sowietów rzuci administrację Reagana na kolana, a wtedy Sowietci będą mogli przejść w stadium rzeczywiste poważnych negocjacji.

L E Czy podczas Pańskiego długiego pobytu w Sowietach czuł Pan rzeczywisty brak wolności?

R F Przez cały czas! Z całego tam swojego pobytu wyniosłem tylko jedną korzyść - poznałem doskonale ich język, a tłumacząc ich poezję miałem możliwość utrzymywania kontaktów z rosyjskimi środowiskami intelektualnymi, której nie ma w Sowietach znakomita większość cudzoziemców. Ale nawet w takiej sytuacji - w momentach kiedy bieg wydarzeń ulegał zaostreniu tak jak w czasie historii z Czechosłowacją czy podczas tej afery szpiegowskiej, kiedy w Kanadzie zaareztowano szesciu szpiegów sowietkich - wszystkie moje kontakty kulturalne mogły natychmiast zostać zerwane. Być może w pół roku później ktoś by do mnie zadzwonił niby nigdy nie. "Jak się masz, może spotkalibyśmy się na małego drinka?"

Nie mam żadnych złudzeń jeżeli chodzi o Związek Sowietów. Zaakceptowałem swój pobyt tam jako sprawę polityczną, a poza tym jest to w końcu bardzo interesujące miejsce pracy. Mam wrażenie, że cokolwiek by się tam nie robiło - ma to swoją wartość. Być może gdybym znalazł się w tak samo trudnej sytuacji w Ugandzie czy Bułgarii - nie miałbym tego samego wrażenia.

Tłum (mag)

Reader's Digest

maj 1986 r

S.P. Jan Paweł KOTT

urodzony w Polsce 18 listopada 1915 zmarł w Toronto, Ont w dniu 12 maja 1986 roku
Obronca Ojczyzny, oficer 1 Polskiej Dywizji Pancernej, po osiedleniu się w Kanadzie oddał Swoj zapal i pracę dla obrony praw Narodu Polskiego i Polonii

Były prezes Kongresu Polonii Kanadyjskiej Okręg Toronto, były przewodniczący Rady Kongresu i dyrektor Biura Polonii Wolnego Świata, prawy i szczerzy Polak, kolega i serdeczny Przyjaciel

Narod Polski traci wiernego i oddanego Syna, a Polonia Kanadyjska pełnego zapalu, rozwagi i zrozumienia działacza, który był mentorem i jednym z filarów wspierających jej pracę
Niech spoczywa w spokoju

Zarząd Główny i Rada Kongresu Polonii Kanadyjskiej

S.P. Jan Paweł KOTT

urodzony w Polsce w 1915 roku zmarł w Toronto, w dniu 12 maja 1986 roku
Długoletni kurator Fundacji im Adama Mickiewicza, działacz polonijny, życie Swoje poświęcił dla obrony praw Narodu Polskiego i dla spraw Polonii

Odszedł od nas prawy Polak, kolega i Przyjaciel

Niech Mu ziemia kanadyjska lekka będzie

Oddajemy hołd Jego Pamięci

Fundacja im Adama Mickiewicza w Kanadzie

KOMUNIKAT

Komisja Edukacyjna św Stanisława i św Kazimierza serdecznie ZAPRASZA na odczyt pt

"WIOSENNE PORADY OGRODNIA",

który wygłosi pan K Bartosik, w niedzielę dnia 25 MAJA bm o godz 3 00 po południu w dolnej sali Credit Union przy 220 Roncesvalles Avenue

Wstęp wolny!

MSZA ŚW. ZA OJCZYZNĘ

Msza św za Ojczyznę odbędzie się w ostatnią niedzielę maja, tzn 25 MAJA o godz 5-tej po południu, w kościele św Teresy (Lakeshore Blvd West rog 10-th street) Msza św równocześnie będzie odprawiona za duszę poległego w Afganistanie s p Lecha Zondka, Polaka, poległego w walkach o niepodległość tego kraju

Zapraszamy Polonię do jak najliczniejszego udziału
Równocześnie zawiadamiamy, że w okresie letnim, tzn 29 CZERWCA, 27 LIPCA oraz 31 SIERPNIA 1986 r msze św za Ojczyznę będą przeniesione na godzinę 12-tą i imprez po mszy św nie będzie

Duchowienstwo Rz Katolickie i Komitet Organizacyjny KPK Okręg Toronto

Dokonczenie ze str 4

Tak było w grudniu. A teraz, w maju, po radioaktywnej chmurze, która po wybuchu sowietckiego reaktora nuklearnego przeszła w pierwszym rzucie ponad Polską, dzieci są pozbawione mleka.

Pierwszego dnia po ogłoszeniu tej klęski, po ogłoszeniu, że woda i ziemia - życiodajna ziemia - zostały zatrute i że wszystko co na tej ziemi rośnie i wyrosnie, nie będzie się nadawało do spożycia, już w rannych godzinach wykupiono z Peweksów wszystko, co nadawało się do jedzenia. Niezadługo nie będzie już pewnie kolejek przed sklepami, gdzie płaci się złotówkami, bo nie będzie na co czekać. Nie będzie chleba, ziemniaków, kapusty.

Glód będzie powszechny. Obejmie cały naród. Będą się mnożyć choroby i wzmoże się śmiertelność. Polska, która jeszcze przed tym majem była na trzecim miejscu w świecie pod względem śmiertelności dzieci, może się wysunąć na pierwsze.

Nie sposób przewidzieć już teraz skutków tego zatrucia w całej rozciągłości. Jedno wydaje się pewne. Zagrożenie życia jest wielkie. Tym większe, że nie dotyczy tylko Polski, ale więcej, niż połowy Europy. Na pomoc krajów europejskich naród polski liczyć nie może. Zostaliśmy tylko my, którzy możemy pomóc. I musimy to zrobić. Zabiegamy o tę pomoc u różnych firm kanadyjskich, a rozsyłając apele do całego społeczeństwa, apelemy gorąco do Państwa, Orodzy Rodacy, o dary na mleko dla dzieci i na leki. Te najpotrzebniejsze, ratujące życie. Nie możemy opuszczać naszych braci w kraju w tym ich nowym nieszczęściu. W tej biedzie. Dajmy, by pomoc im przyszedła. Dajmy z serca, ile tylko możemy! Każdy datkę się liczy i za każdy, choćby najmniejszy, dziękujemy najserdeczniej naszym polskim BOG ZAPŁAC i przysyłamy pokwitowanie zwalniające od podatków.

Czeki wystawione na "KOMITET POMOC POLSCE" prosimy wysyłać na adres 65 Sherbrooke St, East, Suite 103, Montreal H2X 1C4, z podanym na kartce imieniem i nazwiskiem ofiarodawcy, i dokładnym, czytelnym adresem (Nr domu, ulica, miejscowość i kod pocztowy).

Za Komitet Pomoc Polsce
Zywność i leki przy KPK-Q, Montreal
WANDA SZCZAWINSKA
Sekr Generalna i Skarbniczka

Sztuka indiańska nie powstawała wyłącznie w wyniku estetycznych potrzeb Indian. Nie spotyka się więc wyrobów, które wykonane były po to aby zawiesić je na przykład na ścianie i podziwiać. Są to wyłącznie przedmioty użytkowe, z konkretnym przeznaczeniem, a zaliczamy je do dzieł sztuki, ponieważ wszystkie te przedmioty codziennego użytku wykonane są z dużym pietyzmem, wyczuwaniem i talentem.

W muzeum kontakt ze sztuką Indian jest tylko bierny. Leżące w gablotach przedmioty wiadomego lub niewiadomego zastosowania są obce i chociaż wyglądają egzotycznie pamięta się o nich stosunkowo krótko. Dopiero zetknięcie się z ludźmi, którzy je wytwarzają, poznanie w jakiś sposób przedmioty te powstają i jakim służyły czy służyć celom, pozwala na pełne zrozumienie ich wartości.

Jednak nie każdy może wybrać się do licznych rezerwatów i osobiście spotkać indyjskich artystów oraz porozmawiać z nimi. W Polskim Klubie Dyskusyjnym w London gościliśmy w dniu 19 kwietnia br. parę miłośników sztuki indiańskiej, ludzi, którzy dysponują wystarczającą ilością czasu i samozaparciem, aby takie osobiste kontakty nawiązywać i utrzymywać. Plonem kilkuletnich podróży i wizyt w kilkudziesięciu rezerwach w Ontario i British Columbia jest bogata kolekcja oraz wszechstronna wiedza. Pan Michael Rouse i pani Mary Ennis mogli więc podzielić się z licznymi przybyłymi członkami Klubu swoją wiedzą i spostrzeżeniami oraz pokazać część swoich kolekcji.

Twórczość Indian jest bardzo bogata i różnorodna, ma jednak wiele cech wspólnych. Najbogatszym pod każdym względem terenem twórczości Indian jest British Columbia. Sprzyjający klimat, bogactwo ryb i zwierząt powodowało, że Indianie mieli dużo czasu na zajęcia nie związane bezpośrednio ze zdobywaniem pożywienia.

W kulturze, gdzie nie znano pisma, jedynym sposobem przekazywania informacji było opowiadanie. Należało przy tym zwracać uwagę na szczegóły, aby ludzie je poznali i pamiętali. Dla kultury Indian tradycją było organizowanie co roku w miesiącu styczniu uroczystości, które językiem współczesnym nazwalibyśmy festiwalem. Opowiadaniom towarzyszyły zawsze tańce i specjalna muzyka, co miało na celu utrwalenie w pamięci słuchaczy (szczególnie nowego pokolenia) legend i innych informacji przekazywanych przy tej okazji. Jako instrumentów używano bębnow i gwizdków, które wydawały dwa lub trzy rodzaje dźwięków. Opowiadaniu towarzyszyło długie przygotowanie umożliwiający nie tylko koncentrację słuchaczy, ale też dobór przez mówcę odpowiedniego wariantu opowieści, który byłby najbardziej interesujący w danym dniu.

Cennym atrybutem takich opowieści były maski stanowiące źródło informacji lub nadające opowieści bardziej wiarygodny charakter. Maski te przechowywane były starannie w bezpiecznym miejscu i nikt nie mógł ich oglądać aż do dnia, kiedy były prezentowane. Posiadanie maski było przywilejem wodza lub innej bogatej rodziny. Prawo to było dziedziczne i związane było z innymi przywilejami, np. wyłącznym prawem łowienia ryb na pewnym odcinku rzeki lub jeziora.

Wódz zwykle znał również najzdolniejszych rzeźbiarzy, wykonawców masek. Jeżeli w którymś szczepie zabrakło takiego talentu - znane były przypadki wypożyczania rzeźbiarza z innej wioski na odpowiedni okres (np. 2 lata) dla wykonania masek. Jak więc widac maskę, jej wykonanie i przeznaczenie traktowano bardzo poważnie. Padło w tym miejscu pytanie z sali czy w związku z tym posiadanie i kupowanie masek przez białych nie jest traktowane przez Indian jako rodzaj profanacji. Odpowiedź: Nie. Wszystkie nowe maski, szczególnie wykonywane na sprzedaż nie są traktowane jako skarby rodowe czy szczepowe. Jest wielu artystów, którzy utrzymują się ze sprzedawania wykonanych przez siebie przedmiotów. Natomiast niektóre maski, które są dorobkiem ubiegłych pokoleń nie są na sprzedaż. Od czasu opublikowania w encyklopedii w. 27 masek z opisem ich znaczenia, straciły one automatycznie swoje tajemnicze wartości i wykonanie ich kopii przez artystów indyjskich oraz sprzedawanie za pieniądze nie jest traktowane jako zdrada lub profanacja. Szczególnie, gdy towarzyszy temu zrozumienie przez kupującego znaczenia i dorobku kultury Indian.

Każda maska indiańska kryje w sobie pewne treści, gdyż kojarzy się z jakąś legendą lub opowiadaniem. Zamiast więc stawiania przy drzwiach odzwierciedlenia, który miałby za zadanie nie wpuszczanie do pomieszczenia, w którym odbywało się zebranie lub nie wypuszczenie kogos z uczestników zanim mówca przestał mówić - wieszano na drzwiach odpowiednią maskę, która spełniała rolę takiego informatora.

Poznaliśmy tego wieczoru i inne maski, np. maskę wiatru zachodniego, bobra oraz d'senoqua. Wiatr zachodni był szczególnym sprzymierzeńcem Indian, przynosił ciepłe powietrze, gwarantował dobre połowy. Dlatego Indianie oddawali mu należny szacunek.

Maski pełniły też inne funkcje. Np. maska d'senoqua przedstawiała ślepa kobietę mieszkającą rzekomo w borze, która łapała do worka niegrzeczne dzieci chodzące wieczorem po lesie. Maską miała więc charakter wychowawczy, bo jeżeli dzieci nie miały respektu dla słów mamy czy taty to na pewno obawiały się d'seno-

KORESPONDENCJA Z LONDON

Indianie jakich nie znamy

STANISŁAW

SKONIECZNY

Jeżeli mówimy o sztuce Indian, to musimy ciągle pamiętać o różnorodności grup i szczepów, które różniły się nie tylko obrzędami, ale tradycjami, trybem życia i językiem. Legendy i opowiadania każdego szczepu są więc inne.

Jako przykład maski z południowo-zachodniego Ontario Michael pokazał maskę przedstawiającą łosia. Łosia było bardzo cenną rybą i Indianie chcieli w jakiś sposób okazać swoją wdzięczność. W okresie styczniowego festiwalu przychodził więc ktoś ubrany w tę maskę i nakazywał wszystkim zwracać do wody wszystkie niezjedzonych fragmentów ryby, np. ości. Wierzyli bowiem, że zwrócone fragmenty zabezpieczą obfitość ryb. Jest to więc z jednej strony dbałość o źródło pokarmu (w znaczeniu ogólnym - o środowisko), z drugiej strony - forma dziękczynienia. Jeżeli któregoś roku było mniej ryb niż zwykle - tłumaczono, że ktoś musiał schować np. jakąś ość zamiast zwrócić ją wodzie.

Inna maska przedstawia głowę mitycznego ptaka sztormowego "thunderbird", który według lokalnej legendy miał być założycielem wioski.

Bardzo często powtarzającym się elementem w rzeźbach indyjskich jest głowa kruk. Wiąże się to z legendą tłumaczącą dzieciom, jak to się dzieje, że słońce świeci.

Kiedyś słońca nie było na niebie, mówi legenda. Było ono schowane w skrzyni należącej do bezdzietnego małżeństwa, które nie chciało uczynić słońca nikomu. Dowiedział się o tym kruk i postanowił podstępem zdobyć słońce z tej skrzyni. Kruk ten miał magiczne zdolności przemieniania się w dowolne rzeczy lub osoby. Zauważył on, że kobieta codziennie chodzi czerpać wodę ze studni. Zamienił się więc w kropelkę wody, dostał się do czerpaka i pozwolił jej się połknąć. Wkrótce okazało się, że urodzi się dziecko. Radosci było dużo, gdyż starsze małżeństwo nie miało jeszcze dzieci. Nowo narodzone dziecko było oczywiście przetransformowanym krukem. Ponieważ było ono jedynakiem pozwalano mu na wszystko w domu, na wszystko z wyjątkiem słonecznej kuli. Ale dziecko ciągle dopominało się własnie o stworzenia skrzyni. Rodzice nie mogli w koncu wytrzymać i po szczelnym zamknięciu drzwi i okien pozwolili dziecku otworzyć skrzynię, a sami zajęli się swoimi sprawami. Na to tylko czekał nasz kruk, który schwytał słońce w dziób i przez otwór dymny, który zapomniał zatkać, wy dostał się na zewnątrz. Ponieważ kruk nie wznosi się wysoko - przekazał słońce orłowi, który wymiósł je wysoko na niebo ku radości wszystkich roślin, zwierząt i ludzi. Morał z tej indyjskiej legendy jest taki: jeżeli jesteś obdarzony jakimś talentem to powinieneś wykorzystywać go dla dobra wszystkich, a nie zatrzymywać jedynie dla siebie i swojej chwały. Dlatego motyw ten (dziób kruk z słońcem w środku) powtarza się na wielu przedmiotach codziennego użytku, aby przypominać ludziom o tym przesłaniu.

Inne częste formy twórczości indyjskiej to rękodzielniczość, garncarstwo, rzeźba. Często spotyka się takie wyroby jak koszyki, których przeznaczenie i struktura jest bardzo różna. Wszystkie surowce do ich wyrobu są pochodzenia naturalnego i przy ich zdobywaniu zatrudniona jest zwykle cała rodzina czy cała wioska. Miniaturowe koszyki wykonywane np. z kolców "porcupine" nie byłyby osiągalne, gdyby nie współpraca artysty z policją, która informuje gdy jakieś zwier-

zętko zostanie np. przypadkowo przejechane, gdyż są pod ochroną i nie wolno ich zabijać. Często koszyki wykonywane są z wewnętrznych warstw kory drzew, specjalnych gatunków trawy, korzeni, itp. Np. w koszyku wykonanym ze specjalnie przygotowanego drewna cedrowego można przenosić wodę bez obawy o wycieknięcie.

Bardzo bogatą twórczością Indian jest garncarstwo. Najczęściej powtarzają się motywy zdobnicze symbolizujące jedność ludzi i dziękczynienie Bogu za dary ziemi. Trudno to nawet streszczać, nie mówiąc o dokładnym opisie ze względu na obszerność tematu. Przytoczę może dwie legendy indyjskie, których motywy bardzo często powtarzają się w postaci rzeźb i/lub malowideł na wyrabianych garnkach.

Pierwsza przedstawia małego, bardzo płochliwego ptaszka, kryjącego się w zarosłach, a obdarzonego słabym głosem. Po agnielsku nazywa się on "hermit thrush", a po łacinie *Hylocichla guttata faxoni*. Według tej legendy wszystkie ptaszki stworzone były bez głosu i Stwórca widząc to postanowił przydzielić im głosy. Ogłosił więc, że ten ptaszek, który wzniesie się wyżej otrzyma ładniejszy głos. Nasz mały bohater zdawał sobie sprawę, że nie ma wielkich szans, gdyż lata słabo. Wpadł więc na pomysł, aby oszukać rywali. Ukrył się w piórach ogromnego orła i cierpliwie czekał. Ptaki na daną komendę wzbiły się i poszybowały jak mogły najwyżej. Orzeł oczywiście pobił wszystkich, ale na pewnej wysokości zaczął też odczuwać zmęczenie. "Hermit thrush" wyczuł, że zbliża się jego zyciowa szansa, wyskoczył więc spod skrzydła orła i mając świeży zapas sił wzbił się jeszcze trochę, co wystarczyło mu na zajęcie pierwszego miejsca. Otrzymał oczywiście najpiękniejszy głos i powrócił na ziemię. W tym czasie wszystkie ptaki popisywały się już swoimi głosami. Spróbował zaśpiewać i nasz bohater. Głos miał oczywiście słyszalny. Zauważył jednak, że gdy tylko zaczął śpiewać wszystkie inne ptaki zamilkły. Zdał sobie sprawę, że przyczyną tego jest jego nieuczciwy postępek i dlatego do dziś dnia bardzo się tego wstydzi chowając się w najdzikszych zarosłach.

Druga legenda wiąże się ściśle z bardzo często występującym w sztuce indyjskiej motywem zółwia. Na kuli ziemskiej była najpierw tylko woda. Ludzie byli w niebie u Pana Boga i tylko przez okienko wyglądali na bezmiar wód, w których żyły tylko ryby i zwierzęta wodne. Jednego dnia pewna kobieta chciała trochę więcej niż inni zobaczyć przez to okienko i wychyliwszy się za daleko, wypadła. Zaczęła więc spadać na ziemię, a właściwie na wodę. Zobaczyły to dzikie gęsi, pochwyciły ją w powietrzu, ale nie mogły wylądować, gdyż nie miały gdzie. Zobaczył to ogromny żółw i wynurzył się z wody. Inne zwierzęta wodne zaczęły szybko nosić na jego skorupę ziemię z dna i w ten sposób powstała duża wyspa, na której mogły wylądować gęsi. Wyspa ta nazywa się obecnie Manitoulin Island, a żółw jest symbolem powstania ziemi.

KOMUNIKAT

Następne spotkanie Klubu Dyskusyjnego będzie miało miejsce dnia 24 MAJA o godz. 19.15, (117 Tarbart Terr., London, Ont., tel. 471-2936), a temat będzie następujący: **DZIENNIKARSTWO POLSKIE W LATACH 1976 - 1986** a) w POLSCE (Marek Kusiba), b) W EUROPIE ZACHODNIEJ (Krzysztof Kasprzyk).

Prof. ALEKSANDER PIEKARSKI

ROZMOWY Z FILOLOGAMI

FILOLOGIA jest nauką zajmującą się badaniami języka i literatury danego narodu. Do lat szesdziesiątych uniwersytety w Polsce na kierunkach filologicznych nie dawały swoim absolwentom zawodu tłumacza! Były to studia o języku, a nie języku! Cos się zmieniło u schyłku lat szesdziesiątych. Wprowadzono kierunek nauczycielski na filologii polskiej. Na filologiach obcych wprowadzono ćwiczenia w umiejętności mowy w obcym języku i to w wysokim wymiarze czasu, bo około 20 godzin w tygodniu. Można było pisać prace magisterskie z metodyki nauczania - przed rokiem 1970 taki temat był nie do pomyslenia. Pojawiły się polskie poważniejsze podręczniki do nauki angielskiego. Prekursorem był p. Leszek Szkutnik, potem p. Waldemar Marton z Uniwersytetu AM w Poznaniu, który zaczął kształcić rzetelnie przygotowanych do zawodu nauczycielskiego anglistów. Aby nieprzygotowany Czytelnik miał dokładniejsze pojęcie o studiach filologicznych, przytoczę parę wypowiedzi absolwentów tego kierunku.

IKSINSKI - polonista "Na filologii polskiej trzeba uczyć się między innymi gramatyki języka staro-cerkiewno-słowiańskiego, jest to w zasadzie język staro-bułgarski z IX wieku. Ponadto polonistę obowiązuje podstawowa znajomość dowolnie wybranego języka słowiańskie-

go współczesnego np. czeskiego, bułgarskiego."

Ygrek - anglista "Na anglistyce obowiązuje nauka języka staroangielskiego zwanego niekiedy anglosaksońskim. Jest to język używany w Anglii przed rokiem 1066 czyli angielszczyzna bez francuskich naleciałości. Język zupełnie niezrozumiały dla dzisiejszego Anglika. Ale ja studiowałem w latach pięćdziesiątych podobno obecnie bardzo zredukowano ten przedmiot na rzecz praktycznych ćwiczeń w mowie współczesną angielszczyzną. Musiałem też wybrać dwuletni kurs jakiegokolwiek języka germanskiego. Wybrałem szwedzki."

Marian M - germanista, młody absolwent filologii niemieckiej na Uniwersytecie Wrocławskim (rok 1972). "Niestety po studiach nie potrafię płynnie czytać bez użycia słownika współczesnej powieści w języku niemieckim. Na studiach mieliśmy przymusową lekturę wielu dzieł literackich: powieści, poezji, etc. Cokolwiek istniało w przekładzie polskim, czytało się po polsku. Co nie istniało, czytało się wazniejsze fragmenty w oryginale, oraz streszczenie całości. W szkole średniej uczyłem się niemieckiego 4 lata i byłem bardzo dobry z niemieckiego. Angielskiego się nie uczyłem wcale w szkole średniej. Dopiero na germanistyce

przy niemieckim głównym wybrałem dwuletni kurs lektoratowy języka angielskiego. Osiągnąłem tyle ile wynosi z tego języka absolwent szkoły średniej - nie więcej! Ale dostałem wkładkę do dyplomu uprawniającą mnie do nauczania języka angielskiego."

N N absolwent pedagogiki ogólnej pisze w liście do Leszka Szkutnika, autora podręczników języka angielskiego

"Uczę angielskiego w klasach niższych liceum ogólnokształcącego. Chcę lepiej znać język angielski. Czy muszę podjąć studia filologii angielskiej?"

Leszek Szkutnik w odpowiedzi na powyższe pytanie: "Filologia to znajomość literatury, historii i kultury danego narodu. Nie jest to Panu potrzebne w zawodzie nauczyciela angielskiego w ogólniaku czy nawet w zawodzie lektora na uniwersytecie. Metodyczne przygotowanie ma Pan lepsze po pedagogice ogólnej, niż uzyskałby Pan na studiach filologii. Radzę rozszerzać znajomość angielskiego metodą samokształceniową. Najlepsza droga dla wytrwałych!"

Doc dr Waldemar Marton z Uniwersytetu AM w Poznaniu (rok 1974), mówi do absolwenta pedagogiki: "Filologiczne wydziały anglistyki jakos nie zajmowały się dotąd metodyką nauczania. Ale ostatnio zielone światło dla metodyki. Znajomość języka a umiejętność uczenia to dwie różne sprawy. Spotykałem uzdolnionych nauczycieli języków obcych nie posiadających studiów filologicznych. Moi asystenci prowadzący ćwiczenia ze studentami nie wszyscy są po studiach filologicznych. Jednym z najzdolniejszych jest były weterynarz, innym magister wychowania fizycznego. U mnie można przygotować dysertację doktorską z metodyki nauczania. Inni prowadzą prace tylko z literatury lub gramatyki. Może

Pan u kogoś tam przygotować dysertację na temat słowa "sledz" w języku angielskim na przestrzeni tysiąca lat! Wydrukują to w całości w "Przeglądzie onomastycznym". Pedagog ma najlepsze przygotowanie do rozpraw z metodyki nauczania!"

Jaki miałem cel cytując wypowiedzi filologów? Nie chodziło mi wcale o pomniejszenie roli czy kwalifikacji filologa, lecz o uwypuklenie różnicy między znajomością języka a umiejętnością nauczania tego języka, to są sprawy, które należy umiejętnie rozdzielać. gdzie trzeba. Chodziło mi też o podkreślenie tego, że ukończenie studiów filologicznych nie stanowi gwarancji znajomości języka, a tym bardziej nie gwarantuje umiejętności uczenia języka.

Nie jest rzeczą miłą, gdy nauczyciel traktuje dyplom w charakterze koła ratunkowego. Topi się najpierw w odmętach niepowodzeń i szuka ratunku typu "Ludzie! Czego chcecie, ja mam dyplom!"

Kiedy polskie drużyny piłki nożnej dostawały łanie na wszystkich boiskach świata, trenerzy bronili się (niektorzy oczywiście) dyplomem Akademii Wychowania Fizycznego. A potem przyszedł pan Kazimierz Gorski, trener kadry narodowej i Polska stała się światową potęgą piłkarską. Nikt o dyplom nie pytał! Najlepszym dyplomem są uczniowie, studenci, wychowankowie. Genialny nauczyciel nie poradzi nic w klasie 20-osobowej przy nauce angielskiego. I nie pomogą mu ani dyplomy ani opieka nad dziećmi studentów. Dlatego nadal podtrzymuję z uporem twierdzenie, że nie może być dobry poziom nauczania w przeludnionych klasach na bezpłatnych kursach. Naturalnie lepszy taki kurs niż zaden. Do tego tematu jeszcze powrócimy.

SPOTKANIE Z POETKĄ

PRÓBA

*Kiedy probowaliśmy ze sobą rozmawiać
okazało się
ze mamy różne języki
Kiedy zaczynaliśmy mówić
wspólnym językiem
odebrano nam mowę
Kiedy schodziliśmy ze wzgórz
łączyły nas już tylko
cienie umarłych*

EWA LIPSKA

Miejsce stare, wysłużone SPK. Czas sroda, ciepłe popołudnie. Obsada jedna smutna poetka i mała gromadka ludzi oderwanych na chwilę od mniej lub bardziej interesujących codziennych zajęć. Dekoracje mównica - smiertelnie serio, z literkami napisanymi na ukos, jedna, czerwona bombka pozostała ze starych dekoracji, kilka wysuszonych kotylionów wiszących gdzieś gdzie egzaltowanym wisem motyla, niepotrzebny fortepian przykryty brązową płachtą, ezoteryczno-histeryczny malunek Krakowa z kilkoma niebezpiecznie krzywymi wieżami, zaferowany pan z telewizji - "czy może pani chwileczkę poczekać?" - poetka przerywa, czeka, pan z TV ustawia kamerę, światła, ostre, przesiewające niewielką postać poetki - zdawałoby się - na wylot. Kilka nieporadnie okrągłych, czerwono przykrytych stolików, wokół nich ludzie w różnym wieku, w różnym celu i celu.

Wydarzenie ogromne. EWA LIPSKA w Toronto, sama Lipska - a tu tylko mała gromadka widzów, 50 osób, może więcej. Wieczór zaczyna wiersz o dzieciach - dorosłych - dzieciach. Rozmowy milkną, na jasno, za jasno oświetlonej sali zapada cisza i rodzi się powoli ten specyficzny mikroklimacik wieczoru poetyckiego. Szkoda, że tak krótko, tak rzadko, tak mało. Gromadka ludzi na sali, kilku poetów, kilka liczących się postaci, młody chłopiec niedawno przybyły z kraju, wczoraj internowany, dziś obecny na wieczorze poetyckim Ewy Lipskiej, gdzieś na drugim, nieskonczenie dalekim koncu jego własnej rzeczywistości. Poważne, skupione twarze. Zasiłowane, poezja ogromna, mądra, takiej trzeba. Poetka mówi cicho, prawie monotonna, może można lepiej, ale tak jest właśnie wspaniale. O to chodziło, o to zasłuchanie, o ten brak oklasków, braw, pompatyczności mrocznych akademii.

Poezję trzeba w skupieniu, trzeba w ciszy - tak przyjmować, tak ją brać, żeby cały dla niej podziw w ciszy się wyrażał.

Zaraz potem pytania - dlaczego pani tak bez rymu? - Tak jakos czuję - Pytania, odpowiedzi, narastająca groza sytuacji, czy spytają - a dlaczego wracasz? Nie! Tylko - jak pani to pisze, tak pani chodzi i wpada na pomysły? - No tak sobie chodzę - Chwilami jest zabawnie jak w dowcipie o bacy "co wy tak baco robicie jak macie czas? - Ano sobie siedzę i myślę - A jak nie macie czasu? - To sobie ino siedzę! Poetka, nie zarzucana bron Boże gradem pytań, mówi, że boi się publicystyki w swoich wierszach, że każdy pisarz tworzący po polsku jest polskim pisarzem (tu nota bene burza oklasków), że wierszy nie można pisać na zamówienie, nawet jeśli to jest zamówienie sytuacji, że w dobrej, słusznej sprawie można napisać także i zły wiersz, że nie lubi patetycznych hasel, wreszcie, że nie należy do nowego Związku Literatów Polskich. Pozniej schodzi z mównicy, zabiera ze sobą nastroj i poezję, rozchodzą się milczni słuchacze. Na czerwono przykrytym stole zostaje kartonowe pudło pełne nie sprzedanych tomików wierszy. Miejsce stare, wysłużone SPK. Czas srodowe popołudnie. Impreza pod tytułem "Wieczór poetycki w emigracyjnym świecie".

MAGDALENA PŁOCIENNIK

STAWICKI W TEKSASIE

Fotoreporter Toronto Star i współpracownik najszej gazety Andrzej Stawicki wziął udział w kolejnym projekcie DITL - Jeden dzień w życiu Ameryki. Jest to trzeci album, w którym znajdują się jego prace. Andrzej znalazł się gronie 200 najlepszych fotografów światowych, w tym również sowieckich i chińskich zaproszonych do wykonania zdjęć Amerykanów 2 maja. Stawicki wybrał temat Życie kowbojów w Teksasie i oto widzimy go w tradycyjnym ubraniu wraz z żoną, podczas sesji zdjęciowej. Zdjęcia Andrzeja figurują w kilkusetstronicznym wydaniu albumu firmy Collins - Jeden dzień w życiu Japonii.

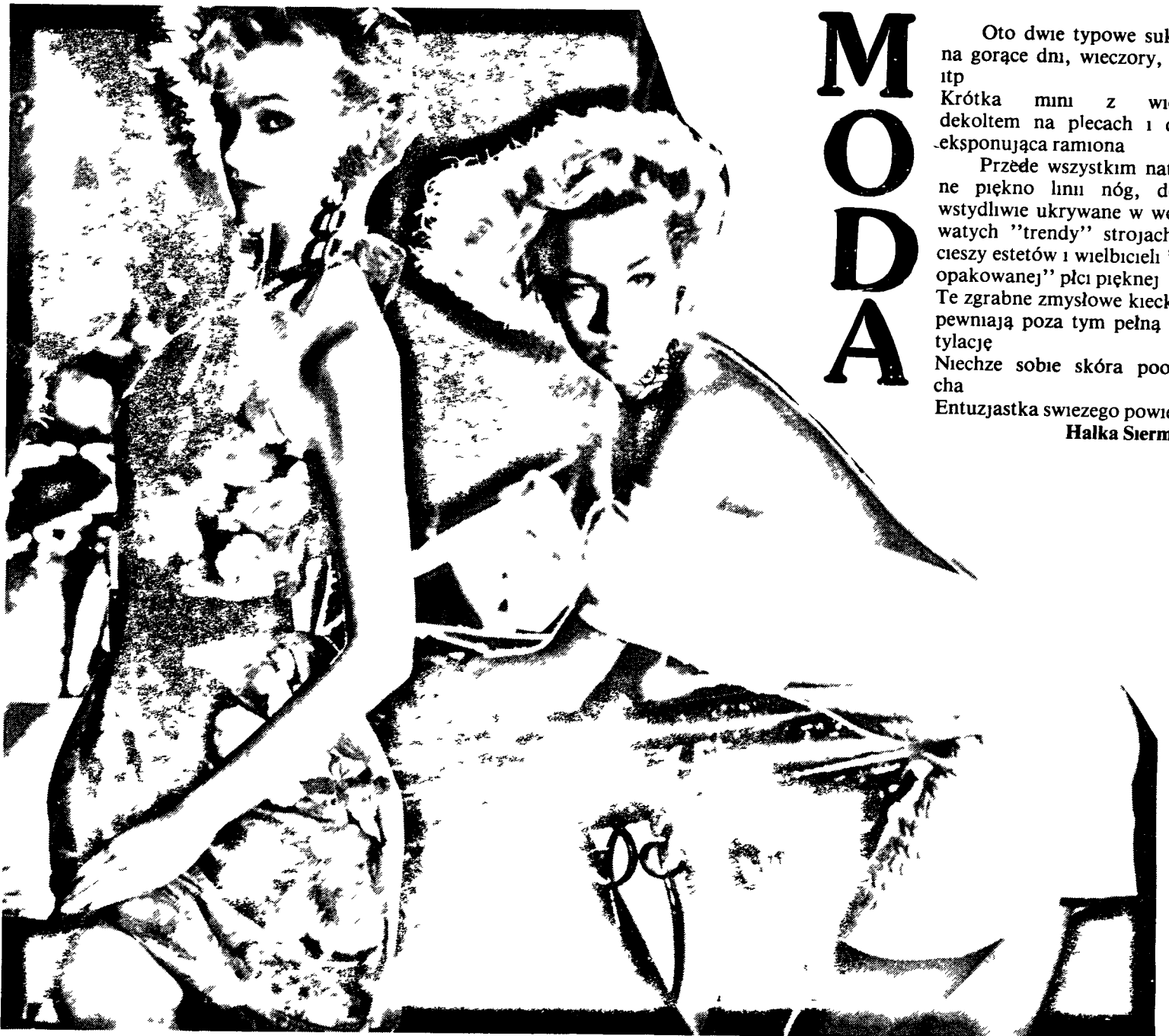
Krzyżówka Echa Nr 168

POZIOMO

- 1-A teatrzyk o repertuarze lek-
kim skeczów, piosenek
1-H na tradycyjnym rosyjskim
stole
2-A egipski bóg śmierci
2-D klątwa kościelna
2-L sposób wykonywania kultu
3-A turecka fajka wodna
3-H harmonijka ustna lub wie-
lolufowe działo XVII w
4-E Zerwikaptur pana Podbi-
pięty
5-A kwiat domczkowy lub
ogrodowy
5-H pustelnik - zakonnik
7-A lesne lub Złote
7-E kawon
7-K ciężka praca, znój
8-C kocia ofiara
8-H swinskie "oblicza"
9-A ptak poświęcony Henie
9-K monarcha
10-D ustrój starożytnych Aten,
Francji po 1792
11-A widma, duchy (kolejność
liter odwrotna od końca do
początku)
11-J namiestnik prowincji w In-
diach, bogacz, krezus
13-A imię z elementarza
13-D wytwórnia monet, medali
13-L jeden z marszałków na-
poleońskich

PIONOWO

- 1-A urządzenie do robót pod-
wodnych
1-B zwycięzca spod Pskowa
1-D rzeczy konkretne, fakty
1-F mieszczście, cios,
kataklizm
1-H zeppelin
1-J zawartość komory zęba
1-L rodzina mięsożernych jasz-
czurek

M O D A

Oto dwie typowe sukienki
na gorące dni, wieczory, party
itp
Krótka mini z wielkim
dekoltem na plecach i druga
eksponująca ramiona

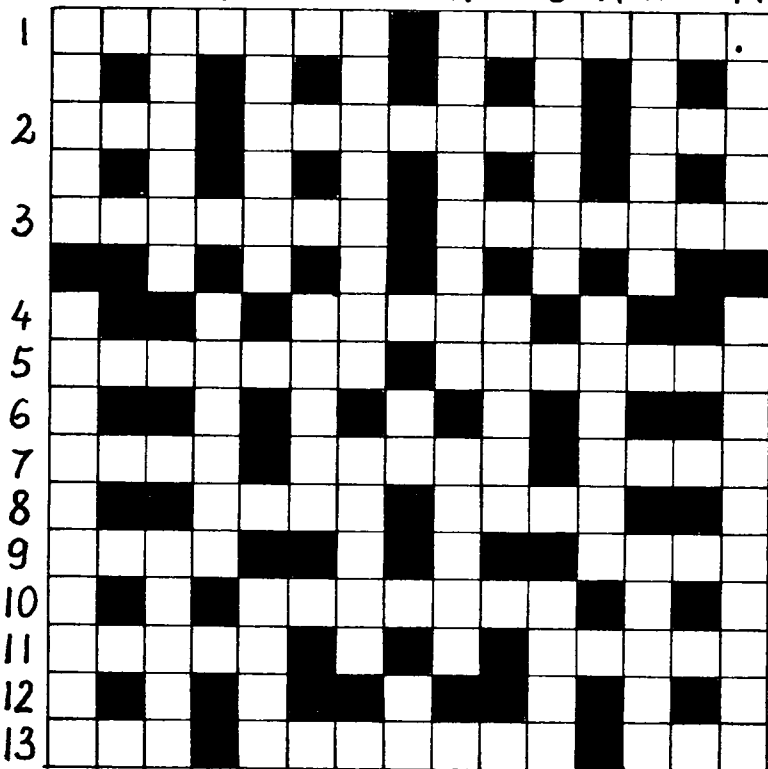
Przed wszystkim natural-
ne piękno linii nóg, dotąd,
wstydliwie ukrywane w worko-
watyh "trendy" strojach na-
cieszy estetów i wielbicielej "ne-
opakowanej" płci pięknej
Te zgrabne zmysłowe kiecki za-
pewniają poza tym pełną wen-
tylację

Niechże sobie skóra poody-
cha

Entuzjastka świeżego powietrza

Halka Siermęga

A B C D E F G H I J K L M

1-M twory rogowe pokrywają-
ce uwsteczniłone palce u pa-
rzystokopytnych

- 4-A filologia hiszpańska
4-C biblijne miasto występku
4-E wg mitu wszystko czego
dotknął zamieniało się w
złoto
4-I staropolskie zawijane z ka-
szą
4-K melancholia
4-M wieloramiennie świeczniki
6-G francuska gwiazda filmowa
lat 60-tych
7-F warzywo - synonim zdrowia
7-H psotnik
9-B budowla prowizoryczna,
półotwarta, zadaszanie
9-L kamień szlachetny
10-D Wieczne Miasto
10-J imię żeńskie (czytane na
wspak brzmi tak samo)
12-G symbol chem cyny

KALENDARZ MAJOWY

Maj jest jednym z najpięk-
niejszych miesięcy w naszej
strefie klimatycznej Trawa jest
całkiem zielona, kwiaty i drze-
wa kwitną Nie jest jeszcze tak
gorąco jak w lecie, ale skonczy-
ły się już zimowe chłody Cała
przyroda budzi się do życia

Oczywiście, jest mnóstwo
teorii na temat skąd pochodzi
nazwa - maj Najpopularniejsza
mówi, że maj został tak naz-
wany przez Rzymian od imienia
bóstwa wiosny Maia
Głóg i likie są kwiatami - sym-
bolami maja, a szmaragd
kamieniem miesiąca

Z osób sławnych - urodzi-
li się

- 1 maja - Joseph ADDISON
(1672) - angielski pisarz,
2 maja - Katarzyna WIELKA
(1729) - caryca Rosji,
3 maja - Golda MEIR (1898) -
premier Izraela,
4 maja - Thomas HUXLEY
(1825) - angielski biolog,
5 maja - Karol MARKS (1818? -
niemiecki filozof,
6 maja - Zygmunt FREUD
(1856) - psychoanalityk,
Rabindranath TAGORE
(1861) - hinduski poeta,
7 maja - Johanes BRAHMS
(1833) - kompozytor, Piotr
CZAJKOWSKI (1840),
kompozytor,
8 maja - Harry S TRUMAN
(1884) - 33 prezydent USA,
9 maja - Sir James BARRIE
(1860) - szkocki pisarz, au-
tor "Piotrusia Pana",
10 maja - Fred ASTAIR (1899)
- amerykański aktor i tan-
cerz,
11 maja - Ottmar MERGEN-
THALER (1854) - niemiec-
ko-amerykański wynalazca
linotypu,

Rozwiązanie krzyżówki Nr 167

POZIOMO

- 1-A NETTO, 1 F KIL, 1-J FIZIS, 2-B
PLANETARIUM, 3-A NARTY, 3-F
ASY, 3-J TRENY, 5-A SUK, 5-D RA-
MADAN, 5-L IWA, 7 A KOPYTO, 7-I
FURIAT, 8-E RONDO, 9 A MIKA, 9-
K ARBA, 10-C SPA, 10-I REN, 11-F
MUŁ, 12-A ARKUSZ, 12-I SORBET

PIONOWO

- 1 A NERON, 1-B TOPOREK, 1-D
OWADY, 1-F KRETA, 1 H LIANY, 1-
J FLIRT, 1-L ZAMBEZI, 1 M SUR-
MY, 3-G SZAMANI, 4-E KATORGA,
4-I BALFOUR, 5-A SYKOMORA, 5-
M ANTRACYT, 6-C WYPAS, 6-K
ORKAN, 10-D PAS, 10-J EGO, 11-B
OK, 11-G UL, 11-L OB

PACZKI DO POLSKI

przez

POLIMEX

2053 DUNDAS ST W, TORONTO, ONT M6R 1W8
TEL. 537-7914

UWAGA MISSISSAUGA I OKOLICE
POLIMEX FORWARDING INC
1575 SISMET RD UNIT 7, MISSISSAUGA, ONT
TEL. 624-1965

OFICJALNY PRZEDSTAWICIEL

- PACZKI • SAMOCHODY • LEKI •
- MASZYNY ROLNICZE • SPRZĘT
- GOSPODARSTWA DOMOWEGO • BONY
- DOLAROWE itp

MAREK I IRENA MARKOWSCY

Nowi właściciele restauracji

TATRA

3832 A Bloor Str W, TORONTO, ONT TEL. 233 - 9898

(Skrzyżowanie Bloor Str / Kipling blisko stacji metra)

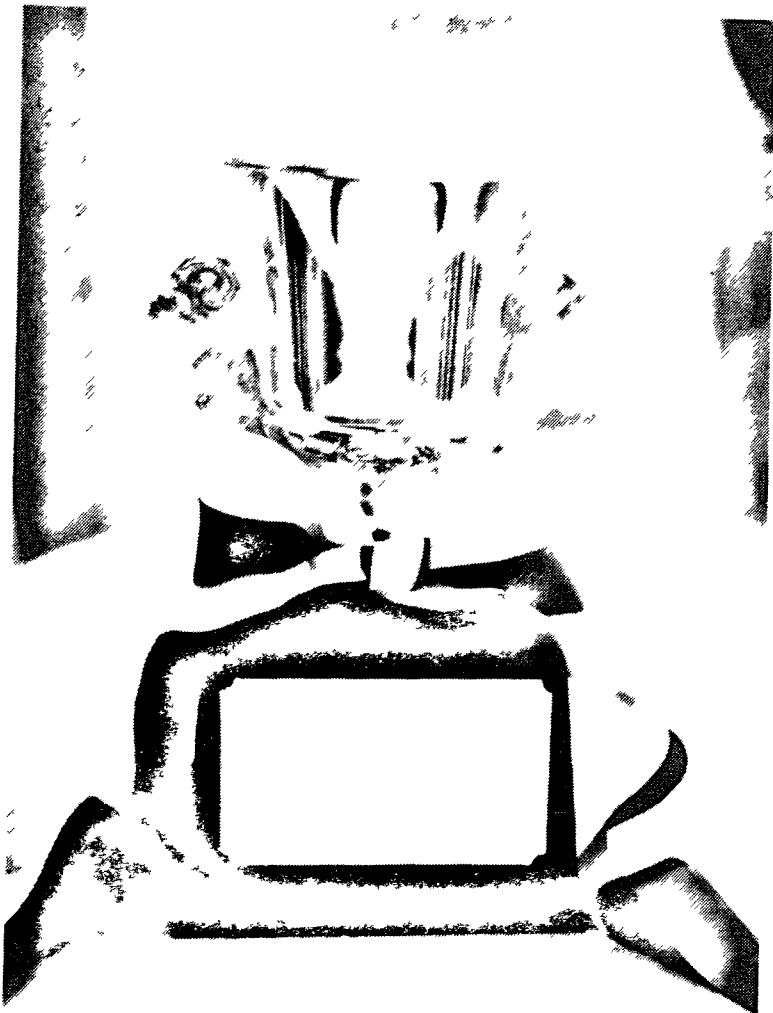
ZAPRASZA

całą Polonię na bardzo smaczne polsko-
kanadyjskie potrawy
Gwarantujemy najwyższą jakość
posiłków oraz szybką, miłą i kulturalną
obsługę

Serwujemy duży wybór alkoholowych
koktajli Organizujemy wesela, chrzciny,
bankiety oraz inne okolicznościowe
uroczystości na miejscu lub w domu klien-
ta

W maju, 2 osoby za jedyne 9 95 \$ mogą się u nas najesc do syta Podajemy zupę, sałatę,
pierogi i deser w ilości żądanej przez klienta

SPORT

PUCHAR POLONII
DLA HAMILTONU !

Ostatnia niedziela była prawdziwie polskim dniem w Toronto Ontario Place stało się miejscem występów na szachach muzycznych sportowcy zaś a konkretnie piłkarze spotkali się na pięknym Centennial Stadium gdzie rozegrano turniej piłkarski o Puchar Polonii Imprezie patronowało parafialne Credit Union sw Stanisława i sw Kazimierza, które wynajęło stadion Puchar Polonii jest wspólną fundacją trzech pism torontonskich Związek Polskiego Puchar wartości czterech dolarów jest wykonany ze srebra Jest to trofeum przechodnie to znaczy przechodzić będzie w ręce zwycięzcy każdego następnego turnieju o Puchar Polonii Słodką nagrodę ufundowała pani Maria Granowska właścicielka firmy 'Granowska s Specialities

W turnieju o Puchar Polonii czyli Polonia Cup wzięły udział cztery drużyny Oto ich składy
Polonia Hamilton Pomagiel Golen K Golen R Słota Rzesny Bodura Palniewicz Jagiello Misiak Kielec M Kielec S Lato Tracz Kuznowicz Shwinski

K S Lato - Bodzeta Emerling Ch Lubanski Trochanowski K Partyka Switkowski Sobis Trochanowski R Zakutanski Nowak Emerling M Marcon Kaczmarek Sowa Markieta Tasek

Falcons Patola Rygiel Czarnecki Milton Bujak Kaiser Knop Zmijewski Żelichowski Bromirski Majcher Matas T Polak

Cosmopolitans Polanski Barlas Spider Greenan Wollen Busza P Busza J Wiecek Polak K Skrzypacz Józefiak i inni

A oto omówienie spotkania

K S LATO—FALCONS 0-0 (w rzutach karnych 3 3 i 5-4)
70 minut normalnego czasu gry (mecze toczyły się 2 razy po 35 min) nie wystąpiło na rozstrzygnięcie spotkania inauguracyjnego turnieju Zawodnicy K S Lato rozpoczęli mecz z ogromnym animuszem ale po dziesięciu minutach gracze Falcons opanowali sytuację I połowa była wyrównana

Druga część meczu zaczęła się od dwukrotnych strzałów Tomasza Nowaka które Jerzy Patola pewnie obronił W 50 min Zakutanski z 10 metrów za przepascił najlepszą szansę na rozstrzygnięcie spotkania W 55 min najlepszy w Falcons Józef Majcher zaimitował daleki rajd który Tomasz Nowak przebrał bezpardonowym faulem W 56 minucie meczu udanie wybił róg Żmijewski Ostatnie 10 minut spotkania to dosłownie zamek na przedpolu Falcons ale gracze klubu Lato nie umieli wypracować sobie czystych pozycji strzeleckich Najlepszymi na boisku byli w Falcons Józef Majcher zaś w K S Lato Marek Emerling i Krzysztof Trochanowski Bardzo dobre momenty miał Tomasz Nowak

POLONIA HAMILTON
COSMOPOLITANS 2-0
bramki Misiak (2)

Zapowiadał się pogrom a o mały włos nie doszłoby do sensacji Drużyna Cosmopolitans została zaproszona do wzięcia udziału w turnieju na długo wcześniej ale ogromna ilość kontuzji w zespole sprawiła iż zespół zagrał w takim składzie po raz pierwszy I o dziwo polonisci nie mieli wcale łatwego za dania Może na ich postawie zawazyły trudy ligowego spotkania jakie rozgrywali dzień wcześniej? Polonia zaczęła mecz rozważnie i dość szybko Tadeusz Misiak bo w 8 minucie gry, zdobył pierwszą bramkę To uspokoiło nieco grę Cosmopolitans starał się kontratakować szczególnie widoczny był Kazimierz Polak ale nie przyniosło to bramek Bardzo dobrze w Polonii zagrała para stoperów Kazimierz Golen i Józef Bodura Udanie grał Jerzy Jagiello w parze z Grzegorzem Lato Ale ich akcje konczyły się na bramkarzu Polaniskim lub stoperze Cosmopolitans Jamie Buszy Pod koniec spotkania w wyniku przewagi Polonii Tadeusz Misiak zdobył drugą bramkę Sam mecz wywołał nieco kontrowersji Niektórzy wzdawie i zawodnicy Cosmopolitans mieli pretensje do sędziego iż nie poddyktował co najmniej dwóch karnych co przecież mogło odmienić losy meczu Trzeba podkreślić iż bez wzglę

du na to Polonia kontrolowała cały czas sytuację grała na luzie i jej zwycięstwo nie podlegało dyskusji

MECZ O 3 Miejsce

FALCONS COSMOPOLITANS 6-1
bramki Majcher Bujak, Knop Żelichowski Bromirski Matas (Falcons)
K Polak (Cosmopolitans)

Józef Majcher zagrał bardzo dobre spotkanie Gdyby jeszcze poprawił skuteczność i nie grał czasami zbyt nonszalancko wynik mógłby być jeszcze wyższy Nie mogło być inaczej bowiem Cosmopolitans nie dysponował rezerwami zaś stoper Jan Busza choć ambitnie grał cały mecz jednak cały czas zmagał się z kontuzjowanym kolanem Mecz obfitował wiele sytuacji podbramkowych W 55 min obronca Piotr Busza obronił tuż przed linią bramkową strzał Knopa Ciekawie wyglądał również rzut karny wykonywany w 29 min gry II połowy spotkania Kazimierz Polak strzelił w prawy róg bramki Jerzy Patola był bramkarzem Zagłębia Sosnowiec piłkę obronił ale jej nie złapał Trafiła ona wprost pod nogi Polaka, który tym razem skierował ją do siatki

Z ciekawością patrzyło się na grę Żmijewskiego który nie jest tak szybki jak dawniej ale umiejętność rzucenia piłki tam gdzie potrzeba mu pozostała Od razu można było poznać rasowego zawodnika

MECZ O 1 Miejsce

POLONIA HAMILTON K S LATO
2 0
bramki - Misiak Słota

Było to bardzo dobre spotkanie dwóch drużyn o jakże odmiennym charakterze Polonia Hamilton to zespół składający się z zawodników dojrzałych którzy z niejednego ligowego pieca jedli chleb Jedynie Rafał Golen należy do grona graczy najmłodszego pokolenia K S Lato to gracze młodzi ukształtowani w Kanadzie (oczywiście z wyjątkiem Jana Lubanckiego dawnego ŁKSsiaka)

Drużyna K S Lato jest szykowana na przyszłoroczną olimpiadę polonijną w Polsce W tym pojedynku rutyny z młodocianością jeszcze raz triumfowała ta pierwsza Było to bowiem już trzecie spotkanie obu zespołów w tym roku Dwa razy wygrywała Polonia Hamilton 4-1 i 2-1

W finale POLONIA CUP doszło więc do trzeciego pojedynku Pierwszą bramkę zdobył w 32 min I połowy z rzutu karnego Misiak Bardzo dobrze rozgrywał piłkę w tym spotkaniu Rzesny udane były wyjścia z piłką do przodu lewego obrońcy Polonii Sliwskiego który popisał się nawet prawdziwą bombą w poprzeczkę Próbował szczęścia w strzałach Grzegorz Lato powitał przed meczem z ogromnym aplauzem ale nie odstępował go na krok Krzysztof Trochanowski W ataku bardzo dobrze grał Słota zaś w K S Lato próbował strzelać Sobis (bardzo ciekawy gracz) oraz Marek Emerling W sumie zwycięstwo Polonii zasłużone

Po meczu nastąpiła krótka ceremonia wręczenia srebrnego pucharu który do czasu następnego turnieju powędrował do Hamiltonu

(Opr SKRZYDŁOWY)

UCZESTNICY TURNIEJU
POLONIA CUP

Od góry Polonia Hamilton
(I miejsce) K S Lato

Od góry Polonia Hamilton (I miejsce)
K S Lato (II miejsce) Falcons (III
miejsce) Cosmopolitans (IV miejsce)

Foto SKRZYDŁOWY

SPORT

POLACY SĄ JUZ
W MONTERREY

Kadra zawodników polskich pod wodzą trenera Antoniego Piechniczka zameldowała się już w Monterrey. Siedzibą polskiej drużyny jest Ciudad Guadalupe, miejscowość położona około 30 km od Monterrey. Ostatnim sprawdzianem formy drużyny Piechniczka był mecz z Danią w Kopenhadze. Polacy do stolicy Danii udali się bezpośrednio ze zgrupowania w Schiedeg (RFN). Antoni Piechniczek zabrał ze sobą grupę 18 zawodników. Do domu pojechali Zmuda Wandzik, Furtok, Baran, Przybys, Pawlak. W meczu z Danią Polska zagrała w składzie:

MŁYNARCZYK—KUBICKI WOJ—CICKI MAJEWSKI OSTROWSKI MATYSIK BUNCOL 376) TARASIEWICZ) KOMORNICKI (46 URBAN) BONIEK DZIEKANOWSKI (67 ZGUTCZYNSKI) SMOLAREK

Bramkę dla Dunczyków zdobył Larsen. Mecz toczył się przy znacznej szczególności w drugiej połowie przewadze Dunczyków. W 61 minucie spotkania Larsen zdobył zwycięską bramkę. Polacy mogli przegrac jeszcze wyżej, gdyż polski pomocnik Matysik o mały włos nie zdobyłby samobójczego gola. Nie ma więc po spotkaniu z Danią wesołej miny trener zespołu Antoni Piechniczek, ale słabe występy Polaków tuż przed mistrzostwami świata są już nie jako tradycją polskiej reprezentacji. Podczas samych mistrzostw jest już inaczej. Tam Polacy czaruja przeciwników i widzów swą grą. Miejsmy nadzieje, iż i w tym roku będzie podobnie.

Jeśli mowa o piłce to znamy już rywale czterech polskich zespołów, które wystartują w rozgrywkach Intertoto. Tym razem udział w tej imprezie wezmą cztery pierwsze drużyny ekstraklasy wychodząc z założenia, że spotkania z zagranicznymi zespołami pozwolą im dobrze przygotować się do europejskich pucharów. Również Pogon Szczecin miała ochotę wystartować w Intertoto, lecz ze względu na regulaminowych nie spełniono jej prośby.

Oto z kim grac będą polskie zespoły:

Górniki Zabrze z Malmö FF Videotone (Norwegia), Legia Warszawa z Young Boys Berno Hanover 96 Sigma Ołomuniec, Widzew Łódź z Broendby IF (Dania), FC Magdeburg z St Gallen, Lech Poznań z Odense BK (Dania), Siofok (Węgry) i Lask Linz. Pierwsze mecze zostaną rozegrane 14 czerwca.

Polskie zespoły rozgrywają mecze z drużynami węgierskimi w ramach tzw. Interligi. Oto kolejne wyniki spotkań Polaków:

Hanyasz Siofok	ŁKS Łódź	1-1
Banyasz Tatabanya	Górniki Wałbrzych	2-0
Stal Mielec	Vasutas Debreczyn	0-3
Motor Lublin	Bekescsaba	2-1

KALENDARZ
WYSTĘPÓW
K.S. LATO

1 czerwca (niedziela) K S Lato Zagreb godz 3 pm
12 czerwca (czwartek) K S Lato Oakville International godz 7 pm
15 czerwca (niedziela) K S Lato Ukraina godz 3 pm
20 czerwca (piątek) K S Lato Sloga godz 8 45 pm (mecz przy sztucznym świetle)
26 czerwca (czwartek) K S Lato Barry City godz 7 pm

Wszystkie mecze odbędą się na CENTENNIAL STADIUM 580 Rathburn Str Etobicoke. Sponsorem K S Lato są Credit Union św Stanisława i św Kazimierza oraz "Granowska s Specialties".

Bardzo nietypowe okoliczności towarzyszyły rozpoczęciu tegorocznego 39 z kolei Wyciągu Pokoju. W tym roku po raz pierwszy w swej historii wyciąg zaczynał się w Kijowie, gdzie w dniach 6-9 maja rozegrano prolog wyciągu i trzy etapy. Wypadek w elektrowni atomowej w Czarnobylu położonym kilkadziesiąt kilometrów od Kijowa spowodował, iż zamiast zapowiadanych dziewiętnastu na starcie stanęło jedynie dziesięć zespołów. Wystartowały zespoły Bułgarii, Czechosłowacji, Francji, Kuby, Mongolii, NRD, Polski, Syrii, Węgier i ZSRR. Wycofały się Belgia, Holandia, Jugosławia, Rumunia, Szwajcaria, USA, Wielka Brytania, Włochy. Jest więc to wyciąg bardzo okrojony, jeśli chodzi o liczbę startujących zawodników.

Reszta jest bez zmian. Trasa wyciągu liczy 2100 km i składa się z 15 etapów. Oto ich przebieg:

6 5 PROLOG (Kijów) 7 km
7 5 ETAP (Kijów) 132 km (8 rund po 16 5)
8 5 II ETAP (Kijów) jazda drużynowa na czas 50 km
9 5 III ETAP (Kijów) 147 6 km (12 rund po 12 3)
10 5 IV ETAP (Warszawa) - 65 km (10 rund po 6 5)
11 5 V ETAP (Kutno Poznań) 196 km
12 5 VI ETAP (Poznań Gorzów Wielkopolski) 174 km
13 5 VII ETAP (Gorzów - Szczecin) 148 km
14 5 VIII ETAP (Szczecin - Berlin) 190 km
15 5 IX ETAP (Berlin - Haile) 200 km
16 5 DZIEŃ ODPOCZYŃKU (Halle)
17 5 X ETAP (Halle) jazda indywidualna na czas 35 km
18 5 XI ETAP (Halle Karl Marx Stadt) 176 km
19 5 XII ETAP (Karl Marx-Stadt - Kałogwe Vary) 130 km
20 5 XIII ETAP (Karlove Vary - Pilz-

39 Wyciąg
Pokoju

no) 152 km
21 5 XIV ETAP (Pilzno - Mlada Boleslav) 181 km
22 5 XV ETAP (Mlada Boleslav - Praga) 131 km

Drużynę Polski reprezentują Paweł Bartkowiak, Zenon Jaskula, Sławomir Krawczyk, Leszek Stepniowski, Marek Szerszynski, Zdzisław Wrona. Trenerem zespołu jest Ryszard Szurkowski. Jak się go ostatnio w kraju nazywa? Kolarz stulecia! Duże tradycje mają polscy kolarze w tej imprezie, która na przestrzeni lat święciła swe zwycięstwa i upadki. W latach pięćdziesiątych przejazd Wyciągu Pokoju to było prawdziwe święto. W każdej mijanej miejscowości w latach sześćdziesiątych mieliśmy grupę wspaniałych kolarzy. Magiera, Czechowski, Hanusik i Szurkowski swą klasą przyciągali publiczność. Podobnie było w pierwszym okresie lat siedemdziesiątych. Później wyciąg stracił nieco na popularności. Zeszłoroczny doskonały występ Lecha Piaseckiego go znowu przywrócił zainteresowanie wyciągiem. Jak jadą w tym roku? Dotarli do nas wyniki pierwszych zmagani kolarzy. 6 7 km prolog wygrał dobrze znany kolarz NRD Uwe Ampler. Jest to syn znakomitego kolarza NRD w latach sześćdziesiątych Klaus Amplera. Czas zwycięzcy 8 min 36 sek. Drugim był Klimow (ZSRR) a trzeci Stajkow (Bułgaria). Najlepszy z Polaków Zenon Jaskula zajął w prologu 10 miejsce ze stratą 10 sek. Krawczyk był 15, Bartkowiak 16, Stepniowski 23, Wrona 28 i Szerszynski 35. Drużyna nowo wygrał zespół NRD przed ZSRR i CSRS. Polska była piąta. Do dnia 17 maja rozegrano 10 etapów wyciągu indywidualnie po 10 etapach

pierwszą pozycję w wyciągu zajmowało dwóch kolarzy Ludwiga (NRD) i Pulnikowa (ZSRR). Drużynowo prowadzą ZSRR, NRD i Polska. W zespole polskim wyraźnie daje się zauważyć brak lidera, zaś sam wyciąg z uwagi na mniejszą niż w poprzednich latach ilość startujących zawodników charakteryzuje się brakiem ucieczek. Wszyscy się na trasie doskoń należą widzą i odzwac się od peletonu jest szalenie trudno.

Oto kilka faktów z historii Wyciągu Pokoju:

- Polscy kolarze jadą w wyciągu na specjalnie przygotowanych "Rometach Super" jedynie podczas etapów na czas (prolog, jazda drużynowa i indywidualna) w zależności od warunków atmosferycznych występują na rowerach Colnago typu "koza z pełnymi kołami".

- Większość finiszów 39 WP rozegrana została na ulicy. Na stadionie zakończą się tylko trzy etapy: XII w Karlowych Varach, XIII w Pilźnie i XIV w Mlada Boleslav.

- Regulamin rozgrywania wyciągu nie uległ zmianie poza etapem jazdy drużynowej na czas, w którym rezultat czwartego zawodnika będzie czasem zespołu (rok temu czas czwartego mnożono przez trzy).

- Sędzią głównym jest Włoch Renato Sacconi, który w ubiegłym roku piastował tę funkcję na wyciągu Dookoła Polski.

- Najwięcej etapowych zwycięstw w historii WP odniósł Olaf Ludwig (NRD) 21. Na drugim miejscu w tej klasyfikacji plasuje się Jan Vesely (CSRS) 16. Po 13 etapów wygrali Ryszard Szurkowski i Stanisław Szozda.

- Najczęściej złotą koszulkę lidera zakładał Polak Ryszard Szurkowski aż 49 razy. 20 razy ten zaszczyt spotykał Jana Smolika (CSRS). Ubiegłoroczny triumfator Lech Piasecki plasuje się na ósmym miejscu 12 razy.

PODSŁUCHANE

Wprowadzić sezon w łyżwiarstwie szybkim skończył się już przed kilkoma miesiącami, ale prace dyplomatyczne w Polskim Związku Łyżwiarskim trwają. Koncentrują się one na załogach do czasu sporów w kadry łyżwiarskiej, a szczególnie pomiędzy Erwiną Rys-Ferenc i Zofią Tokarczyk.

W ostatnich dniach zapadły trzy ważne decyzje. Po pierwsze wszystkie zawodniczki i zawodnicy kadry mają trenować z kadrą, a nie gdzieś na boku ze swoimi trenerami (jak dotychczas Zofia Tokarczyk). Po drugie Krzysztof Ferenc ma naszemu czołowej panczenistki Erwiny Rys-Ferens przestaje pełnić funkcję trenera kadry kobiet (traci więc rację bytu niepokój zawodniczek, które ostatnio coraz częściej mówiły ze blizsza koszula ciału i nic dziwnego, że trener faworyzuje przede wszystkim własną żonę). I po trzecie kadra mężczyzn zostaje podzielona na dwie grupy wieloboistów i sprinterów.

Piłkarzom Kanady zapewne przypadnie w Meksyku rola przysłowiowego Kopcuska. Warto jednak wiedzieć, iż w tym kraju ma początki o wiele lat wcześniejsze niż przykład w Polsce. Swoją pierwszą międzynarodową mecz reprezentacja Kanady rozegrała 28 listopada 1985 roku w Newark z drużyną USA, wygrywając 1-0. Rewanż nastąpił rok później 25 listopada 1886 roku, też w tej samej miejscowości. Tym razem Kanada przegrała z USA 2-3. W 1888 roku zespół Kanady gościł w Szkocji, przegrywając w Glasgow z reprezentacją tego kraju 0-4. Potem była długa przerwa. Wznowienie kontaktów międzynarodowych piłkarzy Kanady nastąpiło dopiero w 1924 roku, kiedy drużyna wybrała się do Australii i Nowej Zelandii. Rozegrano wówczas siedem spotkań między tymi państwami.

WIADOMOŚCI
AGENCYJNE

* Doskonałą formę prezentuje Ivan Lendl w roku bieżącym. Ostatniej niedzieli Lendl wygrał w Rzymie otwarte mistrzostwa Włoch, pokonując w finale Emilio Sanchez z Hiszpanii 7 5 4-6 6-1 6-1. Był to 40 mecz Lendla w tym roku. 38 spotkań Słowak wygrał, zaś dwa pojedynki przegrał. Po meczu Lendl oświadczył, iż nie lubi grać we Włoszech, gdyż tamtejsza publiczność nie respektuje zasad obowiązujących na wszystkich kortach świata, kiedy to w czasie serwów i gry obowiązuje cisza. W tenisie pan podczas otwartych mistrzostw RFN rozgrywanych w Berlinie Zachodnim Martina Navratilova dwukrotnie musiała uznać wyższość Steffi Graf z RFN. W finale gry pojedynczej

Graf wygrała z Navratilovą 6-2 6-3. Triumfowała także w grze deblowej Graf w parze z Sukova (CSRS) wygrała z parą Navratilovą (USA) i Temesvári (Węgry) 7 5 6-2.

* San Diego Sockers, drużyna piłkarska, w której występuje Kazimierz Deyna, dotarła do finału halowych rozgrywek Major Indoor Soccer League. Przeciwnikiem San Diego jest zespół Minnesoty. Mecze są rozgrywane systemem podobnym do hokejowego "play off" - wygrana ligi najlepszy w serii siedmiu spotkań. Oto dotychczasowe wyniki zespołu Deyny: San Diego - Minnesota 7-2, 1-6, 2 7, 3-4.

W najbliższą środę odbędzie się w San Diego kolejne spotkanie.

* Trwają finałowe zmagania Pucharu Stanleya. Do finału tego hokejowego "tasiemca" dotarły zespoły Calgary Flames i Montreal Canadiens. Oto wyniki Calgary: Montreal 5 2, 2 3. Kolejne dwa mecze rozegrane zostaną w Montrealu, następny w Calgary.

* Nie udało się rewanżu piłkarzom ręcznym GKS Wybrzeże. W finale Pucharu Europy w pierwszym meczu gdanzczanie pokonali u siebie zespół z Jugosławii Metaloplastike Szabac 29-24. W rewanżu Polacy przegrali różnicą sześciu bramek, skutkiem czego Puchar Europy zdobyli Jugosłowianie (dokładnego wyniku meczu agencja nie podała).

* Puchar Polski w hokeju na lodzie zdobyło Podhale Nowy Targ, pokonując dwukrotnie w finale Polonię Bytom 4-2 i 2-0.

* Polskie siatkarki występują w mistrzostwach świata grupy B rozgrywanych w Rzymie. W pierwszym meczu Polki pokonały Egipt 3-0. W dalszych grach nasze panie zagrały już znacznie gorzej, przegrywając z Bułgarią 0-3 i z Tajwanem 0-3. Tym samym nasze siatkarki nie będą uczestniczyć w mistrzostwach świata grupy A.

ARNOLD PENK

PRZEDSTAWICIEL Addison on Bay Limited

PREZENTUJE
**WIOSENNA, WIELKA
WYPRZEDAŻ
SAMOCHODÓW**

przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu
8,7%

na niektóre samochody

● Szeroki wybór nowych i używanych samochodów ● Nowe samochody '86 posiadają 3-letnią gwarancję, lub 60 tys. km power i train, jak również 5-letnią gwarancję korozyjną ● Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję
PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż, pożyczkę Polecam tanie ubezpieczenia uwzględniające zagraniczne prawo jazdy Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako "SENIOR MASTER SALESMAN" Czy jeszcze ktoś może to zaoferować? Zanim podpiszecie gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdźcie u PENKA

Po wszelkie informacje proszę dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757 podając nazwisko i numer telefonu

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College Str.)

RENOWACJE MIESZKAN,
malowanie, tapetowanie
Plaster

Prace wewnętrzne i zewnętrzne
15 lat doświadczenia
zawodowego

ANDRZEJ, tel 265-5138
178 190

WYKONUJEMY

malowanie ■ tapetowanie
wykarczanie piwnic ■ drobne
naprawy

TEL 429-1101 Jacek
TEL 284-4124 Wiesiek
(dzwonić wieczorem)

KOMIS

139 Roncesvalles Ave.,

TEL 534-9362

Posiadamy w dużym wyborze
● wyroby rękodzielniczo artystyczne
● obrazy olejne ● bursztyny i wyroby ze srebra ● kostiumy ludowe dla grup artystycznych jak bluzki haftowane spodnie kapelusze góralskie ciu pugi kierpce i kompletne stroje krajkowskie ● oraz przyjmujemy zamówienia ● kosmetyki i kremy polskie ● zioła polskie duży wybór ● trepki skorzane do użytku dziennego i bambosze futrzane
Prowadzimy sprzedaż wysyłkową na zamówienie

PRZYJMujemy W KOMIS
ROZNE ARTYKUŁY

AB VIDEO - LUX

Profesjonalne video,
ceny amatorskie,

wszystkie okazje i systemy
Również Insurance Claims,
koncowy montaż w studio
1105 i efekty powtórzenia z lotniska \$26 Wesela, spoza Toronto do 250 km, od \$200
TEL 278-5684

POSZUKIWANIA

SOPHIE KUZMA NAZIEMOWSKA, 14s Gwendview Ave.,
Daytona Beach, Fl 32018,
USA,

looking for her cousin
STANISLAW FUS
APROX 40 YEARS OLD,
MARRIED, 2 CHILDREN

Luksusowe mieszkanie w Warszawie do sprzedania

Warszawa-Srodmieście, osiedle w parku, mieszkanie własnościowe, komfort, 2 pokoje, kuchnia, łazienka, balkon, telefon! Oferty proszę kierować na adres W Kręzel, 174 Maria St., Toronto, Ont M6P 1W4

MATRYMONIALNE

40 letni Portugalczyk posiadający obywatelstwo kanadyjskie i dość pokazy w interesie obywatelstwa pragnie poznać Polkę do lat 38 posiadającą pogodny charakter i podobne zainteresowania TEL 792 3963
Prosić Noribala

Biurowe Matrymonialne

SUNSHINE

Panie, panowie - składajcie swoje oferty Nasze usługi są bardzo popularne wśród samotnych osób w całej Kanadzie Duży wybór ofert z Polski Bezpłatne fotokatalogi i informatory

PISZCIE DO NAS
Box 339, Station D, Scarboro,
Ontario, M1R 5B8

Kasi Enterprises Ltd
121 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-8786

PACZKI do POLSKI

UWAGA!

W związku z zaistniałą sytuacją w Polsce wprowadzamy następujące paczki specjalne

No Netto	Waga	Cena
No 601 Netto	5 0 kg	\$ 49 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg	
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	2 x 410 g	
Smetana naturalna	2 x 170 g	
Tabletki z zawartością JODKU POTASU	10 szt	
Tabletki MULTIWITAMINOWE	50 szt	
No 602 Netto	5 4 kg	\$ 39 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	3 x 1 8 kg	
No 603 Netto	4 6 kg	\$ 46 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	3 x 1 0 kg	
Wielowitaminowa odżywka jabłkowa	2 x 200 g	
Wielowitaminowa odżywka pomarańczowa	2 x 300 g	
Wielowitaminowa odżywka bananowa	2 x 300 g	
No 604 Netto	5 6 kg	\$ 47 50
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg	
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	2 x 1 0 kg	
No 605 Netto	5 2 kg	\$ 37 00
Pełnotłuste holenderskie mleko w proszku	2 x 1 8 kg	
Skondensowane mleko w puszcze do rozcienczenia	3 x 410 g	
Smetana naturalna	2 x 170 g	
No 606 Netto	5 0 kg	\$ 49 00
MILUPA witaminizowane mleko w proszku dla niemowląt	5 x 1 0 kg	

* Towary pakowane w puszkach
* Ekspresowa dostawa
* Ceny w dolarach kanadyjskich
* Pełne ubezpieczenie

Dopłata \$ 5 00 od paczki

Ponadto EXPRESS MORSKI i paczki lotnicze

POLSKIE PROGRAMY

"PANI JADWIGA" - POLSKI PROGRAM RADIOWY

Nadawany w każdą sobotę od godz. 1 00 do 2 00 pp ze stacji CHWO 1250 w Oakville
Program muzyki, piosenki i słowa polskiego z uwzględnieniem Kobiet w ognisku domowym Telefon 691 8789

PROGRAM TELEWIZYJNY "TELEPOLONICA" - Montreal, Quebec

CF CABLE TV pozycja 25 we srody g 11 00 i w niedziele g 18 00
CABLE VISION NATIONAL F VIDEOTRON pozycja 24 w poniedziałki g 8 00 we wtorki g 6 00 we srody g 19 30 w piątki g 18 30 w noce ze soboty na niedziele g 2 00
Korespondencja na adres STEP 375 Claremont Westmount Que H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY

Niedziele od godz 6 do 7 wiecz CKWR fala FM 98.7 Kitchener Koncert życzeń polskie piosenki i prelekcja ks Korneliana Jan Zuk Kitchener (519) 579 3615

POLSKA FALA

Soboty od 2 4 po poł CFMB Radio Montreal 35 York St Westmount Montreal Que H3Z 2Z5 Tel (514) 483 2362

"BIAŁY ORZEŁ"

Niedziele od godz 5 30 - 6 30 wiecz Na fali 620 AM CFCL Timmins Paweł Rycaj 340 Ross E Tel (705) 264 8765

POLISH HOUR

Niedziele 8 rano na fali CISD FM fala 94 Polski program radiowy w Thunder Bay

KORPANTY'S POLONIA

Od poniedziałku do piątku włącznie od godz 1 2 po poł Fala 1770 Buffalo Tel 892 4267

PROGRAM RADIOWY "POLONIA" w EDMONTON

Na stacji CJSR FM STEREO 88.5 Wiadomości tygodniowe kronika religijna pogadanka medyczna zgadula muzyczna z nagrodami każdej srody od godz 18 do 19

Kierownik programu RYSZARD MAKOWSKI

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER

Niedziele od godz 2 30 do 3 30 CJVB fala 1470 Wiadomości z Polski Kanady i świata komentarze wywiady ogłoszenia i komunikaty polonijne koncert życzeń oraz ogłoszenia handlowe Jerzy Kusmider P O Box 58262 Stan L Vancouver B C V2P 6E3 Tel (604) 327 6892

PROGRAM TELEWIZYJNY "POLONIA REVIEW"

W dzielnicy Parkdale srody 7 wiecz piątki 9 30 i soboty 3 30 Jest programem telewizyjnym Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski ciekawych ludzi informacje o ważnych do tworzących Polonii sprawach

PROGRAM RADIOWY "ECHO OJCZYZNY"

Od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz od 10 30 do 11 30 rano
Program prowadzi KAROLINA KESIK
W programie koncert życzeń, wiadomości polonijne i z Polski interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich 637 College St., Toronto, Ont M6G 1B6, tel 531-9991, dom 247-9755

św. Stanisława i św. Kazimierza

CREDIT UNION

KONTA DZIENNE (DAILY INTEREST ACCOUNT)

Interesujące dla operujących
pieniężni na bieżąco

- Procent kalkulowany dziennie
- Płacony z koncem miesiąca
- Korzystna stopa procentowa
- Dla emerytów w ramach programu 60- o 0.5 % wyższa stopa procentowa

PYTAJ O KONTA DZIENNE WE
WSZYSTKICH ODDZIAŁACH
TWOJEJ CREDIT UNION

220 Roncesvalles Ave
tel 537 2181
12 Denison Ave
tel 863-0996

2987 Bloor Str W
tel 236-1225
4260 Cowhira Rd
tel 848-4303

OGŁOSZENIA DROBNE

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu przy ul. Brownsline tel 259 0429 185 187

PRZYJMĘ opiekę nad dzieckiem starszą osobą lub sprzątanie w Scarborough Toronto TEL 439-4713 188 190

ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem we własnym domu przy Lakeshore Blvd West i Royal York w Toron to tel 259 6159 188-190

DO SPRZEDANIA wegetariańska restauracja, dobrze zaprowadzona, bardzo zyskowna, 50 tys netto rocznie, cena \$ 49900 aby szybko sprzedać Albo \$ 400 000 wraz z dwoma innymi sklepami i 6 mieszkaniami, roczny dochód netto \$ 85000 Mr Sam Otus, K See Real Estate Inc Brkr TEL (416) 977 - 0578

Oferują pracę

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton TEL 425 0895 188-191

POTRZEBNA od zaraz opiekunka do dwóch chłopców (3 miesiące i 3 lata) 5 dni w tygodniu w godzinach od 9 do 18 Okolice Don Mills i Eglinton TEL 425 0895 188-191

POSZUKUJEMY SPRZEDAWCÓW
OGŁOSZEN
Echo Tygodnia, kontakt 251-4258

DOJRZAŁA poważna kobieta z zamieszaniem na miejscu nie pałaca do opieki nad dwuletnim dzieckiem Toronto tel 889-3576 albo 636-1174 188 190

UMIESZ układać kafelki podłogowe lub łazienkowe? Szukasz stałej pracy? Zadzwoń 251 0646 188 190

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 266 6391 188 190

POTRZEBNA kobieta do dzieci i pracy domowej z zamieszaniem na miejscu od 12 maja TEL 749-4584 185 187

POTRZEBNA pani do dwójki dzieci okolica Islington i Dixon TEL 247 8326 185 187

POLSKA firma remontowa budowlana przyjmie do pracy doświadzonego stolarza cieśle oraz instalatora płyt gipsowych TEL 233 6088 185 188

POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków Toronto tel 438 0871 xxx

POTRZEBNA doświadczona ekspedientka do sklepu delikatesowego wędliniarskiego TEL 534 2023

DOCHODZĄCA opiekunka do dwójki dzieci 1 i 5 lat ze znajomością języka angielskiego na 2 do 3 dni w tygodniu Tel 922 7656 185 187

POTRZEBNA pomoc do dzieci z zamieszaniem na miejscu 5 dni w tygodniu okolica Bathurst Steels. Musi znać trochę angielski TEL 787 1589 186-188

KOBIETA do opieki nad dzieckiem z zamieszaniem na miejscu lub bez Toronto Downsview TEL 636-0552 186

LIVE in housekeeper 2 child (10 7) fluent german speaking i Lawrence Leslie Must like housework TEL 449-3282 186-187

OSOBY do opieki nad dwójkiem dzieci z zamieszaniem na miejscu TEL 273-7352 186-188

POTRZEBNA kobieta do opieki nad chorą osobą przebywającą w szpitalu Toronto tel 651 7665 między 9 i 11 rano i wieczór 187 188

POMOC biurowa potrzebna Obowiązki robienie fotokopii segregowanie dokumentów wymagana podstawowa znajomość angielskiego Please contact Mrs Margaret HYVARINEN Toronto TEL 438-3931 Image Video Ltd

PRACUJĄCA pani ze spokojnym 8-letnim synem szuka mieszkania Toronto tel 694 6099 185 187

SPRZEDAŻ
1975 Lancia Beta skorzone siedzenia system alarmowy stereo dobra kondycja Andrzej, tel 624 - 5411 186 187

MAŁY interes na Flee Market do sprzedania TEL 249 - 4815 186 188

DENTURE THERAPY CLINIC
JAN M WISNIEWSKI D T Pierwsza Polska Protezownia Dentystyczna
2337 Dundas St W , Toronto (Bloor Dundas Square Bldg.)
TEL (416) 533-8811 M6P 1W7

Dr V T BLOK GŁOWCZYŃSKA, MA, O D OPTOMETRYSTA
2391 A Bloor St w (Junc Subway)
TEL 766 - 5580

DENTYSTYCZNE PROTEZY
G RYTWIŃSKI D T z 25 letnim doświadczeniem
404 A Roncesvalles Ave , TORONTO (obok King Revue)
TEL 531 - 8545

LEKARZE

Dr JANINA DUTKIEWICZ
Family physician
zawładania o otwarciu gabinetu lekarskiego
3095 Glen Erin Dr , suite 7
MISSISSAUGA
TEL 828 - 0038

Dr BOGDAN PIETRASZEK
rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny "FAMILY DOCTOR" w gabinecie przy
190 FERN AVENUE naprzeciwko Credit Union
TEL 532 - 4317
Przyjmuje od poniedziałku do piątku od 10 do 18 w soboty od 9 do 14
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE 160-171

Dr. Teresa Wrzeńska
Specjalista
Ginekolog i Położnik
5025 Sherbooke St W pok 565
TEL. 481 - 1752
MONTREAL, QUE H6A 1S4 151 202

DR WALDEMAR KOZERAWSKI
ma przyjemność ogłosić otwarcie nowego gabinetu lekarskiego w Toronto przy 2299 DUNDAS ST W suite 102, TEL 532 - 6837 oraz 45 Overlea Boulevard, suite B-9 TEL 425 - 4114 (przy Ontario Science Centre) Poprzednio pracował w Sick Children Hospital 140-153

LECH W. PRUSIŃSKI
Immigration Consultant
Porady w sprawach emigracyjnych
Bezpłatnie tylko we wtorki - godz 12-7
Prosimy o telefoniczne uzgadnianie wizyt
Biuro 192 Garden Ave
TEL 588 - 1659

DIVORCE AID
K BEŁDOWSKI
Rozwód \$ 155
TEL 226 - 0335

JULIA DZIWIŃSKA LL M
Adwokat z Polski z długoletnią praktyką
TEL (416) 864-1182 od 4 do 7 po południu
Udziały porad i pomocy we wszelkich sprawach na terenie Polski m in małżeństwa przez pełnomocnika rozwozy w Polsce wszelkie notariale pełnomocnictwa do Polski notarialne kupna i sprzedaży domów gruntów i mieszkań dzierżawy spadki i inne sprawy majątkowe w Polsce pisanie pism do polskich sądów i urzędów, sprawozdanie krewnych i odwołania od odmowy wydania paszportów tłumaczenia dokumentów
Biuro Polish Consulting Bureau
618A Queen Street West
Toronto Ont M6J 1E4

Adwokat Specjalista w sprawach krminalnych
KRZYSZTOF PREOBRAZEŃSKI
Suite 1001, 110 Yonge Street, Toronto, M5C 1V6
TEL 366 - 9464
Prywatny tel 960 - 5826

MIRROR IMAGE TRANSLATIONS
Jan Weinsberg
TŁUMACZ PRZYSIĘGLY
38 Putman Avenue,
OTTAWA, K1M 1Z2
TEL (613) 741 - 8680 172 183

LESŁAW SOSNOWSKI
Mgr Prawa (Uniwersytet Warszawski)
Bachelor Of Law (University of Ottawa)
ADWOKAT - NOTARIUSZ
Firma adwokacka pod nazwą
SOSNOWSKI, McNUTT
1445 Woodroffe Ave NEPEAN (Ottawa)
TEL (613) 727 - 5662
Porady prawne i korespondencja po polsku i po angielsku

Dr MARY DONNA PIETRASZEK
młoda polonijna lekarka otworzyła nowy Gabinet Lekarski w budynku Jane Bloor Centre 2 Jane St suite 203
TEL 763 - 5956
Poprzednio pracowała w St Joseph s Health Centre

SOLARSKI PHARMACY Ltd
(naprzeciw kościoła św. Kazimierza)
149 Roncesvalles Ave
TEL 536 - 5452
Właściciele
J SOLARSKI i S SALAPATEK
Szybka i tania wysyłka lekarstw do Polski • Agencja Pekao • Wysyłka paczek i pieniędzy do Polski • Polskie kartki i czasopisma • Ziola Zakonnika • Urząd Pocztowy • Sprzedaż bile tow

H M T EAGLE REAL ESTATE WP
3290 Lakeshore Blvd W , Etobicoke, Ont M8V1M4
BARBARA KULIKOWSKA
doswiadczony pracownik w "Real Estate", zamieszkała w Scarborough, służy swoją fachową radą i doświadczeniem w zakresie sprzedaży, kupna domów i biznesów
Z KAZDYM PYTANIEM, proszę zwracać się Z PEŁNYM ZAUFANIEM
TEL. bus 259 - 9231 Res 265 - 6714

BARBARA SAWALA
udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach
Prosimy dzwonic
Alec Murray Real Estate Co Ltd
(416) 639 - 8004 - czynny całą dobę
TEL domowy (416) 632 - 8119
1259 Brant St , BURLINGTON, L7P 1X7

RZETELNA I FACHOWA OBSŁUGA KLIENTÓW
H M T
EAGLE REAL ESTATE LTD
3290 Lakeshore Blvd West Toronto, Ontario M8V 1M4
Po wszelkie informacje dotyczące sprzedaży lub kupna prosimy dzwonic TEL 259 - 9231

- Roncesvalles duży może być 2 rodzimny dochodowy dom 7 pokoi 4 sypialnie 2 kuchnie 2 łazienki Położony na spokojnej ulicy. Doskonała lokalizacja i kapitału Vicki Grys tel 255 5707 259 9231
- Islington Lakeshore Duży muryw inw dom z dwoma 2 sypialniami i jednym 1 sypialniowym mieszkanem 3 łazienki Miesięczny dochód \$ 1400 St usław Dziurmg i tel 259 9231
- Mississauga 3 sypialniowy i 4 sypialniowy townhouse 10% wplutv Czesław Sycuła tel 259 9231
- Commercial 39 units w Kitchener \$ 80 tys dochodu po wwd itkach Cen i wwoławacz i 650 tys Czesław Sycuła tel 259 9231
- Lakeshore Kipling Triplex muryw inw wolno stojący dwa 2 sypialniowe i jeden 1 sypialniowy + den nowa kuchnia i łazienka W kompleksie basen gym saun i Wojtek Goliat tel 622 3087 259 9231

EVA Electronics
MIROSLAW STEFANSKI oferuje komputery
TEL. (416) 749 - 7728
IBM - PC - XT COMPATIBLE
• wysokiej jakości • obsługa w całej Kanadzie • ceny nie do pobicia • fachowa porada na temat oprogramowania (software)

Andrzej z Warszawy
MISTRZ FRYZJERSTWA DAMSKIEGO
Laureat nagrod w Paryżu, Wiedniu, Hamburgu, współpracujący ze słynną francuską firmą kosmetyków "PERMA"
zaprasza wszystkie Pannie do
HIGH PARK BEAUTY SALON
1547 Bloor St West (na zachod od Dundas)
TEL 535-6372 (bus), 767 - 41001 (res) 156-182

M.B.A. ZOFIA ADAMCZYK
SPECJALISTA W ZAKRESIE INCOME TAX I FINANCIAL PLANNING Z WINNIPEGU
ZAWIADAMIA SWOICH KLIENTÓW O ZMIANIE MIEJSCA ZAMIESZKANIA
NA
TORONTO, ONTARIO
4 - 149 ALDERCREST ROAD, M8A - 4J2
TEL (416) 255 - 7218 176-191

INCOME TAX SERVICE, FINANCIAL PLANNING
M B A ZOFIA ADAMCZYK
TEL. TORONTO 255 - 7218
Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych biznesów, według najnowszych przepisów finansowych
Bezpłatne konsultacje i porady 176-188

HUMBERVIEW INSURANCE

337 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-4647

Ubezpieczenia chorobowe dla
odwiedzających Kanadę

THE FUTURE BAKERY

NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB
Dostarczamy do sklepów i domów
739 Queen St W - Toronto, Ont
TEL 368-4235

ONTARIO BREAD Co.Ltd.

178 Ossington Ave Toronto
TEL 532-4929

NAJPOPULARNIEJSZY PYSZNY ŚWIEŻY
CHLEB
DO NABYCIA W NAJLEPSZYCH SKLEPACH
W TORONTO I W ONTARIO

NEW CENTRAL MEAT DELICATESSEN

TEL 531-4861
323 Roncesvalles Ave
PIOTR MAZURKIEWICZ
Posiadamy smaczne wyroby
mięsne i wędliniarskie
wytwarzane według najstarszych
staropolskich przepisów, szynki,
boczki, balerony, kabanosy oraz
wiele innych artykułów
spożywczych importowanych
z Polski i Europy

Superior Sausage Co.
1004 DUNDAS ST W
TEL 531-8422
KONKURENCYJNE CENY!
WĘDZONE NA MIEJSCU
SŁYNNY NA CAŁE TORONTO
I ONTARIO
POLSKIE KIEŁBASY
Szynki kabanosy wędliny mięsa
rozne delikatesy

 dermatone
ZAKŁAD
KOSMETYCZNY
● Pielęgnacja twarzy rąk i stóp
● Usunięcie zbędnego owłosienia
● Specjalistyczna aparatura
● Jakosciowe kosmetyki
● Wizyty prosimy zamawiać
telefonicznie
2198 Bloor St W
TEL 766-1867

QUALITY AUTO SERVICE BODY SHOP

WOJTEK GRABOWSKI
Blacharstwo lakiernictwo
i wszelkie naprawy samochodów
SZYBKO SOLIDNIE
Zabezpieczenie antykorozyjne
931 A Weston Rd (koło Black Creek
TEL 763-2618 warsztat
249-9791 dom
Czynny również w sobotę

SAVE-O-WAY BIURO PODROZY I PACZKI DO POLSKI

Po rezerwacji i informacji proszę
dzwonić
(416) 532-3042, 532-3794
OVERSEAS SERVICES
331 Roncesvalles Ave, Toronto

ANDRE'S PHOTO

Zdjęcia ślubne, chrzty, portrety
dzieci i rodzinne
A SLIWKA
233-6550
Niskie ceny, fachowa obsługa

ROWLAND MERCURY FORD

POZYCZKA 9.9 %
KLIMATYZACJA
BEZPŁATNA
w niektórych modelach samochodów
Dalsze informacje
TERESA BEDNAREK
Toronto, 1800 O'Connor Dr
TEL 759-4422

MIRAPOL Air Transit Co

TORONTO -
MONTREAL -
TORONTO
Każdego wtorku i piątku
Superluksusowy minibus
Rezerwacje odlotów, pomoc w
odprawie bagaży
Sezonowa obniżka kosztów
TELEFONUJ Tadeusz
275-7747 i 239-9411

CANADA'S LARGEST FORD CAR
DEALER

TOTAL FORD

- Duży wybór używanych samochodów
- Dogodne pożyczki
- Samochody dostawcze i mikrobusy
- Otwarte w każdą sobotę oraz dwie niedziele w miesiącu
- Specjalne ogłoszenia w Toronto Star

DALSZE INFORMACJE
ROMAN GORSKI
TEL (416) 781-5531
2401 DUFFERIN STREET
(100 m na północ od Eglinton)

 Kasi Enterprises
PACZKI DO POLSKI
WYSYŁAMY
MLEKO W PROSZKU
121 Roncesvalles Ave
TEL. 531-8786

SAFETY

AUTO REPAIRS

WIESŁAW SOKOŁOWSKI
3005 Bloor St w, Etobicoke
TEL. 231-6996

Świadczymy usługi w zakresie mechaniki
samochodowej wszystkich marek oraz
wydajemy zaświadczenia potrzebne do
rejestracji samochodów

SZYBKO I SOLIDNIE

Campanale

REAL ESTATE LTD, Realtor
KUPNO I SPRZEDAŻ
wszelkiego rodzaju
nieruchomości
na terenie Ottawy i okolic
Z JAN CHMIELA
1169 Bank St OTTAWA, ONT
TEL 236-5854, d 232-2501

COPERNICUS MEAT PRODUCTS

79 Roncesvalles Ave
TEL 536-4054
Posiadamy świeże mięso wykrojone na
zyczenie Szynki boczki balerony kiel
basy na sposób polski oraz wiele innych
wędlin i delikatesów ogorki kiszzone
kapusze z beczki śledzie pierogi
T S PAKULSKI

M-C DAIRY co.Ltd. PRODUCTS

Dostarczamy wszystkie znane produkty
mleczne do każdego sklepu w Toronto
Wyrabiamy kwasną śmietanę jogourt
fuslanek serw białe i topione
ZADAJCIE NASZYCH WYROBÓW
W SWOICH SKLEPACH
Godziny otwarcia 7:00 do 4:00
212 Mavety St Tel 766-6711

SPRING CARPET CLEANING

Czyszczenie dywanów
i mebli tapicerskich
SPECJALNE OKAZYJNE
CENY PRZED ŚWIĘTAMI
Pracę wykonują fachowcy,
Pełne gwarancje
Toronto, TEL 421-3960

PRZESZŁO \$20 NA GODZINĘ
zarabia wykwalifikowany spawacz
ŚWIADCTWO SPAWACZA
W 5 TYGODNI można uzyskać w
Institute of Technical Trades który
szkoli specjalistów już 25 lat
● nowoczesne urządzenia ● rysunek
techniczny ● kursy dzienne wieczorowe
sobotnie i na zmiany ● dogodne opłaty
tygodniowe
734 KIPLING Ave TORONTO
TEL 255-2369
po godzinach TEL 536-0008
Informacji udziela
MARK NIEWIĄDOMSKI

TP & ASSOCIATES Ltd

Niezależni specjaliści w zakresie ubezpiec
zeń (Life Insurance) R R S P
oraz funduszy inwestycyjnych
Prosimy telefonować lub pisać wysyłamy
bezpłatnie
FINANCIAL PLANNING REVIEW
ANDRZEJ SLEDZ
1 Yorkdale Rd Suite 406
TORONTO, Ont M6A 3A1
TEL 787-1612, d 624-5411

KARL'S BUTCHER & GROCERY

Właściciel Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wyróbu smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-1622

TOLA'S GIFT & DELICATESSEN

167 Roncesvalles Avenue
Toronto, Ontario
TEL 534-2231

BISTRO Jedna z najlepszych małych
restauracji w Toronto
(w gazety Toronto Sun)

● Europejska atmosfera ● Znakomite
miejsce na spotkanie ● Cos na zab
2390 Bloor West
Toronto, Ont M6S 1P5
TEL (416) 767-0848

ADAM'S SHOE REPAIR

3096 Dundas St W (na zachod
od Quebec po prawej stronie)
TEL 767-5966
Solidnie szybko i fachowo wykonujemy
reparacje wszelkiego typu i rodzaju obuwia oraz
ręcznych toreb
Wymiana podszew i białych suwaków i
uszlifowanie stóp ● Poprawne dopasowanie
wysokości obcasu do skłonu obuwia ● Związanie
i skracanie cholew ● Odnawianie ● Zmiana
koloru ● Renowacja i czyszczenie wyrobów
ze skór zamiszowych i wetero wch ● Specjalizujemy
się w reparaacji obuwia przyszywanego-dublowanego
i rtopedycznego

HOMETARIO REAL ESTATE LTD & INSURANCE BROKERS Ltd

- KUPNO I SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI WSZELKIEGO RODZAJU
- UBEZPIECZENIA NA SAMOCHODY — OD OGNIA — KRA—DZIEŻY I INNE

171 Roncesvalles Ave Toronto
TEL 531-3506

jolanta interiors FIRMA

specjalizująca się w architekturze wnętrz
udzieli Ci porady jak urządzać gustownie
i wygodnie Twoje mieszkanie lub dom
Sprzedajemy nowoczesne zasłony okienne
i w tym VERTICAL HORIZONTAL
BLINDS po bardzo dogodnych cenach
Szeroki asortyment prezentów
na każdą okazję
2368 BLOOR Str W TORONTO ONT
TEL 762 9638

KOMIS

139 Roncesvalles Ave
TEL 534-9362
Posiadamy w dużym wyborze
● wyroby rzemiosła artystycznego i ręk
kodzielnictwa ● kostiumy ludowe ●
bogata galeria kryształów ● bursztyny
biżuterię artystyczną srebro ● polski
fajans z Włocławka i porcelanę
ZAPRASZAMY
DO NASZEGO SKLEPU
SZTUKI LUDOWEJ

J P CONSTRUCTION COMPANY

GENERAL CONTRACTOR
WYKONUJEMY ROBOTY
BETONIARSKIE KŁADZENIE
ASFALTU PRACĘ MURARSKIE
I WYKOPY Instalujemy aluminiowe
okna i siting Wycena bezpłatna
Plany i zezwolenia wykonuje architekt
TEL 252-8492

PRZEPROWADZKI BLISKIE I DALEKIE

oraz wszelkie przewozy towarów
Umiejętne ceny
Solidna i szybka obsługa
TORONTO, Tel 691-3161
JANUSZ 151 176

Fryzjerka z Wrocławia "WIKTORIA"

z wieloletnią praktyką w kraju
i za granicą, 3-krotna
zdobywczyni pierwszych miejsc
w międzynarodowych
i krajowych konkursach
fryzjerskich poleca
swe usługi po cenach
umiarkowanych w zakładzie
IZYS Beauty Salon
16 Roncesvalles Ave, Toronto
TEL 532-1715

ONTARIO MEAT PRODUCTS LTD

783 Queen St W TEL 364-7720
157 Roncesvalles Ave
TEL 535-4648
NAJWYŻSZA JAKOŚĆ!
KONKURENCYJNE CENY!
Świeże mięso serw pieczywo w bogatym
wyborze
Europejskie wyroby delikatesowe
DOSTARCZAMY DO DOMÓW
NA SPECJALNE OKAZYJE WEDŁUG
CEN HURTOWYCH

ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY ANKA & PETER

2374 Bloor Str W Toronto
TEL 769-4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

RENEWAL Construction and Renovation

Instalacje elektryczne renowacje łazienek
kuchni wykładziny kafelki
wykarczanie piwnic Bezpłatna wycena

TEL 249-5212 lub 742-1302

Polski sklep w Scarborough
106 Markham Rd (róg Kingston)
**LA GROTTA
DELI**
polskie kiełbasy, wędliny, mięsa,
śledzie, świeże pieczywo - Future
i Universal Bakery
CENY NISKIE
TEL. 265-6714

- CZARTERY DO POLSKI!
- oficjalny przedstawiciel PKO
- przeloty czarterowe i indywidualne do wszystkich krajów świata
- formalności paszportowe, wizowe, legalizacje
- ubezpieczenia dla przybyszających z wizytą - 3 miesiące \$ 95 00

Proszę zgłaszać się do naszej fachowej załogi

EMPRESS TRAVEL AGENCY Ltd

185 Roncesvalles Ave, TORONTO, ONT M6R 2L5
(naprzeciw Credit Union)
TEL 536-3554

POLSKA KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA

POSIADA słowniki francuskie angielskie
techniczne i inne książki do nauki
języków kulinarne młodzieżowe bajki
religijne karty świąteczne
MONTREAL, P O P Box - 647
N D G H4A 3R1 Canada
TEL (514) 489-0396